

**PS 72/15 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op 18 september 2015**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering	9
Actuele moties	10
Behandeling in tweede termijn Statenvoorstel 37/15 – Rapportage ZRK Programma Beter Benutten Brabant	30
PS 56/15: Notulen PS vergadering van 10 juli 2015	31
PS 47/15: Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de WABO-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) N279	31
PS 59/15: Beleidsdebat Bestuursakkoord 2015-2019	31
Sluiting van de vergadering	117

Index gesproken personen

Altundal, N, 22
Arts, mw. W.M.A., 21, 24, 29
Bakker W.J., 23
Berg, H.F. van den, 22, 24, 27, 29, 30, 31, 49, 52, 63, 66, 75, 81, 84, 85, 86, 87, 105
Boon M.C.H., 22
Brakel C.E.P. van, 21, 99
Braspenning A.L.J., 21, 75, 79
Burger Dirven, K.A.J.M., 22
Claessens-Vloedgraven mw. W., 21
Deryckere M.N.R.C., 21
Dingemans mw. F.M., 21
Dirken mw. A.M.W., 21
Everling M.J., 21
Griffier, 9
Gruijthuijzen, M.P.J.M. van, 14, 22, 32, 78, 99
Haften-Harkema S.C. van, 22, 81, 82, 96, 97, 116
Hageman, J.J.C., 15, 22, 42, 46, 100, 105, 114
Hattem, A.W.J.A. van, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 37, 40, 41, 42, 43, 53, 72, 74, 80, 102, 104, 112, 114, 116
Heijman J.H.W.F., 13, 16, 18, 22, 26, 29, 30, 42, 67, 99, 110
Heijmans, N.G.L., 21, 36, 42
jonge R.A. de, 21
Kammen, mw. P. van der, 22, 99, 100, 115
Kardol, mw. J.C., 21
Klitsie, mw. C.G.M., 23, 77
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 21, 39, 40, 41
Koevoets, H.J.P.E., 22, 100, 101, 102, 103
Kouthoofd, T.P.D., 22
Kuijken, R.C.P., 20, 80, 87, 89
Maas B.L.M., 15, 18, 21
Meel J. van, 21
Meijer A.A., 20, 24, 27, 29, 30, 88, 90, 110
Oosterveer, H., 22
Otters-Bruijnen mw. S.M., 22, 24, 29
Overveld W.A.A.M., 15, 22, 25, 29, 30, 60, 92, 93, 108
Panhuizen A.V., 22
Pauli L.W.L., 68, 69, 70, 71, 72, 73, 81, 110
Portheine P., 22
Roijackers H.I., 21, 41, 75, 76
Schüller mw. I.J.W., 22
Sloot mw. M.A.B. van der, 13, 14, 17, 22, 33, 41, 51, 71, 77, 84, 85, 88, 92, 93, 98, 101, 103, 113
Smeets M.E.J., 22, 116
Spapens M., 21
Spierings, mw. M.J.G., 17, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 111, 112
Staak, W.R. van der, 14, 18, 21, 104

Steenbakkers S.P.M.F., 21, 68, 69, 94, 98, 99

Surminski mw. M.J.G.P., 22, 61

Uijlenhoet A., 20, 70, 72, 73, 89, 90, 98, 99

Voorzitter, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 23, 24, 25, 27, 30, 31, 35, 42, 43, 45, 46, 50, 51, 52, 54, 61, 64, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 79, 80, 81, 86, 87, 88, 90, 91, 93, 94, 95, 97, 98, 99, 100, 102, 104, 105, 108, 110, 111, 113, 117

Vugt, R.J. van, 22

Wel, M.C. van der, 15, 21, 26, 28, 29, 30, 63, 71, 81, 109, 115

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS
mw. drs. C.J.M. Dortmans, griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. Drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, Drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.C.R.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Kaatsheuvel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Dongen
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Haaften – Harkema, mw. Drs. S.C. van	CDA	Goirle
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijman, J.H.W.F.	LokaalBrabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw.drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Uden
Klitsie, mw.drs. C.G.M.	D66	Tilburg
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kunst – van Suijlekom, mw. G.P.	LokaalBrabant	's-Gravenmoer
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Loon, A. van	CU-SGP	Veen
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Bavel
Meeuwis – van Langen H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Breda
Oosterveer, H.	50PLUS	Waalre
Otters – Bruijnen, mw. Mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch

Panhuizen A.V.
Portheine, P.
Roijackers, mw. H.I.
Roks, L.A.G.
Schüller, mw. Drs. I.J.W.
Sloot, mw. M.A.B. van der
Smeets, drs. M.E.J.
Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R.van der
Steenbakkers, S.P.M.F.
Surminski, mw. M.J.G.P.
Uijlenhoet, A.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der

VVD
VVD
GroenLinks
PVV
VVD
CDA
D66
PvdA
SP
SP
CDA
PvdD
GroenLinks
CU-SGP
CDA
PvdD

Tilburg
Riethoven
's-Hertogenbosch
Etten-Leur
Woudrichem
's-Hertogenbosch
Oosterhout
Helmond
's-Hertogenbosch
Boskant
's-Hertogenbosch
Hoogerheide
Rosmalen
Nieuwendijk
Woudrichem
Rijsbergen

Agenda

De vergadering begint om 12.30 uur

I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda

II. Vragenuur

III. Actuele motie

IV. Behandeling in tweede termijn

37/15 Rapportage Zuidelijke Rekenkamer: programma Beter Benutten Brabant

V. Stemmingen (incl. hamerstuk)

56/15 Notulen vergaderingen PS d.d. 10 juli 2015 (PS 56/15)

VI. Bespreekstukken

47/15 Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de WABO- aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal inpassingsplan (PIP) N279

59/15 Beleidsdebat Bestuursakkoord 2015-2019

VII. Sluiting

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 18 september 2015

Voorzitter: Prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

Loco-griffier: mw. Mr. K.A.E. ten Cate

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Bakker, Van den Berg, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens – Vloedgraven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Gruijthuijsen, mw. Haaften – Harkema, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, de Hoon, de Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Kardol, mw. Klitsie, mw. Knoet – Michels, Koevoets, de Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, Maas, Van Meel, mw. Meeuwis – van Langen, Meijer, Oosterveer, mw. Otters – Bruijnen, Overveld, Panhuizen, Porthoine, mw. Roijackers, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw, Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel.

Afwezig is een lid te weten: Bollen en Roks.

Opening van de vergadering

De voorzitter opent om 12.30 uur de vergadering.

De **voorzitter**: Alvorens ik de griffier vraag melding te doen van de ingekomen berichten van verhindering, wil ik u melden dat onze griffier mw. Dortmans ziek is en wel zodanig dat zij door oververmoeidheid een tijd lang haar functie niet zal kunnen uitoefenen. Ik vraag u allen straks als blijk van medeleven uw wensen voor beterschap op een kaart tot uitdrukking te brengen die we zoals gebruikelijk zullen doen rondgaan. In de tussentijd neemt de loco-griffier op voortreffelijke wijze de functie waar. Er zijn nog wat andere zieken op de griffie. Ik heb vanochtend in het presidium gezegd dat ik reken op een zekere vorm van clementie. Er wordt heel hard gewerkt en het gaat goed, maar als er wat is maak dan even bespreekbaar welke prioriteit aan de gewenste ondersteuning moet worden gegeven. Maandag zullen we in de procedurevergadering daarover concrete afspraken maken. De kaart zal zo dadelijk rondgaan.

De **griffier**: Bericht van verhindering is ontvangen van de leden Roks en Bollen.

De **voorzitter**: Ik wil ook de gasten op de publieke tribune van harte welkom heten en danken voor hun belangstelling voor het debat en onze werkzaamheden vandaag hier.

Vanaf 2 oktober zullen we weer het reguliere programma Gasten van de Staten inzetten.

*Dan stel ik nu eerste de agenda aan de orde. We gaan dadelijk eerst beginnen met de tweede termijn van de zijde van de Staten inzake de rapportage van de Zuidelijke Rekenkamer, het staartje van het debat dat we de vorige keer net niet konden afmaken.

Ik wijs erop dat voor het bespreekstuk over de WABO-aanvraag inzake het Provinciaal Inpassingsplan PIP N279 zich niemand als spreker heeft gemeld. Ik zal straks dus simpel vragen of u stemming wenst en anders het voorstel bij acclamatie afhameren. Daarna zullen wij beginnen aan het debat over het

Bestuursakkoord 2015-2019. Dat is een richtinggevend debat waarvoor we vanmiddag de tijd nemen. Het is daarbij duidelijk dat de echte zaken zullen worden gedaan bij de behandeling van de begroting. Vandaag is het dus echt een richtinggevend debat, zoals in de stukken door het college voorgesteld, en geen debat waarin we met elkaar over details spreken. Ik vraag daarvoor uw begrip en ook uw medewerking om het debat dat karakter te laten houden.

Wij zullen vandaag over alle onderwerpen op de agenda stemmen behalve over het laatste onderwerp en de daarbij ingediende amendementen en moties. Daarover zullen we stemmen op 2 oktober. Het is daarbij wel nodig, zo zeg ik u van te voren, dat vandaag zowel van de zijde van uw Staten als van het college duidelijke interpretaties worden gegeven van de ingediende moties en amendementen zodat duidelijk is in de aanloop naar de begroting welke signalen uw Staten daarvoor hebben uitgezonden. De stemming evenwel zo heeft het presidium vanochtend bepaald zal gewoon conform de nieuwe werkwijze die we later ook echt in het Reglement van Orde precies gaan vastleggen, op 2 oktober in een blokstemming beginnen.

Actuele moties

De voorzitter: Er zijn een viertal actuele moties ingediend en het Presidium heeft vanochtend de Staten geadviseerd ze vandaag nog te behandelen. Daarbij merk ik wel op dat er even discussie was over de moties M3 en M4 omdat die reglementair gezien de laat waren ingediend. Het was echter duidelijk dat er een meerderheid voor was mocht er een ordedebat over worden gehouden, ze vandaag toch te behandelen. Daarom is voor één keer toegestaan deze moties vandaag in behandeling te nemen. Vanaf de inwerkingtreding van het nieuwe Reglement van Orde moeten we heel precies met elkaar aangeven wat we bedoelen met een motie die is aangemeld. Als daar misverstand over ontstaat is dat te laat en dat is niet de bedoeling. We hebben vanochtend echter begrepen dat er een grote meerderheid is voor deze eenmalige uitzondering en uw voorzitter heeft daarmee ingestemd.

Het zijn vier moties, twee over de vluchtelingenproblematiek en -huisvesting en twee over Eindhoven-Airport en daarom zullen ze in twee blokken worden behandeld. Ik zal dadelijk aan de vertegenwoordigers van GroenLinks en het CDA die de moties hebben ingediend, vragen eerst in een enkele minuut de moties toe te lichten. Het college zal dan kort reageren en vervolgens krijgen de andere fracties elk één minuut om te reageren of nog aanvullende vragen te stellen. Vervolgens komt het college ten tweeden male met een advies waarna over de moties, in blokjes van twee dus, wordt gestemd.

Door de leden mw. Brunklaus, Vreugdenhil en Van Overveld wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 18 september 2015, constaterend dat:

- *vluchtelingen verdreven van huis en haard een veilige opvang zoeken in Europa om een nieuwe toekomst op te bouwen;*
- *in Nederland 12.000 plaatsen in asielzoekerscentra bezet zijn door statushouders die wachten op een woning in een gemeente;*
- *vluchtelingen gebaat zijn bij snelle uitplaatsing naar gemeenten, zodat zij kunnen werken aan hun integratie,*

overwegend dat:

- *de provincie een aantal huizen in Brabant, maar ook elders in Nederland bezit van de Brabantse Verkoop Garantieregeling die zij moeilijk verkocht krijgt;*
- *deze huizen nu leegstaan, terwijl er een gebrek is aan huisvesting voor vluchtelingen die zijn toegelaten tot Nederland,*

verzoeken het college om:

- *deze huizen beschikbaar te stellen voor de huisvesting van statushouders die wachten op huisvesting, waardoor er meer ruimte voor opvang komt in de asielzoekerscentra;*
- *en er alles aan te doen zodat het ook mogelijk is dat statushouders hier gebruik van kunnen maken, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M1.

Door de leden mw. Van der Sloot, Vreugdenhil, mw. Brunklaus, Heijmans, Van Overveld, Van Gruijthuijsen en Van der Wel wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015,

constaterende dat:

- *miljoenen mensen huis en haard hebben moeten verlaten en op de vlucht zijn voor oorlog en geweld; overwegende dat:*

- *een gedeelte van deze mensen zijn toevlucht zal zoeken in de Brabantse provincie;*
- *deze vluchtelingen op termijn nodig zijn voor de wederopbouw van hun land van herkomst;*
- *deze vluchtelingen dus tijdens hun verblijf in Nederland moeten kunnen werken aan hun toekomst,*

constaterende dat:

- *er sprake is van problematiek op de korte en lange termijn,*
 - *de schrijnende actualiteit echter noopt tot actie;*
 - *we onze ogen niet mogen sluiten voor vluchtelingen die op dit moment naar Europa, Nederland en Brabant komen;*
 - *Brabant een gastvrije provincie is,*
- dragen Gedeputeerde Staten op, hun rol te pakken in het bijdragen aan opvang c.q. huisvesting van asielzoekers dan wel statushouders, door:*
- *te bezien welke impulsen er mogelijk zijn op de woningmarkt om zo extra huisvesting, inclusief het eigen provinciaal woningbestand, beschikbaar te kunnen stellen;*
 - *te onderzoeken welke provinciale regelgeving mogelijk een belemmering vormt voor (tijdelijke) opvang van vluchtelingen in leegstaande panden;*
 - *te onderzoeken hoe de provincie kan bijdragen aan het opheffen van beperkingen op werken en leren van asielzoekers en statushouders,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M2.

Door de leden Smeulders, Heijmans, mw. Otters-Bruijnen en Meijer wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 18 september 2015,

constaterende dat:

- *het hinderbelevingsonderzoek dat is uitgevoerd door de GGD blijkt dat er met de groei van Eindhoven Airport ook steeds meer omwonenden (ernstige) overlast van het vliegverkeer ondervinden;*
- *Hans Alders ook na een tweede onderhandelingspoging niet tot een breed gedragen advies voor de groei van Eindhoven Airport is gekomen;*
- *de betrokken gemeenten die in eerste- (Veldhoven, Best, Eersel, Son en Breugel, Oirschot) en tweede ring (Valkenswaard, Bergeijk, Bladel, Heeze-Leende, Waalre, Laarbeek en Sint Oedenrode) om de luchthaven zijn gelegen en de omwonenden- en milieuorganisaties het door Hans Alders opgestelde advies niet steunen;*

- de gemeente Eindhoven, Eindhoven Airport, de Schiphol Groep en de BZW het Aldersadvies wel steunen;
- het college van Gedeputeerde Staten heeft uitgesproken het Alders-advies te steunen, overwegende dat:
 - het GGD-hinderbelevingsonderzoek gevolgen dient te hebben voor de ontwikkeling van de luchthaven;
 - het voor een duurzame toekomst van Eindhoven Airport noodzakelijk is dat er draagvlak bij omwonenden en gemeenten bestaat voor de verdere groei van de luchthaven,
 - spreken uit:
 - waardering te hebben voor de brugfunctie die het college tijdens de gesprekken aan de Alderstafel heeft vervuld, om de luchthavenpartijen en betrokken gemeenten en de omwonenden- en milieuorganisaties nader tot elkaar te brengen;
 - het teleurstellend te vinden dat de partijen aan de Alderstafel ook in tweede instantie niet tot een groeiscenario zijn gekomen dat op draagvlak bij een meerderheid van de betrokken gemeenten en de omwonenden- en milieuorganisaties kan rekenen;
 - het wenselijk te vinden dat er bij het vaststellen van de medegebruiksvergunning voor Eindhoven Airport op meer evenwichtige wijze rekening wordt gehouden met de hinderbeleving en de wensen van de omwonenden en gemeenten;
 - de wens van veel betrokken partijen om in de toekomst (mogelijk onder regie van de provincie) verder te praten over de ontwikkelingen aangaande Eindhoven Airport van harte te delen;
 - deze motie onder de aandacht te willen brengen van de staatssecretaris en Tweede Kamerfracties, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M3.
Door het lid mw. De Hoon wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 18 september 2015, constaterende dat:

- 1/3^e van de deelnemers aan de Alderstafel zich niet heeft geconformeerd aan het Aldersadvies;
 - staatssecretaris Wilma Mansveld dhr. Alders de opdracht heeft gegeven opnieuw om de tafel te gaan met de deelnemers van de Alderstafel;
 - Alders zijn advies na hernieuwde gesprekken niet heeft aangepast;
 - hinderbeleving en slaapverstoring, geduid in het GGD-rapport, niet zijn meegenomen in het Aldersadvies,
- overwegende dat:*
- het compromisvoorstel van de vier partijen die zich niet aan het Aldersadvies conformeren geen beweging gebracht heeft bij de overige deelnemers;
 - het bewonersoverleg en de BMF niet tegen groei van Eindhoven Airport zijn en dat de 1^e en 2^e ringgemeentes zelfs vóór groei zijn;
- de partijen die zich niet conformeren aan het Aldersadvies slechts betere afstemming met de omgeving willen en de groei af willen laten hangen van het nakomen van de afspraken met Eindhoven Airport, verzoeken Gedeputeerde Staten:*
- in nader overleg te treden met de partijen betrokken bij de Alderstafel om te komen tot een nieuw advies;
 - het voortouw te nemen in het organiseren van een uitvoeringstafel met partijen die belang hebben bij Eindhoven Airport;
 - voor te stellen de regie van deze gesprekken elders neer te leggen,

en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit. Zij krijgt nr. M4.

Ik ga ervan uit dat de moties nu formeel zijn ingediend en snel onder u zullen worden verspreid. Dat geldt overigens ook voor andere moties. Lever ze alvast bij de griffier in, dan komt dat de snelheid van het debat vandaag ten goede.

Dan beginnen we nu met de behandeling van de moties M1 en M2.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. De motie die wij hebben ingediend heeft als titel "geen woorden maar daden" en daarmee vragen wij om de huizen die de provincie bezit en indertijd zijn gekocht in het kader van de Brabantse verkoopgarantie, en die leegstaan en verkocht zullen worden, op dit moment beschikbaar te stellen voor mensen die in een asielzoekerscentrum zitten, hun status hebben gehad en zitten af te wachten totdat ze naar een gemeente kunnen gaan. Er is een tekort aan huizen in de gemeenten om de mensen die in de centra zitten en al een vergunning hebben om in Nederland te mogen blijven, huisvesting aan te bieden. Gezien alles wat de afgelopen maanden is gepasseerd en gehoord de oproep van de staatssecretaris gisteravond op de televisie aan gemeente om te doen wat ze kunnen, denk ik dat wij als provincie ervoor kunnen zorgen dat deze huizen goed benut gaan worden. Ik hoop op uw steun hiervoor.

De **voorzitter**: Dan geef ik nu het woord aan de indiener van motie M2, mw. Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Actueler kan bijna niet, een motie over vluchtelingen. Wij vinden dat wij als mensen echt de verantwoordelijkheid hebben om deze mensen gastvrij te ontvangen. We zien al heel veel initiatieven in Brabant. Gisteren zag ik toevallig op Omroep Brabant de ene na de andere gemeente langskomen met extra bedden en extra ruimte voor asielzoekers. Dat is iets dat wij ontzettend ondersteunen. Wij vinden echter ook dat wij als provincie onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Ik ben blij dat we dat met heel veel partijen uit de Staten doen. Heel veel partijen uit de Staten hebben deze motie ondertekend. Wij willen graag specifiek naar huisvesting in onze eigen panden kijken. Zijn er belemmerende regels en kunnen we daar vanaf. We willen ook kijken, hoe wij deze mensen kunnen laten wonen en leren, zodat wij straks in Brabant niet twee separate samenlevingen hebben maar echt samen vooruit kunnen. Ik dank de andere partijen alvast voor hun steun.

De **voorzitter**: Ik stel voor omdat de moties nogal expliciet op GS zijn gericht, eerst de gedeputeerde te vragen zijn reactie te geven. De gedeputeerde heeft de moties nog niet en dus moeten we daar even op wachten.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Ik zou graag voordat de gedeputeerde aan het woord komt, de mening van Lokaal Brabant over deze twee moties willen geven.

De **voorzitter**: Dan zal mijn voorstel zijn u allemaal aan het woord te laten en niet alleen Lokaal Brabant. Het is misschien gelet op de voortgang ook nuttig, maar ik wil ook de Statenleden in staat stellen de moties te bestuderen. Heeft u ze allemaal al gekregen?

Ik zie dat dat niet het geval is. We gaan dit in de toekomst voorkomen door ervoor te zorgen dat ze de dag van te voren worden ingeleverd. Nu is het nog even behelpen.

We wachten nu nog even totdat iedereen de moties M1 en M2 op tafel heeft.

Daarna beginnen we met de fracties en dan het college.

(Korte pauze)

De **voorzitter**: Nu iedereen de moties heeft geef ik de partijen die nog niet hebben gesproken gelegenheid om gedurende één minuut te reageren op beide moties.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. De door ons ingediende motie is nu ook ondertekend door de fracties van D66 en de PvdA.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Als de fracties dadelijk aan het woord zijn, mogen we dan wel interromperen?

De **voorzitter**: Ik wil eerlijk gezegd nu net als de vorige keer tijdens het vragenuurtje, geen interrupties toestaan. Ik zal wel ruimhartig gelegenheid geven voor een tweede termijn.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. We hebben als fractie van de VVD in Brabant goed met elkaar overleg gepleegd en wij zien inderdaad een complex probleem. Aan de ene kant is er de korte termijn waarop elke dag honderden asielzoekers ons land binnenkomen. Aan ons is dan de afweging, deze mensen op straat te laten staan dan wel ze als land op ordelijke wijze op te vangen en ons daarvoor in te spannen. Dat heeft de doorslag gegeven om voor de korte termijn deze motie te steunen zoals we dat ook hebben gedaan. Voor de lange termijn hebben we als VVD ook landelijk de afgelopen dagen duidelijk gemaakt dat opvang in de regio uiteindelijk voor iedereen de beste oplossing is.

Graag zouden wij van het college op korte termijn vernemen wat de resultaten zijn van het in motie M2 gevraagde onderzoek.

De heer **Van der Staak** (SP): Voorzitter. Natuurlijk laten wij die mensen niet op straat staan. Ik denk bij dit soort van problematieken altijd aan wat Karel Glastra van Loon zei: het rijke westen is geen eiland en Europa geen fort en wie bang is voor wat vreemd is, doet vooral zichzelf tekort.

Volgens ons kan motie M1, geen woorden maar daden, gemakkelijk onder motie M2 vallen. Ze gaan beide over het woningbezit en over de mogelijkheden die dat biedt. Wat dat betreft wacht ik even het antwoord van het college af.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Een asieltsunami overspoelt ons, van zogenaamde vluchtelingen die al acht veilige landen zijn gepasseerd voordat zij Nederland en daarmee Brabant bereiken. We spreken hier dus puur over economische vluchtelingen. U helpt daarbij vooral de mensensmokkelaars door dit te faciliteren. Ondertussen zijn de wachtlijsten voor Brabanders torenhoog, gemiddeld negen jaar zo is afgelopen week gebleken. Ze puilen uit. Mensen die scheiden kunnen alleen maar terecht op een camping of nog erger. Wat is er nu barmhartig en gastvrij aan deze moties? Het is onbarmhartig voor ons eigen Brabantse volk. Die kunnen wat u betreft dus stikken, want de wachtlijsten mogen wat u betreft nog verder oplopen door op deze manier te werk te gaan.

De woningen uit de Brabantse verkoopgarantie – en dat is het staande beleid en de opdracht – is deze zo snel mogelijk – ik herhaal: zo snel mogelijk – te verkopen en terug in de markt te zetten. Daarvoor hebben we zelfs al een makelaar ingehuurd.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, wilt u afronden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik rond af. Het is onbegrijpelijk dat u hieraan meewerkt. U gaat tegen uw eigen beleid in. U zegt nu net als Merkel: welkom. Maar wat er nu gaat gebeuren is wat in Klaagliederen

5.2 staat: Ons erfdeel is vervallen aan vreemden, onze huizen aan vreemdelingen. Laat dat niet gebeuren, sluit de grenzen.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Soms zijn er situaties in de wereld waarin je niet blind kunt blijven voor wat er gebeurt. Soms zijn er situaties waarin je bestaand beleid opzij kunt zetten omdat je hart moet gaan spreken. Ik denk dat nu de situatie bestaat waarin ons hart moet gaan spreken. Wij willen niet terugvallen op koude procedures of het idee van ikke ikke en de rest kan stikke. We moeten actie hebben in deze wereld. Met deze motie komen we actie. Motie M2 hebben we als D66 mede ingediend en die ondersteunen we dus. Motie M1, hoe sympathiek ook, vinden we in motie M2 al verwoord en die is dus overbodig.

De heer **Maas** (PvdA): Voorzitter. Onze fractie is het eens met motie M2. Ik wil er nog graag aan refereren dat wij een tweetal weken geleden hier vragen over hebben gesteld aan GS. Jammer genoeg hebben we nog steeds geen antwoord gehad. De vragen komen overeen met deze motie. Ik hoop dat de gedeputeerde dadelijk deze vragen meeneemt in de beantwoording.

Ook wij denken dat motie M1, geen woorden maar daden, al is verwoord in motie M2. Vooralsnog gaan we natuurlijk akkoord met motie M2.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. Wij hebben in dit land een asielbeleid en niet sinds gisteren maar al een hele tijd. Een van de onderdelen is het uitplaatsen uit asielzoekerscentra van gezinnen en mensen met een status. Dat proces stakt omdat men niet aan woonruimte kan komen. Deze moties geven in ieder geval voor Brabant aan dat we er alles aan willen doen de woonruimte die beschikbaar is ook beschikbaar te stellen, zodat er voldoende plaats komt voor opgang in de centra zelf. Daar sluiten wij ons van harte bij aan.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Het is in deze roerige tijden erg belangrijk vooral ons mededogen te laten spreken en te bekijken wat wij als Provinciale Staten kunnen doen om een steentje bij te dragen. Wij zijn tevreden met beide moties en wij zullen ze ook beide steunen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Ik werd afgelopen week getroffen door de warmte van heel veel Brabantse gemeenten die hun mogelijkheden benutten om vluchtelingen op te vangen. Ik vind het ook belangrijk dat wij hier als Provinciale Staten dat signaal uitdragen. Ik vind het ook heel jammer dat juist een fractie als de PVV, die zegt vanuit christelijke waarden te opereren, op deze wijze hier opereert. Ik wil u, mijnheer Van Hattem, Mattheus 25 voorhouden. Daarin zegt Jezus: Ik was hongerig en u gaf mij te eten, ik was dorstig en u gaf mij te drinken, ik was een vreemdeling en u heeft mij gehuisvest. Mijnheer Van Hattem, ik wil u vragen die woorden ter harte te nemen en de vluchteling die op onze weg is geplaatst, een plek te geven in onze samenleving.

De **voorzitter**: Nee, geen interrupties.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dit is een persoonlijk feit.

De **voorzitter**: Ik vraag u in uw tweede termijn in te gaan op de bijdrage van de heer Vreugdenhil.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is een persoonlijk feit en daarom wil ik het recht hebben te reageren. Als we niet op persoonlijke feiten kunnen reageren dan....

De **voorzitter**: U mag reageren maar volgens de procedure zoals we die hebben afgesproken, in uw tweede termijn. Dat geldt voor iedereen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Lokaal Brabant heeft deze twee moties niet ondertekend, niet omdat wij de inhoud niet zouden steunen – Brabanders zijn ontzettend gastvrij en helpen graag mensen die in nood zijn – maar omdat er onder grote groepen mensen woningnood is, er tekort aan werk is en al dat soort problemen. Wij vinden dat dit soort discussies niet kan plaatsvinden omdat al heel snel, bij voorbeeld door de PVV, dergelijke discussies de kant van racisme op gaan. Daar zijn wij heel erg tegen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dit is weer een persoonlijk feit. Ik word hier beschuldigd van racisme. Dat pik ik niet, dat accepteer ik niet.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, u mag reageren in de tweede termijn en daar krijgt u ruim de tijd voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als hier een aanklacht van een strafbaar feit in mijn richting wordt geuit, dan wil ik daarop kunnen reageren en wel direct. Ik wil dat de heer Heijman zijn woorden terugtrekt.

De **voorzitter**: U heeft straks de gelegenheid. De heer Heijman rondt af.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Ik rond af. Ik zal die woorden niet terugnemen omdat ik het echt zo vind. De heer Van Hattem is altijd zo voor vrije meningsuiting. Ik ook. Ik zeg wat ik vind en het is ook waar wat ik zeg. Ik zeg het ook hier en nergens anders. Ik vind echt dat dit soort discussies buiten de gedachtegang van het racisme moet blijven.

De **voorzitter**: Mijnheer Heijman, rond u af, uw tijd is om.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik blijf erbij dat een grens is gepasseerd die we niet hadden mogen passeren. Hij heeft onverantwoorde woorden in mijn richting gebruikt.

De **voorzitter**: U krijgt straks amper tijd in de tweede termijn om op elkaar te reageren. Nu eerst de gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. U zult begrijpen dat als een Eindhovenenaar of Brabander wordt uitgedaagd met 'geen woorden maar daden', die er iets tegenover zet en dat is: eendracht maakt macht. Dat vind ik wel een heel mooi leidmotief voor in ieder geval de advisering van de moties door het college. Ik pak motie M2 omdat die toch een bredere strekking heeft en daarna zal ik nog specifiek ingaan op motie M1. Eendracht maakt macht. Ik denk dat we als provincie – we zijn op dit moment in overleg ook met het COA – in het samenspel van rijksoverheid, gemeente en provinciale overheid onze verantwoordelijkheid willen nemen. Tegelijkertijd is het ook goed te markeren hoezeer in gemeenten in Brabant de schouders worden gezet onder de opvang van asielzoekers op het moment dat ze het land binnenkomen. Nogmaals, ik denk dat wij er altijd op aanspreekbaar zijn, maar we zien dat voor de eerste opvang het samenspel van gemeenten en COA op dit moment goed loopt. Wij zijn aanspreekbaar op het moment dat wij als provincie ons steentje kunnen bijdragen, maar onze bijdrage ligt volgens mij in het vervolg en dat is het met elkaar borgen van de doorstroming vanuit de eerste opvang van statushouders naar tijdelijke en definitieve huisvesting. Ik denk dat wij daarin een rol kunnen spelen,

niet alleen om de mensen een goed onderdak te geven maar juist ook om de druk op bijvoorbeeld de sociale huurmarkt in bredere zin aan te pakken. Natuurlijk zijn er wachtlijsten en natuurlijk is er druk op die markt. Ik denk dat wij juist in staat zijn en dat kunnen we op vele manieren doen om die druk wat te verlichten. Dat doen we aan de ene kant – en dan kijk ik naar mevrouw Spierings – vanuit onze formele verantwoordelijkheid als het gaat om het toezicht op de wijze waarop gemeenten invulling geven aan de huisvesting voor statushouders. We kijken op onze regionale woontafels met gemeenten. Wij zijn ook onderdeel van de adressanten van de brandbrief van 20 corporaties om met ons mee te kijken en naar creativiteit te zoeken om ook met tijdelijke constructies oplossingen te bieden. Ook kijken wij vanuit ons eigen vastgoedbezit.

Ik denk dat het goed is te onderstrepen dat het niet een kwestie is van aanbieden. Het is wel een kwestie van een goede dialoog met het COA om te kijken waar de behoefte is en altijd naast de gemeente te gaan staan omdat of het nu gaat om een wat grootschaliger vastgoedcomplex of om woningen uit het Brabantse woningbestand, het altijd onderdeel is van een samenspel met gemeenten.

De **voorzitter**: Mag ik de gedeputeerde vragen af te ronden en een helder oordeel over de moties te geven.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Het is wel goed er zicht op te hebben dat de mogelijkheden van ons eigen woningbezit heel beperkt zijn. We hebben er nog zo'n 60 in bezit en de meeste zijn verhuurd. Dat betekent dat ik motie M1 van GroenLinks in essentie bijna onuitvoerbaar acht omdat er nauwelijks woningen leeg staan die in het overleg kunnen worden ingezet. We nemen het mee in de discussie met het COA. Motie M1 wil ik om die reden ontraden maar u mag een college tegenover u weten dat heel geëngageerd aan de slag gaat met de opgave die u hierin hebt geformuleerd.

De heer Van Gruijthuijsen vroeg te zorgen voor snelheid. De PvdA-fractie wees er terecht op dat er vragen voor beantwoording klaarliggen. Op die twee onderzoeksvragen kunnen wij heel snel antwoord geven. Vervolgens zullen wij, nogmaals, vanuit gepast engagement in de rol die ons past, invulling geven aan onze verantwoordelijkheid en kunnen wij zeggen geen bezwaar te hebben tegen motie M2.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Zoals de heer Van Merrienboer al aangaf, hebben wij als provincie niet alleen een rol vanuit woningbouw maar zeker ook vanuit bestuurlijk toezicht. Wij hebben de taak er toezicht op te houden dat de mensen die in Nederland mogen blijven ook tijdig door gemeentes een huis krijgen aangeboden. Dat nemen we zeer serieus. Daar waar nodig voeren wij bestuurlijke gesprekken met gemeenten om ze te manen voldoende tempo te maken als ze achterblijven. We doen dat niet alleen vanuit de rol van met het vingertje wijzen. Ook de best practices, die wij natuurlijk zien omdat we bij 66 gemeenten zien hoe ze ermee omgaan, wisselen we uit tussen gemeenten om ze te helpen de taakstelling waar te maken.

De **voorzitter**: Dan krijgen we nu de tweede termijn. Ik stel voor deze in de reguliere volgorde van de fracties te doen. Ook de indieners kunnen in dat rijtje nog aan het woord komen. De spreektijd is 1 minuut.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Over deze problematiek kunnen we uren praten, maar van wat we vandaag met elkaar hebben gedeeld vind ik heel belangrijk dat er een heel brede steun is om iets te doen. Brabant neemt haar verantwoordelijkheid en wat ons betreft niet alleen met woningen en toezicht maar ook voor sociale veerkracht, werken en leren. Wij zijn blij dat wij dat bijna allemaal ondersteunen en dat het college zijn verantwoordelijkheid neemt. Dat is hartstikke mooi.

De heer **Van der Staak** (SP): Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoorden. Ik zou graag nog verder gaan in die riedel. Komen er tijden van veel tegenslag, dan zullen wij tonen wat vriendschap en broederschap vermogen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik moet hier constateren dat het college liegt, liegt dat het barst. Heel recent, afgelopen zomer, hebben wij technische vragen gesteld en alle correspondentie van de provincie met het COA opgevraagd. Wij hebben toen duidelijk het antwoord gekregen dat er geen correspondentie wordt gevoerd met het COA en geen overleg. Nu krijgen we te horen dat er blijkbaar regulier overleg is met het COA. Moeten we hieruit concluderen dat er gelogen wordt? Als dat zo is, is het een zeer kwalijke zaak.

Zojuist bereikte ons het bericht dat Eindhoven de spil is in internationale mensensmokkel van Syriërs. Juist door zulke maatregelen te nemen moedigen we dit alleen maar aan. U faciliteert de maffia en dat is grove schande.

Wat de ChristenUnie betreft en het persoonlijk feit waarop werd geattendeerd, moet ik de heer Vreugdenhil vragen of hij tot de bokken of de schapen zal behoren. Dat is nog de vraag. Als u geen naastenliefde toont voor uw eigen volk dan is het zeer twijfelachtig waar u terecht zult komen. Dat is mijn persoonlijk feit in uw richting. Het eigen Brabantse volk, daar komt u niet voor op en daar komt het grootste deel van deze Staten niet voor op. Die mogen op een camping creperen als ze gescheiden zijn en hun huis moeten verlaten. Zij mogen jarenlang op een wachtlijst staan en asielzoekers krijgen dure woningen toegewezen. Omwonenden worden niet gecompenseerd als zij asielzoekers in hun omgeving krijgen. Burgers worden niet geraadpleegd. Het is een grove schande wat hier gebeurt. Ik wil er duidelijkheid over of hier gelogen is. Is er wel overleg gevoerd met het COA en op welke basis.

De heer **Maas** (PvdA): Voorzitter. Toen we twee weken geleden de vragen stelden, hadden we niet gedacht dat we al zo snel tot een bijna eensluidend oordeel zouden komen en deze motie aangenomen gaat worden. Slechts twee partijen gaan er niet op in. Het is een belangrijk moment om onze Brabantse gastvrijheid te tonen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Gehoord hebbende het verhaal van GS heb ik een vraag. Ik heb het nu over mijn eigen motie M1 die we ook met 50PLUS en de CU/SGP hebben ingediend. Waarom is er een gesprek met het COA nodig? Dat bedoel ik helemaal niet met deze motie. U zegt dat de provincie 60 woningen heeft en een aantal ervan verhuurd is. Het kan ook zijn dat er 20 leegstaan. Dan gaat het mij om die 20. Het gaat er natuurlijk niet om mensen op straat te zetten maar om de sleutels van huizen die leegstaan, ook onze huizen in Zuid-Holland en in andere provincies, aan de gemeenten te geven om ze in te zetten voor mensen die vanuit een asielzoekerscentrum gehuisvest moeten worden. Dan voeg je daad bij het woord. Vandaar geen woorden maar daden en boter bij de vis. Ook ik als Eindhovenaar ben getriggerd. Ook ik houd van eendracht maakt macht want wij hebben ook motie M2 ingediend, maar die speelt veel meer op de langere termijn. Het gaat mij om huizen die nu leeg staan. Geef die aan deze mensen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor het geval ik in eerste termijn richting de PvdA niet duidelijk was: we hebben de motie niet ondertekend maar wij stemmen wel voor deze twee moties. Wij willen graag een discussie zonder al die woorden die de PVV gebruikt in de trant dat de meeste Brabanders tegen zouden zijn. Wij zijn ervan overtuigd en dat horen wij van onze achterban aan alle kanten dat wij graag mensen helpen maar we vragen wel aandacht voor de problemen met onze eigen woningzoekenden, ons eigen werk en wat er gebeurt met onze jongeren op de scholen. Hoe zal het gaan op de basisscholen met

ineens heel veel kinderen erbij, met allemaal problemen. Hoe verwerken we dat dan. Die discussie zouden we moeten voeren.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Grote woorden, mijnheer Van Hattem, waar het gaat over liegen. Het kan best zijn dat het antwoord dat ik in de zomer gaf klopt en wat ik hier zeg ook, omdat wij twee weken geleden met het COA hebben gesproken over de problematiek. U voegde de term regulier toe maar die heb ik niet gebruikt. Ik heb op uitnodiging met het COA twee weken geleden een gesprek gevoerd over de actuele problematiek. In die zin hebben wij niet gelogen en is het antwoord deze zomer even waar als mijn mededeling hier dat we in gesprek zijn met het COA.

Tegen mevrouw Brunklaus wil ik twee dingen zeggen. In de motie van bredere strekking wordt ons woningbestand genoemd om mee te nemen in de discussie. Dat wil ik doen. Ik heb aangegeven dat echt een heel groot deel van ons bestand gewoon verhuurd is en niet onmiddellijk beschikbaar is. Wij kijken ook altijd heel goed waar de behoefte bestaat – dat is iets dat je met het COA bespreekt – en waar je wilt aanbieden en dat is iets dat je met de gemeenten bespreekt. Op het laatst zei u: geef de sleutels dan aan de gemeenten. Ik kan mij voorstellen dat wij met de gemeenten kijken wat er kan, maar nogmaals, bijna alles is verhuurd. En eerst zullen we aan het COA vragen waar de behoefte bestaat. Uw motie wekt volgens mij een verwachting die niet reëel is. Die is dat wij een bos sleutels ter beschikking kunnen stellen om een fors woningbestand in roulatie te brengen. Dat is niet zo en daarom heb ik de motie onuitvoerbaar genoemd. Nogmaals, u mag mij erop aanspreken dat wij binnen de bredere discussie kijken of ons woningbestand daar een heel klein steentje aan kan bijdragen.

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem, ik geef u gelegenheid voor één korte vraag aan de gedeputeerde want ik zag dat u wilde reageren op wat hij zegt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het staande beleid rond de Brabantse verkoopgarantie is om deze woningen zo snel mogelijk te verkopen. We moeten er als provincie zo snel mogelijk vanaf. Daarvoor is niet voor niets een makelaar ingehuurd. Hoe kunt u dat nu rijmen met uw toezegging die u richting GroenLinks doet om die woningen toch ter beschikking te stellen voor zover dat mogelijk is? Dat staat er toch haaks op.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nee, natuurlijk niet. Wij voeren toch uit wat u als Staten vindt? Staand beleid is om het woningbestand te verkopen. Als hier bijna Statenbreed een motie ligt om te kijken wat wij kunnen doen terwijl we natuurlijk ook de lijn van verkoop vasthouden, om hier een problematiek te lenigen, dan is het college bereid om te kijken of we naast het staand beleid deze motie kunnen uitvoeren. Dat is niet contrair.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat staat duidelijk haaks op uw beleid. U kunt de motie ook ontraden of zeggen dat u de motie naast u neerlegt. Dat doet u niet. U doet zelfs een toezegging. U moet zich realiseren dat het niet voor een korte termijn is want als u die woningen weggeeft, zullen ze voor lange termijn beschikbaar zijn. Het is een illusie van een groot deel van deze Staten dat deze mensen voor korte termijn zullen worden opgevangen, want ze gaan niet terug. Ze blijven hier. Het is een economische immigratie.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Ik geef de gedeputeerde kort gelegenheid zijn betoog af te ronden.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter, mogen we nu wel interrumperen? Dan wil ik dat ook wel even doen.

De **voorzitter**: Er werd een vraag gesteld over een feitelijke opmerking van de gedeputeerde en dat heb ik even toegestaan, maar ik wil de gedeputeerde nu vragen zijn beantwoording af te ronden.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Ik vind het jammer dat in de beeldvorming nu ons handelingsvermogen wordt geassocieerd met wat we op het terrein van die woningen doen. Dat is misschien wel het minste wat we kunnen doen. We hebben ook andere mogelijkheden om daarin te interveniëren. Dus wil ik het echt gerelativeerd hebben dat wij met ons Brabants woningbestand veel kunnen bijdragen en daarom blijf ik motie M1 ontraden. Ik heb andere dingen genoemd waarmee wij kunnen bijdragen. Wij hebben ook ander vastgoed dat onderdeel kan zijn van een verkenning. Ik wil echt van de beeldvorming af dat het de woningen zijn waarmee wij het verschil maken in deze discussie.

De heer **Van Hattem** (PVV): Waar denkt u dan concreet aan?

De **voorzitter**: Nee, mijnheer Van Hattem, ik wil het debat nu echt afronden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het is een belangrijke discussie. We moeten niet over een nacht ijs zo'n belangrijke stap zetten.

De **voorzitter**: Daarom heeft de gedeputeerde ook uitvoerig geantwoord op wat u te berde heeft gebracht. De standpunten zijn gewisseld en hij heeft ook nog aangegeven in technische zin aanvullende informatie te geven. Daarmee zult u het moeten doen. De tweede termijn is afgerond en we gaan nu over tot de stemmingen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Ik vraag een hoofdelijke stemming aan over beide moties.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Dan zal ik het u gemakkelijker maken. Wij willen geen motie indienen die onuitvoerbaar is. Deze motie was gewoon een handreiking om te kijken wat we praktisch kunnen doen. Ik heb met de mede-indieners even overlegd. Wij vertrouwen erop dat u snel terugkomt met informatie over wat we allemaal kunnen doen. Daarom trek ik onze motie in. Ik wens u veel sterkte met actie op dit terrein.

De **voorzitter**: U maakt het niet mij maar allen hier gemakkelijker. Motie M1 is ingetrokken en maakt geen deel van de beraadslagingen meer uit.

In stemming komt motie M2.

De **voorzitter**: Als stemmingsnummer trek ik nr. 39.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voor.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De heer **Kuijken** (CDA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voor.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Tegen.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voor.

De heer **Van der Staak** (SP): Voor.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

Mevrouw **Claessens-Vloedgraven** (SP): Voor.

De heer **Everling** (SP): Voor.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voor.

De heer **Spapens** (SP): Voor.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De heer **Van Meel** (SP): Voor.

De heer **Braspenning** (CDA): Voor.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Voor.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De heer **Altundal** (SP): Voor.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (CDA): Voor.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen.

De heer **Portheine** (VVD): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Voor.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voor.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De heer **Smeets** (D66): Voor.

De heer **Boon** (PVV): Tegen, met stemverklaring.
Stop de islamitische invasie, sluit de grenzen per direct.

De heer **Bakker** (PVV): Tegen.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Ik constateer dat 47 leden voor deze motie hebben gestemd en zes ertegen, zodat zij is aangenomen.

De actuele moties M3 en M4 betreffen beide Eindhoven Airport. Ik geef graag, zoals afgesproken, de indieners van de moties het woord en daarna de andere fracties.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Deze motie M3 die we met de steun van vier partijen indienen, wordt nu ook ingediend door de heer Heijman van Lokaal Brabant. We vinden het spijtig dat het uiteindelijk niet is gelukt de twee moties van Het CDA en de onze in elkaar te schuiven. Er was een hoop tijdsdruk. Een volgende keer moeten we het beter doen.

De Aldersonderhandelingen zijn in twee fasen afgerond. Formeel is nog niet duidelijk wat de heer Alders gaat rapporteren aan de staatssecretaris, maar informeel weten wij dat er nog steeds geen akkoord is, althans geen breed gedragen advies van de heer Alders en alle andere partijen aan de tafel. De komende week zal door de staatssecretaris een besluit worden genomen over de medegebruiksvergunning. Daarin wordt vastgelegd wat er mogelijk is op Eindhoven Airport en wat niet. Met deze motie willen wij uitspreken dat wij het teleurstellend en jammer vinden dat er zo weinig draagvlak is onder de twaalf gemeentes die het op deze manier niet zien zitten, de milieuorganisaties en de organisaties van omwonenden voor het voorgestelde groeiscenario. We roepen met deze motie ook Den Haag op om te kijken of er toch meer draagvlak is te vinden, want wij vinden dat draagvlak voor de ontwikkeling van een luchthaven eigenlijk wel noodzakelijk is.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter. Tijdens de recente bijpraatsessie met eerste en tweede ringgemeenten sprak ik met een van de aanwezigen, Herman. Ik vroeg Herman wat hij ervan vond en ik kreeg een heerlijk recht op zijn Brabants voor de hand liggend antwoord. Groeien nondeju, zei Herman. Hiermee heeft Herman kort en krachtig samengevat wat het uitgangspunt is. Op 19 juni hebben we met elkaar gesproken in de commissie AVS om input mee te geven aan de gedeputeerde voor de Alderstafel van 3 juli. Suggesties voor verslaglegging, innovatieslagen, respect voor weekendrust, allemaal door meerdere partijen meegegeven. Helaas is de heer Alders met onveranderd advies richting staatssecretaris Mansveld gegaan. Vervolgens heeft diezelfde staatssecretaris de heer Alders teruggestuurd naar Brabant om zijn huiswerk iets beter te gaan maken. Meedenken, meewerken, meedoen. Deze woorden komen boven als het CDA denkt aan de serieuze inbreng van de eerste en tweede ringgemeenten, BOW (Belangenbehartiging Omwonenden Welschap), en van de BMF (Brabantse Milieufederatie), die door de vernieuwde Alderstafel compleet van tafel zijn geveegd. Jammer. Sinds wanneer vinden wij de gezondheid van mensen niet meer belangrijk? Er ligt een rapport van de GGD over hinderbeleving en slaapverstoring. De heer Alders vindt gezondheid niet belangrijk maar wij hier in de Staten vinden de gezondheid van Herman en van al onze inwoners wel belangrijk.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon, wilt u afronden?

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, voorzitter. Voor het CDA is het onverteerbaar dat GS het advies Alders ondanks alle feiten onveranderd hebben ingediend en steunen. Wij willen deze toneelstukjes niet meer blijven opvoeren en blijvend de gezondheid van onze inwoners negeren. Nee, en daarom dient het CDA

deze motie in, hopen dat wij in deze Staten het creëren van draagvlak en draagkracht net zo hoog hebben staan als de groei van onze brainport.

De **voorzitter**: Dit was de maidenspeech van mevrouw De Hoon en dus zijn er bloemen.

(Applaus)

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voorzitter. In juni jl. hebben wij in commissieverband enkele handvatten meegegeven aan de gedeputeerde en deze input heeft hij toen meegenomen naar de Alderstafel. Wij hebben toen als VVD aangegeven dat wij een meerwaarde zien in de geleidelijke groei van Eindhoven Airport met het oog op de economische groei, een groei die gericht is op duurzame en innovatieve kansen en internationale verbindingen binnen Europa. De heer Alders heeft naar aanleiding van de tafelgesprekken in juni jl. een advies gegeven en dat advies wordt onderschreven door GS. Toch willen wij niet doof zijn voor de geluiden van omwonenden en omliggende gemeenten die aangeven hinder en overlast te ondervinden van vluchten na met name elf uur 's avonds en in het weekend. Zoals wij al eerder in juni hebben aangegeven, zijn wij van mening dat we in gesprek moeten blijven met alle belanghebbenden in dezen. Een gedragen compromis is voor ons van groot belang. De adviserende rol van de provincie, de gedeputeerde, kan hier een handreiking in zijn. Wij willen dus die brugfunctie van GS graag behouden, want juist door met elkaar in gesprek te blijven, kunnen partijen elkaar blijven informeren. Daarom dienen wij de zojuist door de PvdA toegelichte motie mede in.

Mevrouw **Arts** (SP): Voorzitter. Er is in het verleden inzake Eindhoven Airport altijd gesteld dat het vliegveld er is voor de regio, niet de regio voor het vliegveld. Daarom vinden wij het jammer dat in het Aldersadvies zoals het uiteindelijk bij de staatssecretaris en bij de minister ligt, het GGD-onderzoek zwaar onderbelicht is gebleven. Daarom steunt mijn fractie ook van harte motie M3 die wij gezamenlijk met andere partijen hebben ingediend. Wij hopen dat deze motie ook in Den Haag de nodige aandacht krijgt omdat wij vinden dat de hinder voor de direct omwonenden van het vliegveld deze aandacht verdient. Verder lijkt het mijn fractie belangrijk dat wij in de toekomst over de gang van zaken en de groei van het vliegveld in gesprek blijven. Als de provincie hierin een goede functie kan vervullen, lijkt mijn fractie dat essentieel.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik hoorde net: groeien nondeju. Daar zijn wij ook voor maar het moet wel verantwoord gebeuren. De Alderstafel is niet altijd een succes. Dat hebben we in Groningen gezien en dat is ook hier zo. Er praat een partij mee die zelf 7000 euro per jaar ophaalt aan contributie, nog geen procent van haar begroting. Dat is de Brabantse Milieufederatie. Het is ons nog steeds een volstrekt raadsel wat die in godsnaam aan die tafel doen. Praat met de omwonenden, praat met de bedrijven in de omgeving, praat met de gemeenten en houdt het daarbij. Dat geeft veel meer kans op succes. Stop de subsidie aan de Brabantse Milieufederatie zodat ze geen geld hebben om onze eigen plannen en groei te dwarsbomen en dan komen we een heel stuk verder.

Wij kunnen meegaan met de motie van het CDA en die zullen wij steunen.

Wat motie M3 betreft ben ik bang dat mij de intelligentie ontbreekt om te zien wat die toevoegt. Als ik daarover nog duidelijkheid kan krijgen van de PvdA, zou ik dat zeer waarderen.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Liever had ik mijn maidenspeech naar het voorbeeld van mijn collega Steenbakkers van het CDA uitgesproken in 20 minuten – je moeder luistert toch mee – maar daar moeten we nog maar even op wachten; dat komt later wel.

Inhoudelijk hebben de heer Smeulders en mevrouw Otters in hun betoog prima uitgelegd waar ook D66 voor staat: verantwoorde groei, dat is waar het om gaat. Daar hebben we blijkbaar iets meer tijd voor nodig.

Waarom ik toch graag het woord hierover voer is vanwege het enthousiasme van D66 over het zinnetje in motie M3 dat tussen haakjes staat, namelijk: mogelijk onder regie van de provincie. Alleen maar huilie huilie en bedankt mijnheer Alders, zou voor ons onvoldoende zijn.

Voorzitter. Het is mijn maidenspeech en ik wil ook graag dit moment gebruiken om u iets over mijzelf te leren. U zult mij de komende periode nog regelmatig betrappen op de uitspraak dat dezelfde spelers aan dezelfde tafel tot dezelfde conclusies komen. Vernieuwing van die spelers en vernieuwing van de wijze waarop die spelers elkaar ontmoeten is wat mij drijft om in deze Provinciale Staten deel te gaan nemen. Als middenbestuur kunnen we hier een toegevoegde waarde bieden. Brabant heeft de schaal om beter in staat te zijn om de diverse belangen met elkaar in balans te brengen. Bovendien hebben we te maken met een nieuwe bestuur met een eigen stijl, een stijl die wat mij betreft beter aansluit bij de dynamiek van de omgeving. Het is dan ook mijn oproep aan de gedeputeerde als hij met deze opdracht aan de slag gaat: dezelfde spelers zullen aan dezelfde tafel tot dezelfde conclusies komen. Namens D66 denk ik graag mee hoe wij daaraan iets kunnen veranderen. Op die manier kunnen we ook dit dossier in beweging brengen en kunnen we vanaf nu vooruit.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Meijer voor zijn maidenspeech. Ook voor u zijn er bloemen die ik u graag geef.

(Applaus)

De **voorzitter**: Mevrouw Meijer heeft meegeluisterd en kan tevreden zijn.

Ik moet een omissie herstellen. Mij is zojuist meegedeeld dat ook mevrouw Otters haar maidenspeech hield. Dat gaan wij natuurlijk goedmaken met bloemen maar die zullen wat verser zijn dan deze, want ze worden nu binnengereden. U krijgt ze aan het einde van de vergadering.

(Applaus)

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik zeg eerlijk dat wij bij deze twee actuele moties een vraagteken zetten. We hebben het in de wandelgangen al met elkaar besproken maar ik hoor graag in de tweede termijn waarom het zo belangrijk is om in de actuele motie de Alderstafel op te voeren. In de motie van de PvdA staat de wens de motie onder de aandacht van de staatssecretaris te brengen. Wat zit daar achter? In de motie van het CDA staat dat partijen die zich niet willen conformeren aan het advies van de Alderstafel, slechts betere afstemming met de omgeving willen en de groei willen laten afhangen van het nakomen van de afspraken met Eindhoven Airport. Kan dat in tweede termijn wat worden verduidelijkt? Wij zijn zoals bekend vooralsnog niet voor uitbreiding van de airport. Dit is een materie die zo gevoelig is en waarbij zoveel partijen wat willen dat ik het niet prettig vind overhaast zulke moties te krijgen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. Ik blijf het een beetje gek vinden dat we over zulke belangrijke zaken in de provincie eigenlijk niets te zeggen hebben. Dat vind ik buitengewoon merkwaardig. In feite ligt de bevoegdheid elders. Wij kunnen wat vinden maar ze hoeven er weinig of geen rekening mee te houden. Dat vind ik gek. Het zijn tenslotte onze inwoners en het is onze provincie die met de consequenties te maken heeft.

De bedoelingen van beide moties overlappen elkaar. Als je de ene steunt kun je de andere niet afvallen. Daarom zullen we beide steunen maar het was beter geweest er één motie van te maken. De essentie is helder en daar zijn we het mee eens.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. We hebben bezwaar tegen de moties in die zin dat zij uitgaan van die groei en ook vinden we het helemaal niet prettig dat na elfen en op zondag gevlogen gaat worden. Wij vinden absoluut dat de GGD gehoord moet worden omdat gezondheid als toets een belangrijk onderdeel bij een vliegveld moet zijn. Wij betwisten dat voor duurzaamheid ook die groei nodig is. Wij kiezen liever voor leefbaarheid en gezondheid. Een vliegveld is er voor de mensen en niet andersom.

Hoe sympathiek ook de moties en hoewel wij voor overleg zijn, wij zullen ze niet steunen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Hoewel er geen eensluidend advies uit het proces is voortgekomen, is er denk ik wel een ondergrens getrokken met betrekking tot leefbaarheid, hinder en ook nachtrust. Waar die ondergrens ligt, weten we allemaal nog niet. Maar dat er moet worden doorgesproken en dat we daar als provincie een rol in hebben, hebben we in de commissievergadering al gezegd.

Waar ik wel in de motie van de vier coalitiepartijen vragen over heb is het punt van: mogelijk onder regie van de provincie. De heer Meijer wees er al op. Als we dat doen betekent dat ook dat wij richting het college kaderstellend moeten zijn en moeten discussiëren over welke elementen we belangrijk vinden om aan het college mee te geven om een goede regie te voeren. Graag horen we van het college hoe het daaraan vorm wil geven en hoe wij als Staten in positie worden gebracht want wij willen u niet op pad sturen met een blanco cheque. Wij moeten als Staten ook de richting bepalen welke richting het moet opgaan met Eindhoven Airport.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Lokaal Brabant vindt het wel erg jammer dat de gemeenten en de omwonenden niet bij alles goed zijn betrokken. Wij denken ook dat de Alderstafel heeft laten zien dat dit soort tafels niet op de juiste manier wordt gebruikt en dat de rol meer bij de provincie moet liggen. Verder wil ik de PVV meegeven dat ik het in dit specifieke geval met hen eens ben dat de Brabantse Milieufederatie hierbij minder heeft te zoeken omdat de omwonenden heel goed wisten te vertellen, hoe de invloed is op hun eigen leefbaarheid en hun eigen milieu. Ik ondersteun dus dit punt van de PVV.'

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Voorzitter. Allereerst wil ik een paar opmerkingen maken over de motie van de PvdA en de SP. De motie is erop gericht, als Staten een uitspraak te doen, gericht ook aan het bevoegd gezag, namelijk de staatssecretaris en niet zozeer de provincie. Volgens mij is die uitspraak zorgvuldig geformuleerd en past zij ook bij de spanning zoals ik die aan de Alderstafel heb gezien: de weging tussen enerzijds economisch belang van de regio Eindhoven en anderzijds de leefbaarheid. Dat is precies het punt waarop de partijen elkaar niet hebben gevonden. Het lijkt mij daarom heel goed en verstandig als de Staten daarover tot een uitspraak komen en die aan de staatssecretaris doen toekomen.

Wat betreft de rol van de provincie nu en straks zoals vermeld achter het op een na laatste gedachtestreepje, de afspraak die deze zomer is gemaakt op verzoek van de omliggende gemeente om als provincie het voortouw te nemen in de voorbereiding van de uitvoeringsfase houdt in dat wij als provincie een opdracht maken om met elkaar te gaan bespreken hoe die uitvoering er straks uit zal kunnen zien. Dat zegt nog helemaal niets over de rol die de provincie heeft als die uitvoeringstafel werkelijk van start gaat, want dat is wat we met elkaar bespreken. Het zegt ook nog niets, hoe precies dan die uitvoeringstafel wordt voorbereid want dat gaan we ook weer met de betrokken partijen doen. We

wachten erop of de staatssecretaris daarop in haar antwoord terugkomt om met het leefbaarheidsfonds, de greendeal enz. aan de slag te gaan. Daarop vooruitlopend gaan we wel op verzoek van de omliggende eerste en tweede ringgemeenten en de gemeente Eindhoven nu al aan de slag om met alle betrokken partijen te spreken zodat op het moment dat mevrouw Mansveld een besluit heeft genomen en de Tweede Kamer daarmee akkoord is gegaan, we meteen zonder vertraging aan de slag kunnen met de uitvoering. Dit is ook een link naar de motie van het CDA. Er staan drie zaken in. Ik zou haar op één punt willen ontraden en vind haar op twee punten overbodig. Ik wil haar ontraden waar het gaat om in nader overleg te treden en eigenlijk daarmee aan de provincie te verzoeken nu nog een poging te gaan ondernemen. Ik denk dat de heer Meijer mij het gras voor de voeten heeft weggemaaid als hij zegt dat het weinig uithaalt, hoe graag wij dat ook zouden willen. Ik denk dat alle argumenten op tafel zijn gekomen. Alle ingrediënten zijn er om met elkaar tot wilsvorming te komen. Het bevoegd gezag is nu aan zet en dat is niet de provincie maar de staatssecretaris.

De twee punten daaronder zijn, het voortouw nemen in het organiseren van een uitvoeringstafel – ik dank voor de steun, maar daar zijn we al mee begonnen – en het verzoek de regie van de gesprekken elders neer te leggen. Dat zou kunnen. Onderdeel van het gesprek met betrokken partijen is wie straks de leiding moet hebben. Dat moet de provincie niet in haar eentje bepalen; het is iets dat je met elkaar deelt en waar je een voorstel voor doet. Ik ontraad de motie op één punt en vind haar op twee punten overbodig.

De **voorzitter**: Dan is nu aan de orde de tweede termijn voor zover daaraan nog behoefte bestaat.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter. Het is jammer dat we twee moties voor ons hebben liggen. Het was letterlijk vijf voor twaalf voordat er afstemming was. Inderdaad moeten we met elkaar dergelijke zaken beter op elkaar afstemmen. Het is een leerpuntje voor ons allemaal.

Het verschil tussen de moties zit voornamelijk in de wens van ons een uitvoeringstafel te hebben, omdat wij wel denken dat voordat de Tweede Kamer een besluit neemt, wij alsnog echt een poging moeten doen GS uit te dagen een meerderheid aan die tafel te krijgen. Het kan niet zo zijn dat GS tevreden zijn met een gedragen advies voor tweederde van de Alderstafel.

Fijn dat de gedeputeerde erkent dat het heel actueel is en dat die tijdsdruk bestaat. Het CDA wil vooraf consensus, voordat de Tweede Kamer beslist. Daar zijn wij als Staten verantwoordelijk voor. Groei kun je inderdaad verdienen door je een goede buur te tonen. Als dat gebeurt, is het CDA voorstander van een groei van Eindhoven Airport.

De VVD heeft het over een compromisvoorstel. Bent u ervan op de hoogte dat zelfs het laatste compromisvoorstel zonder pardon van tafel is geveegd? Het CDA zou heel graag wel een motie indienen en horen dat er een uitvoeringstafel is, want anders is het heel jammer dat wij daar niet over geïnformeerd zijn.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. De PVV-fractie wil nog graag van de gedeputeerde horen wat hij ervan vindt dat daar een club aan tafel zit, waar we het net al over hebben gehad, die nog geen procent van zijn begroting aan donaties verwacht te ontvangen – 1 % van hun begroting – een club die gans Brabant vol wil zitten met klimaatminaretten die ik weet niet hoeveel overlast geven en niets maar dan ook niets opleveren, maar dat uitgerekend die club hier dwars gaat liggen over zogenaamde overlast. Ik denk dat die overlast er wel degelijk is en dat die zorgen terecht zijn, maar dat u het echt met de omwonenden moet bespreken en niet met een activistische milieuterreurclub. Anders kan ik het niet zeggen. Het is echt verschrikkelijk wat die Brabant aandoet.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. U zag mij net al opspringen om te reageren op de opmerkingen van het CDA. Het is namelijk komende dinsdag al dat de Tweede Kamer hierover spreekt. Het zou wat

merkwaardig zijn als wij de illusie hebben dat we in drie dagen tijd een heel nieuw proces kunnen starten om voor dinsdag nog tot een nieuw advies te komen. Dat lijkt mij zelfs in illusiepolitieke termen redelijk onhaalbaar. Liever zien we dat we vanaf nu, wat ons betreft onder de regie van de provincie, tot een nieuwe situatie komen waarin we mensen bij elkaar brengen. Daarom steun ik de motie zoals wij die mede hebben ingediend.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik heb als indiener van de motie een aantal vragen gekregen. Als de heer Van den Berg vragen stelt geven wij daar graag antwoord op, wat ook geldt voor de andere partijen. Ik wil beginnen met wat eigenlijk het verschil tussen de twee moties is. Dat is al aan de orde gekomen. Het CDA wilde eigenlijk overleg voordat de Tweede Kamer daar een besluit over neemt. Dat zou niet verkeerd zijn, maar dat besluit wordt waarschijnlijk dit weekend al door de staatssecretaris genomen en zal volgende week richting Kamer worden gezonden en op 30 september in een algemeen overleg worden besproken. Kortom daar zit de urgentie. De vraag is dus of het reëel is dat er nog overleg plaatsvindt in de komende dagen voordat de staatssecretaris en de Tweede Kamer daar een besluit over nemen. Wij denken van niet. Wij hebben natuurlijk als PvdA de staatssecretaris ook gevraagd, Alders te verzoeken nog eens in de regio te komen overleggen en dat is gebeurd maar heeft tot onze teleurstelling niets opgeleverd. De vraag is dus ook of het de derde keer wel wat zou opleveren.

De ChristenUnie heeft nog een vraag gesteld over de mogelijke regierol van de provincie bij een verder overleg. We zijn het wel eens met wat de heer Vreugdenhil zei, namelijk dat wij er kaderstellend bij betrokken zijn door GS een richting mee te geven. Dat hebben we in dit dossier al eerder gedaan, want wij hebben er als commissie over gesproken voordat de gedeputeerde aan de Aldersonderhandelingen begon. Daarin zijn we in feite kaderstellend geweest.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Het is dus urgent dat we zo snel mogelijk aan de staatssecretaris laten weten dat we willen dat de gezondheid goed gewogen wordt. Dat zegt het CDA-motie. De andere motie zegt eigenlijk dat we willen dat er meer draagvlak is voor het scenario dat Eindhoven Airport tegemoet gaat. Daar zijn wij het natuurlijk volledig mee eens. Over de motie van de PvdA zou ik willen zeggen dat als het woord groei uit het woord groeiscenario wordt gehaald, het wat neutraler zou klinken want dan werk je naar een scenario toe. Nu staat er dat we het teleurstellend vinden dat we in tweede instantie niet tot een groeiscenario zijn gekomen dat op een draagvlak kan rekenen. Als er scenario zou staan wordt het voor ons veel simpeler want dat is wat wij ook willen. Wij hebben ook gezegd niet per se te willen groeien. Het scenario kan natuurlijk ook zijn dat er niet gegroeid gaat worden, ook al zal het dan moeilijk worden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. De laatste opmerking van GroenLinks steunen wij en ook wat achter het tweede gedachtestreepje onder overwegende dat staat, namelijk dat een duurzame toekomst alleen mogelijk is bij een verdere groei. Dat doet er nu even niet toe. De indieners willen dat de partijen bij elkaar komen en dat willen wij steunen. Het meenemen van het gezondheidsonderzoek steunen we ook. Op die basis willen wij de motie wel steunen.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Voorzitter. De uitvoeringstafel is in aanbouw en is er dus nog niet. Het verzoek is die te gaan maken. Als er witte rook is komt dit uiteraard terug in de Staten. In de richting van de PVV kan ik zeggen dat ik een aantal malen aan die tafel heb mogen deelnemen. Ik heb de Brabantse Milieufederatie niet over minaretten gehoord en ook niet als een terroristische organisatie ervaren. Volgens mij hebben we het dus over twee verschillende groepen.

In stemming komt motie M3.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

Voorzitter. Wij willen toch aangeven dat wij de punten die in de motie staan, volledig onderschrijven, maar de regie van de provincie ook voor een adviestafel willen hebben. Wij hopen dus dat we nog een stap verder kunnen gaan.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen.

We vinden deze motie overbodig.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

Wij zijn zeker voor een aantal zaken in deze motie, maar wij zijn niet voor een groeiscenario. Vandaar dat wij tegen stemmen.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

Voorzitter. Met dezelfde stemverklaring als GroenLinks.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties de PVV, GroenLinks en de PvdD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M4.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

.

Wij vinden het verzoek aan GS om opnieuw in overleg te treden sympathiek maar in deze situatie onmogelijk. Daarom stemmen wij tegen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

Bij gedachtestreepje 1 van de verzoeken willen wij geen partij hebben die dit jaar €192.000 gaat uitgeven aan klimaatmisleiding, propaganda en indoctrinatie, zijnde de BMF. Voor de rest zijn wij het van harte eens.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

Met dezelfde stemverklaring als de SP.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

Met dezelfde stemverklaring als de SP en D66.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Tegen.

Met dezelfde stemverklaring als de SP.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PVV, 50PLUS en Lokaal Brabant voor de motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Behandeling in tweede termijn Statenvoorstel 37/15 – Rapportage ZRK Programma Beter Benutten Brabant

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik heb de vorige keer al duidelijk gemaakt wat wij ervan vinden. Wat wij als PVV heel graag in de toekomst willen is dat op alle terreinen en met name dat van mobiliteit en beter benutten, wij gewoon in de controlecyclus echt helder en puntsgewijs net zoals bij de speerpunten in voorgaande periodes te zien krijgen, hoe het staat met een project en hoe het ermee gaat, en wij, als GS merken dat iets niet werkt, met name waar het gaat om projecten waar wij de leiding bij hebben, een terugkoppeling krijgen en ook kan worden ingegrepen als zaken niet lopen en bijvoorbeeld onzinnig zijn. Ik noem als voorbeeld het spits mijden waarvan is gebleken dat er heel veel geld is weggegooid. Dat is jammer. Als dat tijdig wordt opgemerkt, kunnen de Staten zeggen dat we ermee stoppen zodat we het voor iets nuttigers kunnen inzetten. Dat geldt wat ons betreft ook voor de cofinancieringen. Het is allemaal belastinggeld en dat moet zo nuttig mogelijk besteed worden. De vraag is dus eigenlijk of het college kan borgen dat wij puntsgewijze in de planning- en controlecyclus, dus twee keer per jaar, een heel duidelijk schema krijgen, inhoudende: hier zijn we, dit heeft het gekost en dat heeft het gekost, en vooral op tijd een signaal als iets niet werkt en dan ook het lef hebben om al werken er honderd man aan, ermee te stoppen en aan de Staten te laten om het anders te besteden.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Voorzitter. Ik kan toezeggen dat wij bij de begroting zoals we ook van het programma provinciale wegen en van de BDU (Brede Doeluitkering) een lijst hebben zoals we het voor 2016 en verder willen aanwenden, ik ook een lijst opneem voor de projecten van 'beter benutten', met dien verstande dat daarin de projecten zitten waarvoor wij als provincie verantwoordelijk zijn. Ik zie

niet in dat het bijdraagt aan het goede debat om bij voorbeeld ook voor projecten waarvoor Tilburg of Den Bosch aan de lat staat, en waarvoor wij als provincie als administratief doorgeefluik functioneren, alle ins en outs inzichtelijk te maken.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Het is allemaal belastinggeld. Neem bijvoorbeeld een busbaan op de Sterrelaan in Eindhoven tussen Eindhoven en Nuenen. Als we zien dat het helemaal misloopt en Eindhoven wel de leiding had maar wij er ook met 5 miljoen euro in zitten, wil ik ook daarvan wel graag de stand van zaken krijgen, zodat wij op tijd kunnen ingrijpen en zaken ofwel terug kunnen draaien, wat wij in dit geval het liefst zouden doen dan wel als een project gaande is zoals het spits mijden, maar wij niet de trekker zijn maar er wel miljoenen in steken, toch op tijd kunnen ingrijpen. Ook voor die projecten wil ik dus graag, kort samengevat zien, dus niet pagina's lang, wat de stand van zaken is en met name de scherpste bij het college om als zaken niet goed gaan, ons erop te attenderen, al hebben wij niet de regie. Als u signalen ontvangt uit het veld dat er geld wordt weggegooid dan moet het college niet reageren met te zeggen dat het niet de leiding heeft en het wel zal doorgeven. Ik denk dat deze Staten dan onverkort geïnformeerd moeten worden.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Mijn toezegging is erop gericht om daar waar GS en dus ook PS verantwoordelijk zijn voor de middelen die ook in onze begroting zitten, er een lijstje van te maken. Waar het echt middelen betreft die wij maar heel even met onze administratie raken en daarna doorzenden naar Tilburg, zou ik u echt de suggestie willen doen, de volgende keer aan de gemeenteraadsverkiezingen in Tilburg deel te nemen zodat u daar dat debat kunt voeren.

Het voorstel wordt zonder stemming aangenomen.

PS 56/15: Notulen PS vergadering van 10 juli 2015

De **voorzitter**: De notulen worden zonder stemming vastgesteld.

PS 47/15: Afgeven verklaring van geen bedenkingen op de WABO-aanvraag onderdeel strijdig gebruik in het kader van het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) N279

De **voorzitter**: Dit stuk is als bespreekstuk op de agenda gezet maar niemand van u heeft het woord gevraagd. Daar geen der leden stemming vraagt, stel ik voor dit voorstel bij acclamatie als aangenomen te beschouwen.

Het voorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

PS 59/15: Beleidsdebat Bestuursakkoord 2015-2019

De **voorzitter**: Ik heb daarstraks al aangegeven dat het debat gaat over de richting en de hoofdlijnen van de politieke koers. Er zijn een aantal stukken uitgereikt en ook zijn er al een tijdje als bijlage bij het voorstel visuals online. Ze komen ook op de schermen gedurende het debat.

Er is gezorgd voor koffie en wat versnaperingen in de zaal. Ik stel voor om gelet ook op de tijd door te gaan en het debat te schorsen na de eerste termijn van de zijde van de Staten, zodat het college zich op de beantwoording kan voorbereiden. Dan zullen wij ook zorgen voor wat soep en broodjes.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Het Bestuursakkoord is met deze uitwerking in een moderne, laagdrempelige en uitnodigende jas gegoten en geeft met bijvoorbeeld de visuals op een mooie manier aan dat de provincie samen met partijen en organisaties binnen en buiten dit huis wil werken aan de toekomst van onze mooie provincie Noord-Brabant. De VVD fractie wil langs deze weg GS en het ambtelijk apparaat hartelijk danken voor het geleverde werk.

Afgelopen 22 mei heeft de VVD fractie uitgesproken: gas op de plank! Actief en concreet aan de slag met de uitdagingen die voor ons liggen. Met zes in plaats van vijf gedeputeerden mogen we actie verwachten en dat verwachten we dus ook. Het gesloten Bestuursakkoord is leidend in dat wat we de komende 3,5 jaar doen. De afspraken die daar gemaakt zijn vormen de basis waarvan de uitwerking nu voorligt. Ik zeg bewust 3,5 jaar. De klok tikt en de uitdagingen, groot en klein, vragen om een antwoord en om uitvoering. Dat er in een klein half jaar al garen op de klos is gekomen doet ons als VVD fractie deugd. Zo zijn er de intensiveringen en investeringen op korte termijn voor het economisch programma 2020 en wordt er haast gemaakt om samen met het MBO-netwerk de relatie met de arbeidsmarkt verder te versterken wat van groot belang is voor onze maakindustrie in alle regio's van de provincie.

Zo is er voorlopig ook nog 221 mln. aan rijksmiddelen behouden voor investeringen in de Brabantcorridor in combinatie met smart mobility, een knappe prestatie. Nu is het van groot belang om ook hier door te pakken en de druk op de ketel te houden om zo de doorstroming op dit traject te verbeteren. Dit heeft wat de VVD fractie betreft absoluut de hoogste prioriteit op het gebied van mobiliteit.

Er zijn inmiddels ook eerste noodzakelijke stappen in de transitie van het landbouwdossier gezet. Na het gevoelsmatige zuur moet het zoet snel volgen, want er zijn volgens de VVD toch een aantal zaken in uitwerking die wat ons betreft echt eerder aangepakt mogen gaan worden en waar treuzelen niet goed is. Voorzitter. Naast de ingezette acties, genoemde thema's en taken in uitwerking wil de VVD hier een punt maken dat we in het overzicht missen. De VVD fractie wil graag op korte termijn een degelijke uitwerking van een meer integrale regionale benadering. Deze R4 benadering is volgens de VVD fractie nodig voor de aanpak van toekomstige uitdagingen als krimp en demografische ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen hebben veel impact en gaan veel van ons als provinciebestuur maar ook van onze partners vragen. Aangrenzende thema's betreffen onder andere ook leegstand op platteland en bedrijventerreinen, samenwerking tussen BOM en regionale spelers om kracht van de regio optimaal te benutten enzovoort. Tegelijkertijd is de tijd van de provincie als pinautomaat voorbij. We moeten er voor zorgen dat op deze uitdagingen op een passende manier een antwoord gegeven wordt. Begin 2016 verwachten we dat GS met dat frisdenteam, zoals dat in het Bestuursakkoord staat omschreven, met een visie rondom krimp komt. Onze vraag is of GS denken hieraan te kunnen voldoen?

Deze coalitie, met dit akkoord, is bij uitstek geschikt om stevige liberale vernieuwingen door te voeren. De ouderwetse rem is van het Brabantse bestuur. En dat betekent voor de VVD fractie dat we het momentum niet voorbij moeten laten gaan en er op een aantal terreinen nog een tandje bij moet worden gezet. We horen van GS graag of ze daar mogelijkheden toe zien.

Als we terugdenken aan de in het Bestuursakkoord genoemde vitale maatwerkorganisatie is de VVD de mening toegedaan dat dit nodig is om de vernieuwing op alle beleidsterreinen te realiseren. Naar buiten gerichte ambtenaren, dienstverlenend, klantgericht. Hoe gaan we alle doelstellingen die in deze uitwerking staan, realiseren als we hier in huis niet de juiste maat te pakken hebben? Urgentie is nodig.

Dit geldt ook voor handhaving, vergunningverlening en de digitale dienstverlening. Daar is volgens de VVD veel winst te halen, niet alleen financieel maar ook in tijd en in waardering van onze partners buiten dit huis, dus wat de VVD-fractie betreft snel uitwerken en op de agenda plaatsen.

De Omgevingsvisie moet maatschappelijke opgaven ondersteunen. Die zijn leidend en de ruimtelijke ordening is dienend. PS moeten op tijd in voldoende mate in staat worden gesteld om richting te geven om de ruimte via pilots goed te kunnen benutten. Klopt het dat wij mogen verwachten, zodat het op de

middellange termijnagenda staat, dat dit in het voorjaar van 2016 ook op deze manier staat geagendeerd?

Voorzitter. Sommige zaken zijn niet alleen een kwestie van vernieuwing maar ook van doen. Zo is doorstroming van het verkeer, (auto's, vrachtwagens op wegen) maar ook bij andere modaliteiten het doel, op korte termijn en op lange termijn. Dat smart mobility daar een belangrijke bijdrage aan kan leveren is ook onze overtuiging. Dat dus investeren in asfalt in combinatie met smart mobility verkeerd is hoort u de VVD fractie niet zeggen. Maar als smart mobility niet de oplossing is voor een goede doorstroming dan geldt toch zeker dat de asfalteermachine mag gaan draaien. Deze machine mag geen taboe worden bij GS en ik hoor graag een bevestiging.

Voor de veehouderij verwacht de VVD dat in het voorjaar van 2016 oplossingen en locaties worden aangedragen voor de grootschalige mestwaarderingsinstallaties. Transitie in de landbouw betekent het verwijderen van beren op de weg en boeren perspectief bieden zodat stilzitten geen optie meer is. Problemen benaderen als kansen en die zijn er volgens de VVD-fractie ook. Dan hebben we het niet alleen over de veehouderij maar ook over andere onderdelen binnen de landbouw. Daar mogen we in dit huis wel eens wat meer tijd besteden.

We zouden graag zien dat we op voorlichting over innovatieve technieken rond de landbouw en de verbinding tussen maatregelen en sectoren meer onze aandacht richten.

In het Bestuursakkoord is voor internationaliseringsstrategie inclusief Brabant Branding extra geld gereserveerd, dus extra stappen en hogere doelstellingen. Wanneer gaan we hier de concrete aanpak van zien? Die missen we in de lange termijnagenda.

Wat we ook in de middellange termijnagenda missen is de evaluatie van de Taskforce Brabant Zeeland. Deze week hoorden we dat drie miljoen extra voor de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit naar Zuid-Nederland komt. Het is niet voldoende maar wel een stap in de goede richting en we zijn er blij mee dat dit na langdurige lobby mede door de VVD in Den Haag is bereikt. Wij willen nu ook aantoonbare effecten zien van de aanpak vermenging onder- en bovenwereld. We gaan door met onze lobby en ondersteunen de recente oproep van burgemeesters om de opbrengsten van de 'pluk ze' gelden voor een gedeelte te behouden voor de regio.

Dat de ijkpunten in de investeringsstrategie aangepast worden is, zeker voor aantal punten, op zich begrijpelijk. Maar toch een kritische opmerking. De VVD fractie vraagt zich wel af of het college het met ons eens is dat de regels nu worden aangepast aan de middelen en in hoeverre dit wenselijk is. Graag een reactie.

Tenslotte voorzitter, met de voorstellen voor de invulling van de herprioriteerbare taakstelling laten GS zien dat het goed is de stofkam-operatie met betrekking tot financiën regelmatig te herhalen. Dat hebben we in de vorige periode gezien en nu weer. Zo is het niet indexeren van prijzen en loonkosten aan de uitgavenkant een prima maatregel die daar een bijdrage aan levert. Verrassend dat er toch elke keer opnieuw lucht blijkt te zitten in onze begroting. Laten we dus, langs de lijnen van het Bestuursakkoord, de lucht uit de begroting persen en daar deze periode regelmatig aandacht voor vragen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. In mei was het al duidelijk. Het innovatief design-denken van dit college gaf geen duidelijke richting voor Brabant. Ik hoor het de heer Heijmans nog zeggen: dit akkoord zou wat concreter mogen. Daarom staan we hier vandaag, ruim 100 dagen verder, waarin dit college voldoende tijd heeft gehad om elkaar diep in de ogen te kijken. Wij keken uit naar de uitwerking. Alle ingrediënten waren aanwezig om vandaag een mooi en spannend stukje proza te presenteren. En het werd, natuurlijk geheel in de lijn van dit college, iets helemaal anders: een vrolijk stripverhaal met gebruiksaanwijzing. We hebben als CDA de plaatjes uitgebreid bekeken. Het ziet er allemaal even gezellig uit. We hebben ook vastgesteld dat dit stripverhaal niet veel nieuws en concreets brengt. Maar dat

maakt aan de andere kant ook dat je er niet echt op tegen kan zijn. Zo algemeen is het weer wel, met één grote uitzondering: de compleet uitgewerkte paragraaf economie.

We hadden ook gehoopt dat we in de uitwerking wat meer sociale wind zouden zien bij thema's als leefbaarheid, natuur en cultuur, want Brabant is toch meer dan een stripverhaal. Die kans heeft het college laten liggen.

Voorzitter. Dat wat het CDA belangrijk vindt voor de toekomst van de Brabantse politiek laat zich samenvatten door 3 D's: 1. Degelijk, 2. Duidelijk, 3. Dichtbij. Dat is precies waar wij het vandaag over willen hebben. Laat ik beginnen met de degelijkheid en de signatuur van dit college. Wij hebben dit college leren kennen als een college van co-creatie. De toren uit, de provincie in. Dat is positief en dat stimuleren wij. Daarbij willen wij u wel herinneren aan een basisregel die belangrijk is voor uw 'signatuur', namelijk: zeg wat je doet, en doe wat je zegt. En dat gebeurt niet altijd: Want op 1 juli, midden in de nacht, werd plots een nieuwe beleidsmaatregel afgekondigd. Een klap in het gezicht van onze maatschappelijke partners. Waar was de cocreatie gebleven? Of gebruikt u de signatuur van dit college te PAS en de on-PAS? U schrijft zelf in de toelichting dat u met partners werkt aan de realisatie van ambities en dat het daarom even wat langer duurt. Dat samenwerken klinkt schitterend, maar waar passen de Staten in dat plaatje? Wij zijn als Staten gekozen om te controleren en kaders te stellen en natuurlijk niet om te tekenen bij het kruisje.

Dat geldt ook voor omgaan met de Essentgelden. Het was en is duidelijk dat het Essentgeld in de zakken van het college brandt. Het moet blijkbaar in deze periode op. Daar zijn wij het niet mee eens. In de bijlagen van het stripverhaal staat een voorstel om de spelregels rigoureuus te wijzigen. Wij vroegen ons af: Waarom eigenlijk? Staat er wat op stapel? Gaat u wat bijzonders doen? Wij hebben de uitwerking heel goed bekeken en duidelijk is dat het voor het college gemakkelijker wordt om geld uit te geven, want:

- niet de integrale Agenda van Brabant is het leidmotief, maar het niet zo concrete Bestuursakkoord;
- externe partijen mogen een greep in de pot doen;
- er wordt een nieuwe regel toegevoegd, namelijk: wie het eerst komt, wie het eerst maalt.

Dat valt een beetje rauw op ons dak. Het raakt ook echt de kaderstellende rol van de Staten. Wij vragen u om hierover met ons in gesprek te gaan, dit niet zo maar in stemming te brengen maar echt samen te kijken naar de ijkpunten omdat het ons gezamenlijke geld is en het geld van alle Brabanders.

Ik kom bij de duidelijkheid. Wij zien een heel duidelijke visie op economisch gebied en daar zijn we blij mee, zoals het naar het Brabant halen van internationale bedrijven en het plan voor flexicurity. Wij vragen ons wel af, hoeveel banen dat oplevert. Maar waar het economisch beleid uitblinkt in schreeuwende details, daar blinken andere portefeuilles uit in stilte.

Duidelijkheid missen we in het bijzonder in de mobiliteitsportefeuille. Over twee weken moet het Brabants wegenplan van 220 miljoen aan de minister gepresenteerd worden. Het is ons geld, dat nu op de pokertafel ligt. Tot nu toe hebben we geen enkele uitwerking gezien. Het is echt 2 voor 12.

De enige suggestie die wij zagen waren de schriftelijke vragen van de heer Burger Dirven. Die zijn natuurlijk overbodig, want wij gaan ervan uit dat u het knooppunt Hooipolder al lang en breed in uw plannen heeft opgenomen en dat het hoog op uw prioriteitenlijst staat. Zeker op de onze. Wij maken ons op dit punt zorgen. wij willen weten of de gedeputeerde de deadline haalt en waar zijn prioriteiten liggen. Daarom drie vragen: Welke projecten gaat u aanvragen, wat gaat u precies doen en hoe gaat u de Staten erbij betrekken? Of gaat u met een carte blanche en een pokerface, hopen wij dan, naar Den Haag?

Voorzitter, zonder uitgebreide verlanglijstjes en heel veel moties in te dienen willen wij toch een aantal zaken aangeven die voor ons heel belangrijk zijn.

Het eerste is leefbaarheid, waar vaak de kleine dingen het doen, met als voorbeeld de doe-budgetten. Wij zien dat het college afstapt van de bestaande afspraken, namelijk dat het geld dat over is uit de IDOPS,

wordt ingezet voor leefbaarheid. Met het afstappen van die afspraak zijn wij het niet eens. GroenLinks zal straks daarop terugkomen en die lijn onderschrijven wij volledig.

Sport komt in het stripverhaal helemaal niet voor. Cultuur komt er ook een beetje karig vanaf. Het wordt onder economie weggeschreven, de erfgoedgelden zijn met 20 miljoen afgeroomd, en de tweede tranche van Brabant C was op 22 mei al weg. Cultuur is het cement van de maatschappij; dat vraagt echt om een investering.

Dat geldt ook voor de agrarische sector. Dit college heeft een mond vol over agrofood. Laat duidelijk zijn, agrofood is er niet zonder de primaire sector. Wij dagen het college uit om met positieve prikkels te komen, en niet alleen met negatieve, om zo samen te komen tot een duurzame landbouw.

Ik eindig met dichtbij, zaken die over mensen gaan. Ik ben oprecht trots dat wij als Staten ons hebben uitgesproken als zijnde verantwoordelijk voor het vluchtelingenprobleem en dat wij onze verantwoordelijkheid daarvoor pakken. Wij hebben dat signaal gegeven en dat is heel belangrijk.

Dat moeten we ook op een ander thema doen. Dat thema komt nu eenmaal voor de een wat eerder dan voor de ander en dat is het seniorenbeleid. In 2020 zijn er meer senioren dan jongeren in Brabant en die groep wordt steeds groter, vooral op het platteland en in het bijzonder in West-Brabant. We staan in de top 10 van Europese regio's die het meest vergrijzen. Dat vraagt aandacht op het vlak van wonen, werk en zorg. Brabant moet een provincie voor alle Brabanders zijn. En daar hebben wij een taak in. Daarom dienen wij met 50PLUS, Lokaal Brabant en de Partij voor de Dieren de motie Seniorenbeleid in.

Ik sluit af: Het CDA staat voor Dichtbij, Degelijk en Duidelijk, omdat Brabant dat nodig heeft.

De **voorzitter**: Door de leden mw. Van der Sloot, Van Overveld, mw. Van der Kammen, Heijman en Uijlenhoet wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Statenvoorstel 59/15 A inzake Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, besluiten, dat de tekstpassage "4. De aangepaste ijkpunten voor de investeringsstrategie vast te stellen" (bullet nr. 4 van het voorstel) vervalt".

Toelichting:

Het GDA, 50PLUS, de PVV, Lokaal Brabant en GroenLinks zouden graag van Gedeputeerde Staten een apart Statenvoorstel over de ijkpunten voor de investeringsstrategie ontvangen en daarover op een ander moment met Provinciale Staten van gedachten wisselen.

Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen en krijgt nr. A5

Door de leden mw. Van der Sloot, Van Overveld, Heijman en Van der Wel wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, overwegende dat:

- *de doelgroep senioren gezien de demografische ontwikkelingen sterk groeiende is;*
- *in 2020 22% van de Brabanders ouder dan 65+ is;*
- *Noord-Brabant in de top tien van Europese regio's staat die het meest vergrijst;*
- *deze ontwikkelingen uitdagingen en kansen geven op het gebied van wonen, werken en zorg;*
- *deze thema's tot de kerntaken van de provincie behoren,*

constaterende dat:

- *er in het Bestuursakkoord 2015-2019 niets over seniorenbeleid staat geschreven;*
- *er veel kansen zijn in co-creatie met de Brabanders een seniorenbeleid te maken,*

dragen Gedeputeerde Staten op:

- *duidelijk seniorenbeleid te ontwikkelen gericht op wonen, werk en zorg en dit beleid binnen afzienbare tijd voor te leggen aan Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Zij krijgt nr. M7.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik zeg u eerlijk dat ik lang heb getwijfeld of ik wel het woord zou voeren. De SP-fractie heeft namelijk ruim haar inbreng via de onderhandelingen kunnen hebben in de totstandkoming van het Bestuursakkoord en heeft op 22 mei de discussie over het Bestuursakkoord mede gevoerd. Vanuit die optiek zou je je kunnen afvragen of we wel zitten te wachten op dit debat. Toch is het antwoord daarop ja, omdat ik heel goed begrijp dat de oppositie dat debat op 22 mei het gevoel gaf dat zij toch ook een positieve inbreng kan hebben en wij meer gezamenlijk voor de toekomst van Brabant aan dat Bestuursakkoord moeten werken. Dat is ook de insteek van mijn fractie. Vooral luisteren en gehoor geven aan wat mevrouw Van der Sloot zei. Want inderdaad, ik heb gezegd dat het Bestuursakkoord best wat concreter zou mogen zijn. Ik kom hier vooral ook om naar de oppositiepartijen te luisteren, naar hun aanvullingen en hun inbreng en prioritering bij het Bestuursakkoord, dat ik prima vind maar waarvan ik niet zeg dat het perfect is. Elk goed voorstel, mevrouw Van der Sloot, dat er van uw kant of van andere fracties komt, kan natuurlijk rekenen op de steun van mijn fractie.

Ik wil toch een paar puntjes heel kort aanstippen. De keuze van het college om de prioriteit te leggen bij economie hebben wij vanaf het begin van de onderhandelingen al ondersteund. De laatste maanden wordt nogal juichend gezegd dat onze economie weer groeit en dan heb ik weleens het idee dat we ook denken dat daarmee het probleem van de werkgelegenheid is opgelost. De cijfers van deze week laten zien dat helaas de afgelopen maand de werkloosheid niet gedaald is. Dan zien we verder dat in West Brabant veel jongeren werkloos zijn, met name jongeren met een lage opleiding. Dan denk ik, dan zeg ik en dan vraag ik aan dit college: blijf aan het stimuleren van de werkgelegenheid met name door lager opgeleidenen prioriteit te geven. Dat vind ik terug in de verdere uitwerking van dit Bestuursakkoord.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Mijnheer Heijmans, ik ben ook blij met die paragraaf, maar ik had wel van de SP verwacht dat zij er iets in zou brengen, namelijk onze medewerkers in de zorg. Wij hebben hier vaak oog voor mensen die werkloos raken bij Philip Morris en in andere sectoren en dat is terecht. Alleen, ik mis bij de provincie de urgentie juist die medewerkers in de zorg, vaak ook lager opgeleid, te stimuleren. Bent u bereid ook voor die groep uw nek uit te steken?

De heer **Heijmans** (SP): Laat duidelijk zijn dat ook bij de totstandkoming van dit Bestuursakkoord wel degelijk bij werkgelegenheid ook aan werkgelegenheid voor lager opgeleidenen – denk aan de alfhulp en de hele thuiszorg – is gedacht. Ik verwacht eigenlijk van de gedeputeerde daarop straks een reactie, hoe dat handen en voeten kan worden gegeven.

Nog een punt. De heer Van Gruijthuijsen zei dat dit college een half jaar bezig is, maar ik zou wat beter willen rekenen. Ze zijn vanaf 22 mei drieënhalve maand bezig. Ik ben het met mevrouw Van der Sloot wel eens dat wij op het gebied van leefbaarheid een belangrijke slag moeten gaan maken, maar ook op het gebied van gezondheid. Ik zie in de middellange en lange-termijnagenda wel degelijk staan dat er voorstellen op het gebied van leefbaarheid gaan komen. Ik zou de gedeputeerde willen vragen alvast een richting te willen aangeven waarin dat nieuwe beleid op het gebied van leefbaarheid zal gaan.

Tot slot, de kiezer zal ons vooral erop afrekenen of wij erin slagen de overlast in gebieden als De Peel en de Kempen terug te dringen. Dat is een verwachting die wij bij de kiezers hebben gewekt. Ik zou de gedeputeerde willen vragen, deze Staten goed te blijven informeren over de ontwikkeling in de

urgentiegebieden en of wij erin slagen die overlast te verminderen, zodat wij eventueel als Staten daarin kunnen bijsturen. Wij gaan daarop afgerekend worden. Geef daar vooral de hoogste prioriteit aan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Bij de eerdere bespreking van het Bestuursakkoord heeft de PVV duidelijke taal gesproken: het toen gepresenteerde Bestuursakkoord is een politiek cryptogram, erg vaag en onduidelijk en het roept vooral veel vragen op over de richting van het te voeren beleid. Niet voor niets hebben we toen aangedrongen op een nadere uitwerking van een volwaardige perspectiefnota.

Vandaag een half jaar geleden waren de Statenverkiezingen. 180 dagen verder en maar liefst een compleet zomerreces lang heeft dit college de tijd gehad om tot zo'n uitwerking te komen. Dat wekt verwachtingen. Dan mag je dus verwachten dat PS een heldere en geconcretiseerde visie ontvangen. GS willen vandaag immers over de "richting en de ambities" met ons kunnen spreken, zoals zij dit in het Statenvoorstel zo knuffelend verwoorden.

Het resultaat is echter diep teleurstellend. Een korte notitie die vooral het Bestuursakkoord nog eens samenvat en daarmee niets meer dan een herhaling is van alle reeds geuite onsamenhangende onzin. De "keuzes" die door GS zouden zijn gemaakt in maatschappelijke opgaven, ambities en rol van de provincie zijn volstrekt onduidelijk en meetbare doelstellingen ontbreken. De grenzen van de provinciale kerntaken worden willekeurig opgerekt. Een belediging voor de burger en minachting voor de volksvertegenwoordiging, die u daarmee belemmert in de controlerende taak.

De vandaag voorliggende notitie heeft volgens GS ook de functie van perspectiefnota. Een perspectiefnota zou een blik moeten geven in de diepte, via de perspectieflijnen naar een concreet doel, als stip op de horizon. Maar de horizon in dit verhaal is de zwaar eurofiele Horizon2020 agenda, en Brussel de enige stip. Nieuwe richtingen worden niet verkend, nee, er worden geen nieuwe wegen meer aangelegd, enkel de met eurocratische plannen geplaveide wegen die naar Brussel leiden krijgen ruim baan. Voorzitter, dit is een zeer afkeurenswaardige koers die tegenstrijdig is aan het belang van Brabant, die onze belastingbetalende Brabantse burgers uiteindelijk alleen maar meer geld zal kosten, vergezeld met bakken vol EU-bemoeizucht. Hoe riskant de zogenaamde steun uit Brussel is bleek afgelopen week wel weer. Toen enkele lidstaten weigerden mee te werken aan de EU verdeelsleutel voor het opnemen van zogenaamde 'vluchtelingen', gingen er in Brussel direct stemmen op om die landen onder druk te zetten door ze te korten op de regionale structuurfondsen. De boodschap van de eurofielen is glashelder: wie weigert mee te werken aan de islamitische invasie en te buigen voor Brusselse dictaten, telt niet meer mee. Als provincie Noord-Brabant moeten we dus absoluut niet mee willen werken aan deze zelfmoordstrategie via de Europese Programma's!

Het ontbreken van perspectief en daarmee diepte in dit voorstel wordt nog het duidelijkst geschetst door de dwaze tweedimensionale prentjes die als "ondersteunende visuals" bedoeld zijn. Waar ziet dit college Provinciale Staten voor aan, een kleuterklas? Of zegt dit meer over het niveau van het college? Is dit kleurboekje een leesplankje met het Aap-Noot-Mies van GS: de B is van Brussel, die zijn de baas, de D is van Duurzaam, dat mag veel duiten kosten, de W is van Windpark, et cetera. Voorzitter, serieus, waar zien GS de Staten en vooral de burgers voor aan? Hoeveel ambtenarenuren en dure communicatieadviesbureaus zijn voor dit belachelijke fröbelwerkje aan de gang gezet? Hoe durven GS dit met goed fatsoen te presenteren na zoveel voorbereidingstijd? En hoe serieus denkt u dat de kiezer de provinciale bestuurslaag nog zal nemen met zulke tenenkrommende bezigheidstherapie, op naar een nog lagere opkomst?

Bovendien verduidelijken de "visuals" de kromme teksten in het stuk geenszins, integendeel zelfs. Het puilt uit van allerlei wollige vaagheden en heel veel onnodige Engelse termen. Het woord duurzaam is in al zijn vervoegingen nauwelijks nog te tellen, laat staan dat hiervan een duidelijke definitie is. Het heeft veel weg van de onbegrijpelijke woordenbrij van de professor en 'stadsfenomenoloog' uit de verhalen van Tom Poes, waarbij gedeputeerde Pauli overigens prima de rol van Heer Bommel kan vervullen: een heer van

stand die charmant kan vertellen, maar wiens verhalen uiteindelijk zonder duidelijke kop en staart zijn, en daarmee betekenisloze holle frasen worden. Dat is immers de teneur van dit Statenvoorstel: veel vage constatering, veel beschrijvingen van reeds lopend beleid, maar nauwelijks een uitgewerkte visie en duidelijke doelstellingen. De diverse gesignaleerde "uitdagingen" sluiten niet aan bij de voorgestelde oplossingen, voor zover er al van oplossingen sprake is; het beperkt zich veelal tot het uittrekken van veel geld voor vage projecten als "living labs". Hoe moet dit er in de praktijk uit gaan zien? Klinkt het "handgeld" voor de Brabantse Heer Bommel niet wat erg obscuur? Welke indruk moet de belastingbetalende burger hiervan krijgen? En wat moeten we ons voorstellen bij "beweging in Brabant stimuleren" en "duurzame mobiliteit"? Als je die beweging echt wil stimuleren, leg dan gewoon de Ruit om Eindhoven aan.

De vraag is en blijft: wat gaat dit alles nu daadwerkelijk opleveren voor de Brabanders? En als er geen duidelijke plannen zijn, kom er dan ook rond voor uit, maar trek geen rookgordijn op van schimmeltaal. Dit maakt niet alleen de vorm weinig transparant, maar ook de inhoud.

Bij het vorige debat over het Bestuursakkoord bleek dat er tijdens het formatieproces over de nadere invulling van afspraken is gesproken met de coalitiepartners, maar dat deze besprekingen niet zijn opgenomen in de gespreksverslagen. Daardoor is de beloofde transparantie een wassen neus geworden. Ook in deze nadere uitwerking zijn zulke nadere afspraken niet helder voor het voetlicht gebracht, dus de vraag blijft waarmee we als PS de komende tijd nog meer overvallen zullen worden, zoals onlangs weer de bekendmaking over de miljoenen kostende Bossche Graduate School, zonder dat PS hierover eerst hun mening hebben kunnen geven. Hoe zien GS de constructieve samenwerking met PS voor zich, als in de achterkamertjes zulke besluiten al worden voorgekookt?

De PVV is absoluut niet overtuigd van het nut van de verschillende zogenaamde beleidsintensiveringen. Glastuinbouwproject AFC Nieuw Prinsenland is – zoals we eerder opgemerkt hebben – een bodemloze put. Tuinbouwers vestigen hun kassen niet uit eigen beweging op veel te dure grond. Is dit dus vooral een zoveelste duurzaam hobbyproject rond het windpark bij de Suikerunie? En bij de investeringen van 2 miljoen euro voor de verhuizing van Slachterij Hilckmann van Nijmegen naar Cuijk doen GS voorkomen alsof hier sprake is van 500 nieuwe arbeidsplaatsen voor Brabanders. Kunnen GS aangeven hoeveel nieuwe banen hiermee concreet gerealiseerd worden, of is het louter een verschuiving van bestaande banen van Gelderland naar Brabant? De doelstellingen voor het arbeidsmarktbeleid zijn sowieso nog onduidelijk. GS stellen dat er sprake is van een unieke aanpak van jeugdwerkloosheid. Desgevraagd kon het college bij het debat over het Bestuursakkoord geen doelstelling noemen van te realiseren banen in Brabant, waardoor dit beleid niet meetbaar en afrekenbaar is, dus wanneer is een aanpak nu uniek en succesvol? In dit kader komen GS ook met een voorstel voor een "voor wat, hoort wat" beleid om afspraken te maken over arbeidsplaatsen in ruil voor de afgifte van vergunningen of het aanpassen van bestemmingsplannen. Kunnen GS uitleg geven hoe zij dit juridisch gezien hard kunnen maken? Of is dit slechts een goedkoop proefballonnetje van GS? En hoe verkopen GS dit aan hardwerkende kleine middenstanders, voor wie ruimhartig banen creëren niet eens een optie is, maar die volop bezig zijn met overleven en redden wat er te redden valt in deze barre economische tijden waar de overheid niet faciliteert maar eerder torpedeert?

Wat het versterken van de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij betreft is het de vraag aan welke "beweging" nu concreet richting moet worden gegeven en waarom hiervoor extra middelen nodig zijn. Kan dit niet vanuit de bestaande organisatie? Bij het versterken van de capaciteit voor internationale acquisitie zouden we graag een duidelijk en uitputtend overzicht willen zien op welke landen dit college concreet wil inzetten. Is deze extra inzet bijvoorbeeld ook van toepassing op Israël, het land met het hoogste research & development-budget ter wereld en daarmee een zeer interessante partner voor Brabantse hightech bedrijven?

Ook de voorstellen over de versterking van de kenniseconomie zijn een opeenstapeling van onduidelijkheid. Er wordt veel geschaard onder het containerbegrip "samenwerking", zonder de praktische meerwaarde aan te geven. Waarom is de provinciale bestuurslaag daar überhaupt voor nodig, wat zijn de kaders en wat moet het concreet opleveren? Is bijvoorbeeld het Proof of Conceptfonds financieel revolverend of slechts 'maatschappelijk revolverend' en wat wordt hier verstaan onder 'grotendeels' revolverend? Ook het project Studenten en Agrofood roept vragen op. Waarom heeft de provincie hierin een rol, wat kost dit en waarom moet dit vanuit de nieuwbouwvleugel van het Provinciehuis? Lukt het soms niet om dit deel aan commerciële partners te verhuren, waarvoor de PVV al eerder gewaarschuwd heeft? Veel ideeën, ook die bij de projectvoorbeelden worden genoemd, zijn zaken die aan de vrije markt moeten worden overgelaten en waar de overheid geen rol in zou moeten spelen. Bijvoorbeeld de plannen rond Dancefeesten of de ambitie om als "biobased Delta" wereldwijd koploper te worden in het economisch produceren van chemische bouwstenen en producten uit suikers. Daarbij als overheid randvoorwaardelijk faciliterend zijn is uitstekend en noodzakelijk, maar laat het invullen van deze ambities aan het bedrijfsleven zélf over. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling van Greentech Brabant en de nieuwe Sparkcampus, waarom moeten we als overheid betrokken zijn bij een "ontmoetings- en inspiratiecentrum met flexplekken en verschillende labs"? En voor al deze projecten geldt: wat heeft dit te maken met het zogenaamd "circulair" maken van de economie? Wat moeten we met deze holle frase?

Een nog ergere vorm van overheidsbemoeienis en betutteling in deze plannen zijn de bewustwordingscampagnes voor consumenten over het gebruik van "duurzame producten". Pure belastinggeldverkwisting om in navolging van de EU als provincie de groene gekte aan burgers op te dringen. Het mag duidelijk zijn dat de agenda van de rode staatsliberalen – dus fopliberalen – van de VVD hier ten volle wordt uitgedragen. De demagogie en bangmakerij van dubieuze organisaties als Greenpeace vinden bij dit college helaas een gewillig oor. De rekening van deze duurzaamheids-jihad is vervolgens voor de belastingbetalende Brabantse burger, die mag opdraaien voor de op subsidie draaiende windturbines en andere 'Klimata Morgana' droombeelden waar de Energieagenda van uitpuilt. En ondernemers blijven door het stikstofbeleidsregels ook nog eens in de knel zitten.

De groene gekte wordt bij de burger ook nog eens middels de zogenaamde "Sociale Wind" door de strot geduwd. Het is een gotspe dat GS zich inzetten voor de zogenaamde "toename van draagvlak en acceptatie van komende 'Wind op Land' projecten". Dit is geen 'beweging van onderop', maar slikken of stikken voor de omwonenden. Een schande om dit zo aan de burgers te verkopen. Bovendien, welke concrete "komende 'Wind op Land' projecten" krijgen de Brabanders voor hun kiezen?

In plaats van bewustwordingsflauwekul had de PVV liever een nadere uitwerking van de doelstellingen van GS op het gebied van landbouw gezien. Die is nog erg onduidelijk, bijvoorbeeld over de meststrategie, de aanpak van de urgentiegebieden en de eventuele kosten daarvan. Ook missen we duidelijk uitgewerkte visies op de beleidsterreinen milieu, mobiliteit en cultuur. Het beperkt zich tot hipsterkretologie over verduurzaming, deelauto-apps, zero-emissie OV en slimme mobiliteit. Geen idee wat de Brabander bijvoorbeeld kan verwachten qua dienstverlening in het OV. Wel worden we als PS steeds via de media overvallen met plannen van GS die niet in deze notitie staan. Zoals het plan voor de tientallen miljoenen kostende internationale HSL-verbinding met Düsseldorf, dat gedeputeerde Van der Maat op Prinsjesdag opeens naar voren bracht.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Voorzitter. Ik aarzelde toch wel beetje om door al dat geschreeuw nog iets over de inhoud te pakken te krijgen. Een beetje historie is de heer Van Hattem toch wel snel vergeten. Hij was degene die het niet noodzakelijk vond de fijnstofaanpak in Brabant wat strenger te maken waardoor het milieu er wat beter af kwam. Een half jaar later staat hij weer andere dingen te oren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik zie niet wat dat hiermee te maken heeft. Het is een wat loze opmerking van u, mevrouw Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Volgens mij hebben fijnstof en milieu van alles met elkaar te maken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Als er bepaalde milieudoelstellingen van het college zijn, had ik ze graag in het stuk gelezen en ik heb ze er niet of nauwelijks in gezien, alleen zoals ik zei een hoop hipsterkretologie. Voor de PVV zijn dit verkeerde keuzes en te magere ambities, zeker op het gebied van automobilititeit. Daarom stellen wij voor om grootschalige investeringen te doen in onder andere het veiliger maken van het wegennet, zoveel mogelijk ongelijkvloerse kruisingen, betere verkeerslichtafstelling en waar nodig het verdubbelen van rijbanen. Hiertoe zullen we enkele moties indienen. Als we niet willen dat de zogenaamde "Brainport City" helemaal dichtslibt de komende jaren, moet de procedure voor de Ruit om Eindhoven gewoon worden voortgezet. VVD, pleeg geen kiezersbedrog en heb nu eens het lef om te laten zien wat jullie de kiezers beloofd hebben. Er is in principe immers een meerderheid vóór in deze Staten! Daarnaast zijn voorfinancieringen van het rijkswegennet hoogst noodzakelijk, extra asfalt is onontkoombaar.

Voorzitter. Het herijken van de Agenda van Brabant en de investeringsagenda is ook wat de PVV betreft zeer noodzakelijk. We vinden het echter niet gepast om dit via dit statenvoorstel af te doen met enkele tekstuele wijzigingen op enkele punten, waarvan de consequenties marginaal beschreven zijn. De herijking van de Agenda van Brabant verdient een volwaardig en separaat debat in PS, waarbij deze integraal tegen het licht gehouden kan worden.

Ook de overwegingen bij deze wijzigingen roepen vragen op. Zo stelt het voorstel dat het nodig is om de ijkpunten bij te stellen om recht te doen aan de signatuur van dit bestuur en de maatschappelijke opgaven. In welke opzichten is de signatuur van dit college dan concreet van invloed, waarin wordt afgeweken van het de beleidsopvattingen van het vorige college, dat de Agenda van Brabant keihard onderschreef? En welke maatschappelijke opgaven worden concreet bedoeld?

Is de consequentie van dit voorstel nu dat de 3e tranche van de investeringsagenda versleuteld is via het Bestuursakkoord? Zijn de genoemde voorbeeldprojecten regulier beleid of komen ze uit de 3e tranche investeringsagenda van de Essentgelden? Zo ja, zorgen de wijzigingen bij ijkpunt 3 er voor dat investeringsvoorstellen voortaan wel mogen worden ingezet voor regulier beleid? En waarom vindt het college dat wenselijk? Bij ijkpunt 9 is sprake van initiatieven die kunnen rekenen op draagvlak in de regio. Hoe willen GS dit draagvlak vaststellen? Is dit college eindelijk bereid om het instrument van het referendum hiertoe in te zetten?

Voorzitter. Op pagina 4 stelt het college: "Wij willen de beweging in Brabant stimuleren en zorgen voor een Brabant waar iedereen kan wonen, werken en recreëren." Als met die beweging de massale islamitische invasie van economische vluchtelingen wordt bedoeld die momenteel onze kant op komt, dan mag het wel wat minder iedereen. Onze dorpen, steden en kazernes worden overspoeld met azc's (Asielzoekerscentra). Elke willekeurige lege sporthal is al een potentieel onderkomen voor honderden asielzoekers. Door de open grenzen van de EU raken onze Brabantse werknemers verdrongen op de arbeidsmarkt en zonder enig overleg worden aanmeldcentra voor asielzoekers in Brabant gevestigd. Dat iedereen hier kan wonen is nu al een illusie. Door de massale toestroom van statushoudende asielzoekers op de woningmarkt die ook nog eens met voorrang woningen krijgen toegewezen terwijl gewone hardwerkende burgers jaren en jaren moeten wachten is er in Brabant nu al een schrijnend tekort aan sociale huurwoningen. Wat is de visie van GS hierop, hoe kunnen we de leefbaarheid, het vestigingsklimaat en de sociale veiligheid voor onze Brabanders borgen? Zijn GS bereid toe te zeggen in haar leegstandsbeleid, erfgoedbeleid of anderszins geen medewerking te verlenen aan de huisvesting van zogenaamde asielzoekers? De grenzen sluiten en opvang in hun eigen regio is immers de enige werkbare

en meest humane oplossing voor alle betrokkenen. Zijn GS bereid om het kabinet te laten weten dat er in Brabant géén plaats meer is voor zogenaamde asielzoekers en de grenzen gesloten moeten worden? Verschillende gemeentebesturen in Brabant hebben vrijwillig opvangplaatsen voor gelukszoekers beschikbaar gesteld. Op die manier werken zij de asieltsunami alleen maar in de hand en komen de leefbaarheid en de woningmarkt alleen nog maar meer onder druk te staan. Bent u bereid om bij deze naïeve gemeentebesturen aan te dringen onmiddellijk te stoppen met het vrijwillig beschikbaar stellen van opvangplaatsen voor gelukszoekers? Zo niet, wat is uw boodschap voor de Brabanders die door hun gemeentebesturen genegeerd worden en door deze asielinvasie nog langer op wachtlijsten moeten staan?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik heb dit nu lang aangehoord en ik word steeds misselijker van de toon van het debat en de dingen die u weet te vertellen. Het begon daarstraks en u gaat maar door. Ik vraag het niet aan de PVV maar ik vraag het aan de Statenleden hoeveel wij de PVV nog ruimte moeten geven om dit soort taal uit te spreken over mensen die op de vlucht zijn, huis en haard hebben verlaten en naar Nederland komen. Ik ben het helemaal zat.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Als iemand haar mond moet houden, is het mevrouw Brunklaus die met een dubbele pet staat te spreken als directeur van Vluchtelingenwerk Brabant. Uw eigen baantje wordt hierdoor gefaciliteerd en u had het woord moeten geven aan een van de fractieleden als u mij hierop wilde aanvallen. Het is bovendien van de zotte mij hier het woord te willen ontnemen. Dat toont aan dat u de problemen en zorgen van alle Brabanders niet serieus neemt. De overgrote meerderheid, zoals blijkt uit alle peilingen, vindt dat het te ver gaat en we de grenzen moeten sluiten. We kunnen niet nog meer van die zogenaamde asielzoekers opvangen. Maak daar een eind aan en neem dat serieus in plaats van hier politiek correct gebrabbel uit te kramen.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Mijnheer Van Hattem, er wil helemaal niemand u het woord ontnemen, maar dat geschreeuw en dat herhalen en op deze manier aanvallen van personen! Het zou wel eens anders mogen en iets meer respect voor mensen, ook voor vluchtelingen zou ook u goed staan.

De heer **Van Hattem** (PVV): Iets meer respect richting onze Brabantse burgers die nu worden overspoeld door deze islamitische invasie zou u goed staan. Die islamitische invasie veroorzaakt u door uw motie die hier is aangenomen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Mijnheer Van Hattem, het gaat hier echt over het decorum van de Staten. Ik roep u echt op om dat in acht te nemen. Voor de wijze waarop u mevrouw Brunklaus aansprak zijn geen woorden. Daar krijg ik kippenvel van.

De heer **Van Hattem** (PVV): Mevrouw Brunklaus had haar mond moeten houden en haar collega die hier nu staat, het woord moeten geven. Dan had ik het niet gezegd, maar als iemand hier met een dubbele pet staat te praten, zal ik dat te allen tijde vermelden.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Voorzitter. Ik werk keurig voor de Hollandse ouderen. Los daarvan wil ik benadrukken dat de Staten respectvol hebben om te gaan met de democratie en de medemenselijke waarden. Ik wil echt aan iedereen vragen, respectvol om te gaan met wat hier vandaag ter zake doende is.

De heer **Van Hattem** (PVV): Bedankt voor uw opmerking. Ik ga zeer respectvol om met wat er werkelijk leeft onder de bevolking en niet de ideeën die hier door deze kleine minderheid, want de opkomst voor de

Statenverkiezingen was maar 40 %, wordt verkondigd. Ik heb respect voor wat er echt leeft onder de bevolking en niet voor uw politiek correcte prietpraat.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. In de ronde over de moties probeerde ik het ook naar voren te brengen. Het is precies wat ik bedoel. Er zijn heel veel mensen in Brabant die zorgen hebben over asielzoekers en alles wat er binnenkomt, maar die zorg kan je alleen maar uiten als je normaal met elkaar in gesprek komt. Wat de PVV doet, wat de heer Van Hattem doet is juist een echt gesprek bruuskieren en niet meer mogelijk maken. Als iemand zegt zich ergens zorgen over te maken, krijgt die niet meer gelegenheid gehoord te worden door die terminologie van de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Dit is godgeklaagd. Het was de heer Heijman die mij daarstraks voor racist stond uit te maken en nu staat hij over de terminologie te preken. Hij moet zich diep, diep schamen.

De heer **Heijmans** (SP): Mijnheer Van Hattem, om even te reageren op mevrouw Brunklaus, er is hier niemand die u het recht wil ontzeggen om uw spreektijd zo in te vullen. Maar ik doe een beroep op u, ook in uw eigen belang. Gebruik om te zorgen dat er een beetje naar u wordt geluisterd, een beetje je fatsoen. Ga hier niet roepen: het college liegt. Vervolgens wordt dat keihard weerlegd en dan hebt u niet het fatsoen uw excuses aan te bieden. U overschreeuwt u zelf. Het is in uw eigen belang hier op een normale, fatsoenlijke manier met elkaar om te gaan en dan wordt er op een fatsoenlijke manier naar u geluisterd. Dat is waar het om gaat.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik heb op basis van de feiten die ons bekend waren de vraag gesteld of het college liegt. Het college heeft daar vervolgens een antwoord op kunnen geven. Dat is een normale democratische controle; daar zijn we hier mee bezig. Dat heeft niets te maken met schreeuwen of onnodig harde taal gebruiken, als wij met nieuwe feiten worden geconfronteerd. Het college had ons ook actief kunnen informeren over bepaalde zaken. Nu worden we overvallen met feiten waar wij geen weet van konden hebben. Dan stel ik de vraag: liegt u nu of ligt het anders.

De heer **Hageman** (D66): Ook D66 voelt zich wel geroepen te reageren op wat mevrouw Brunklaus inbrengt. Uiteindelijk praten we hier over de hygiëne van het debat, die hier voor een belangrijk deel weg is. Dat is de PVV zeker te verwijten, maar iedereen heeft het recht te zeggen wat hij wil. Wij doen dat dus ook. De reden waarom wij vooral niet reageren op een aantal uitingen van de PVV is omdat zij een beperkt aantal procenten haalt van de stemmen en we hier in een representatieve democratie leven en de meerderheid het debat bepaalt. Verder denk ik: laat maar zitten. Door vier jaar te herhalen wat u al eerder heeft gezegd, heeft u alle relevantie van uw bijdrage al weggehaald. Ik vind het dus volkomen irrelevant geworden.

De **voorzitter**: Het debat gaat over het Bestuursakkoord. Er is een grote mate van vrijheid voor de partijen om hun inbreng te leveren en het is ons aller gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om wederzijds respect te tonen en de goede toon te bewaren. Het Reglement van Orde bevat de verkeersregels die we daarvoor gebruiken, maar we weten dat regels alleen nooit voldoende zijn. Dus onze gemeenschappelijke oproep om respectvol met elkaar om te gaan en de erkenning dat dit de arena is waarin alles in een democratie kan worden gezegd, is een spannende dubbele opdracht die we hebben. Ik hoop dat we in die geest dit debat kunnen voortzetten. Ik vraag de heer Van Hattem nu zijn betoog af te ronden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Daarbij aansluitend wil ik zeggen dat die oproep om respectvol met elkaar om te gaan, ook in mijn richting geldt want het was de heer Heijman die begon met mij voor racist uit te maken. Dit gebrek aan respect komt van zijn kant.

Tot slot, de PVV is zeer ontevreden over wat GS tot nu toe gepresenteerd hebben. Het voorliggend stuk biedt onvoldoende vooruitzicht richting de begroting en is in deze opzet een schoffering van de volksvertegenwoordiging. Deze opstelling biedt wat ons betreft een weinig hoopvol perspectief op de door het college gepropageerde samenwerking.

De **voorzitter**: Door het lid Van den Berg wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 18 september 2015 ter bespreking

van Statenvoorstel 59/15 Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, constaterende dat:

- *wanneer het volledige CO2-beperkingsprogramma (Energiewende) van Duitsland is uitgerold, dit een theoretische temperatuurdemping geeft van 6/1000e graad, tegen een kostenplaatje van 4.000 miljard euro tot 2050 (4.000.000.000.000 euro) (1);*
- *na honderden miljarden subsidie (= lastenverhoging van nu ca. 220 per Duitser per jaar, loopt nog gigantisch op), een verwoest landschap volwindturbines, ook op eens zo prachtige heuvel- en bergruggen en in bosgebieden en door zonnepanelen verpeste vakwerkhuisen en dorpsgezichten, het totale aandeel van windenergie en zonPV in 2014 een beschamende 2,5% bedroeg in het totale energieverbruik (2);*
- *Theo Wolters (KIVI, Koninklijk Instituut van Ingenieurs) uitrekende dat het volledige Nederlandse windprogramma 55 - 98 miljard euro gaat kosten en dat daar een theoretische temperatuurdemping van "ruim" 1/1000e graad tegenover staat bij een energieaandeel van een luttel 1 of 2% (3);*
- *windenergie per bijna 200 meter hoge windturbine in het overwegend zeer windarme Brabant voor hooguit 150 huishoudens energie opwekt (1 10GJ/huishouden);*
- *Annemarie Verrips van het CPB om die reden meldde dat "windenergie in Brabant zinloos is";*
- *windturbines die na 15 tot 20 jaar uit elkaar vallen, waarbij de wieken niet recyclebaar zijn, om die reden alleen al niet duurzaam te noemen zijn;*
- *windturbines zeer wisselvallig elektriciteit leveren, waardoor zware investeringen in het stroomnet noodzakelijk zijn, zoals zeer ingrijpende 380kV-verbindingen (4);*
- *zonnepanelen in de winter hoegenaamd geen elektriciteit opwekken en dat in de bouwvak – wanneer half Brabant stil ligt – massaal wél doet, hetgeen zeker in grotere massa leidt tot ernstige verstoring van de elektriciteitsmarkt en vaak negatieve stroomprijzen (5);*
- *een nog verder toenemende wisselvalligheid in de elektriciteitsopwekking, zeker in combinatie met gelijksoortig idiote ontwikkelingen over de grens, de kansen op grote blackouts doet toenemen en miljardeninvesteringen in het stroomnet vergt (5);*
- *de overheid met zijn vingers af dient te blijven van particulier bezit, derhalve niet kan verplichten om zonnepanelen te laten leggen of te isoleren en de provincie daarom de voorgestelde doelstelling nooit zal halen;*
- *zonnepanelen een rommelige aanblik geven van de dorpen en steden, hetgeen in combinatie met de gigantische 200 meter hoge windindustrie, verspreid over de provincie, de aantrekkelijkheid van Noord-Brabant ernstig aantast en de toeristische sector ernstige schade toebrengt (6);*
- *van de Brabanders zo'n 1 miljard euro per jaar aan (algemene) energiebelasting geheven wordt, van waaruit ongeveer 30.000 onderwijzers, agenten en verplegers betaald kunnen worden;*
- *dit werkgelegenheidseffect volledig buiten beschouwing gelaten wordt;*

- het op ondemocratische wijze, buiten het budgetrecht van de volksvertegenwoordiging om, doorgedrukte Energieakkoord voor duurzame groei voor het overgrote deel gesloten is door direct (groen-ideologisch en/of financieel) belanghebbende partijen, waarbij de financiers; de particulieren en bedrijven, niets te vertellen hebben;
 - het voorgesteld beleid zal leiden – zeker wanneer andere provincies het beleid overnemen – tot grootschalige faillissementen van "de energiereuzen", met grote risico's ten aanzien van stabiliteit op het net door uitval van steeds meer baseloadvoorzieningen;
 - door voorgesteld beleid – en daarmee samenhangende problemen bij de grote energiebedrijven, zoals die zich nu al voordoen – een modernisering van de huidige baseloadcentrales uitgesloten wordt, daarmee ook een stuk energie-efficiëntie en uitstootbeperking verloren zal gaan;
 - laadpalen voor elektrische auto's bedroevend weinig gebruikt worden;
 - momenteel ongeveer 25 e-laadpalen het equivalent van het energieverbruik van 1 huishouden (2,2 personen) "vergroent" (7);
 - er geen gemeten opwarming is gedurende de laatste 18 jaar en 6 maanden (het "warmste jaar" 2014 was volgens satellietmetingen 0,25 graden koeler dan de omhoog gemodelleerde NASA-uitdraai), derhalve geen reden tot overhaaste uitgave van vele miljarden is (8);
 - er geen enkel dier is uitgestorven als gevolg van de tot nu toe milde 0,8 graden opwarming van de aarde sinds 1850 (9);
 - de soortenrijkdom in Nederland gestaag toeneemt (getelde soorten in de laatste 20 jaar van ca. 42.000 naar ca. 48.000) en er over het algemeen genomen geen sprake is van een "groot biodiversiteitsprobleem" (10).
- overwegende dat:
- het een grof schandaal is, gezien de bovenstaande feiten, om Noord-Brabant te vervuilen met onzinnige windturbines en zonnepanelen, die hooguit een volstrekt onmeetbaar klein effect op de temperatuur kunnen hebben;
 - het aan het bedrijfsleven is om aantrekkelijke isolatievoorstellen te realiseren, waarbij geen enkele provinciale bemoeienis op zijn plaats is;
 - Duitsland inderdaad ons voorbeeldland moet zijn qua "Energiewende": hét foute voorbeeld van een knettergekke economische en landschappelijke zelfdestructie in naam van de Groene Kerk;
 - wij, gezien bovenstaande feiten, nu nog kunnen voorkomen dat we in de toekomst qua bestuur als "knettergek" versleten worden,
- besluiten:
- het gehele energie- en klimaatbeleid te schrappen uit het Bestuursakkoord;
 - de minister mee te delen volledig af te zien van deelname aan het Energieakkoord voor duurzame groei en geen enkele windturbine meer toe te staan in het Brabantse landschap, en gaan over tot de orde van de dag."

1 <http://kpkrause.de/2015/05/06/wenn-das-mit-merkels-energie-wende-so-weitergeht/>

2 <http://www.ag-energiebilanzen.de/#ageb-jahresbericht2014>

3 <http://climategate.nl/2013/10/07/astonomische-kosten-energieakkoord-verzwegen/>

4 https://www.ing.nl/media/EBZ_ING_Themavisie_Elektriciteitsnet-april_2014_tcm162-33080.pdf&rct=j&frm=1&g=&esrc=s&sa=U&ei=1xcVbvcClGoUuiPgJAK&ved=0CCsQFjAE&usg=AFQjCNFlX6f8jJOKEa7MIONpZwyjp3nxsA

5 https://ing.nl/media/EBZ_ING_Themavisie_Elektriciteitsnet-april_2014_tcm162-33080.pdf

6 <http://noordwijk.nieuws.nl/nieuws/20150305/toeristen-blijven-straks-weq:vanwege-windmolens-zee/>

7. <http://www.branant.nl/applicaties/sis/download.ashx%#Fgvi%3D51571&rct=j&frm=1&g=&esrc=s&sa=9WJcVd6zEMlkUtyEgYgl&ved=0CBQQFjAA&usg=AFQjCNEL6mJWOgBgjg5F7FG535pHjuplog>

9 "The warming could bring lasting changes to habitats, adds biologist Kinzelbach. Nevertheless, he warns of over-dramatizing the situation. "Changes in nature are something quite normal," he says. "The desire for stability originates in human fears."

<http://www.spiegel.de/international/world/new-un-climate-report-casts-doubt-on-ea-rlier-extinction-predictions-a-960569.html>

10 <http://climategate.nl/wp-content/uploads/2015/02/biodiversiteit.pdf> en

<http://climategate.nl/2014/05/13/steeds-meer-soorten-nederland-aanwezig-dankzij-biologendiversiteit-en-exoten/>

Toelichting

Het placebo voor de klimaatziekte

Of het nu wel op niet opwarmt, als je de "koorts van de aarde" wilt bestrijden of voorkomen, dan is het handig de strijd aan te gaan met middelen die werken.

De Duitse Energiewende is het bekendste voorbeeld van verduurzaming van de energievoorziening. De effectiviteit van beleid, dat resulteerde in een door duizenden windturbines verminkt landschap - waarbij zelfs schitterende heuvel- en bergruggen geofferd werden - en talloze met zonnepanelen verlelijkte vakwerkhuisen, is bedroevend: in 2014 werd 2,5% van de energiebehoefte door wind en zon gedekt.

Het is dat de Duits economie ongelooflijk degelijk is dat het land (nog) niet bezwijkt onder de Energiewende. Dr. Krause berekende dat het tot 2050 zo'n 4.000 miljard euro gaat kosten om de hele Energiewende met 80% beperking van de CO₂-uitstoot uit te rollen, met een temperatuurreductie van een niet-meetbare 0,006 graden tot gevolg.

Dat Nederland de Energiewende met het "Energieakkoord voor duurzame groei" volgt en Noord-Brabant dit zelfs versterkt wil doorzetten is een regelrechte belediging van het gezond verstand.

Op basis van de Duitse cijfers zijn voor Nederland kosten in de orde van 600 tot 800 miljard euro tot 2050 te verwachten, waarbij alle "CO₂-winst" ook nog eens teniet gedaan wordt door de extra uitstoot van verbrande Amerikaanse natuurbossen, die extreem vervuilend en zwaar gesubsidieerd, voorzien van een RWE-duurzaamheidsstempel (Green Gold Label) in RWE-kolencentrales als "biomassa" meegestookt worden.

"De effectiviteit van het klimaatbeleid is dan misschien nihil en daarmee een krankzinnig duur placebo voor een veronderstelde klimaatziekte, maar niets doen is ook geen optie", hoor ik menigee denken....

Welbeschouwd is niets doen een betere optie dan de gigantische kapitaalvernietiging die nu aan de gang is.

Innovaties in baanbrekende technische ontwikkelingen kunnen een ongekende energierevolutie veroorzaken, maar ook door meer met hout en minder met staal en beton te bouwen kan er veel vooruitgang geboekt worden in de transitie van vervuilende fossiele naar schone energie.

De **voorzitter**: Dit amendement maakt deel uit van de beraadslaging en krijgt nr. A1.

Door het lid Van den Berg worden de volgende moties voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 18 september 2015 ter bespreking van Statenvoorstel 59/15 Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, constaterende dat:

- *er in Noord-Brabant nog erg veel gevaarlijke provinciale wegen zijn, welke met voorzieningen als vangrails, betere kruisingen, betere belijning en dergelijke veel veiliger gemaakt kunnen worden, overwegende dat:*
- *het college van plan is in te zetten op verbetering van de verkeersveiligheid op provinciale wegen, verzoeken het college:*

- op kortst mogelijke termijn een helder plan van aanpak ten aanzien van de verbetering van de veiligheid op provinciale wegen te ontwikkelen en bij de komende perspectiefnota investeringen in de veiligheid van de wegen prominent mee te nemen, en gaat over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 18 september 2015 ter bespreking van Statenvoorstel 59/15 Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, constaterende dat:

- *er veel problemen zijn met de doorstroming op de rijkswegen in Noord-Brabant;*
- *de aanpak van de A58 en de A67 maximaal versneld dienen te worden,*

overwegende dat:

- *de minister hierop adequaat geïnformeerd dient te zijn en dat hiertoe concrete voorstellen en/of quick scans in positieve zin bij kunnen dragen,*

roepen het college op:

- *naast de in het Bestuursakkoord gemelde inspanningen ten aanzien van de A58 en A67 een verkennend onderzoek (quick scan) te doen naar het oplossen van knelpunten op de volgende rijkswegen in het Bestuursakkoord in te passen:*

- *A2 Hintham - Deil (Maasbrug)*
 - *A2 Randweg Eindhoven*
 - *A2 Leenderheide - Weert*
 - *A4 Zoomland - Markizaat (Bergen op Zoom)*
 - *A27 Hooipolder - Everdingen, inclusief ongelijkvloers knooppunt Hooipolder*
 - *A50 Paalgraven - Bankhoef*
 - *A58 Goirle - St. Annabosch*
 - *A59 Hintham - Paalgraven*
 - *N65: naast Vught, ook Haaren - Berkel-Enschot ongelijkvloers,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

De **voorzitter**: Deze moties maken deel uit van de beraadslaging en krijgen respectievelijk nr. M5 en nr. M6.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Beweging in Brabant is de titel van het Bestuursakkoord. En die beweging moet breed ingezet worden. Niet alleen bestuurlijk maar ook bij inwoners, bedrijven en instellingen. De fractie van D66 is heel blij met het inzetten van een online platform voor iedereen. Zo kunnen inwoners ideeën aanreiken over de keuzes die we moeten maken over de toekomst van Brabant. Het is een uitnodiging om mee te doen en een voorbeeld van een poging om de kennis en energie van onze Brabanders te gebruiken. Ook kan het overheid en inwoner dichter bij elkaar brengen.

Het panel past mooi op deze uitwerking van het Bestuursakkoord. Het biedt ruimte aan de maatschappelijke inbreng en het biedt ruimte voor dualisme. De meegeleverde middellangetermijnplanning geeft enige pijlpalen weer die we de komende periode gaan bereiken. Wel wil D66 enkele aandachtspunten meegeven over de aanpak en inhoud van de ze bestuursperiode.

Allereerst de aanpak. Ruimte voor andere inbreng vraagt wel een goede regie op de onderwerpen. Er moet een goede keuze gemaakt worden in onderwerpen die gebaat zijn bij een snelle en zorgvuldige verwerking van vastgesteld beleid en onderwerpen die maatschappelijk gedragen nieuwe aanpakken beogen. En alles daar tussenin trouwens. Waarom vinden wij dat belangrijk?

Allereerst gaat het om verwachtingenmanagement naar de maatschappelijke partners: niet alles staat ter discussie. We hebben niet voor niets een Bestuursakkoord. Ook moeten we de mensen niet qua

hoeveelheid onderwerpen overvragen en de provinciale organisatie moet het ook aankunnen. Wij vragen aan de gedeputeerde bestuurlijke vernieuwing of zij op korte termijn een onderwerp of project kan aanmerken dat écht vanuit de maatschappij wordt opgezet en dit te voorzien van een concrete aanpak.

Als tweede vinden wij de regie op onderwerpen ook belangrijk omdat het gaat over een flexibelere rol van ons als Provinciale Staten. Snelle uitwerking van bestaand beleid past prima in een strakke planning en control cyclus. Maar onderwerpen die vanuit de maatschappij ontstaan of worden ingevuld, vragen een ander sturingsmechanisme, of misschien zelfs wel helemaal geen sturing. D66 zou dan ook graag zien dat de discussie over de nieuwe rollen van Provinciale Staten intensief wordt voortgezet. Wij zijn bereid daar desgewenst een actieve rol in te nemen.

En verder geven wij u ter overweging: Richt u op de positieve energie, niet op de hindermachten; beloon de mensen, instellingen, bedrijven en partijen die hun energie willen inzetten voor het realiseren van de maatschappelijke opgaven uit het Bestuursakkoord volgens de richting van dit akkoord. Te gemakkelijk richten wij ons op de vertrouwde geluiden. Maar voor de noodzakelijke versnelling van de vernieuwing op alle terreinen, zijn ook nieuwe geluiden hard nodig.

En dan de inhoud. Mobiliteit: Het was van de week een goed bericht dat gekeken wordt naar een HSL verbinding tussen Breda en het Ruhrgebied. Goede internationale verbindingen zijn belangrijk voor een internationaal getinte economie. De verknoping met Eindhoven Airport biedt daarbij zeker kansen. Maar hoe gaan we milieu, gezondheid en veiligheid ten opzichte van economische groei van Brabant een plek geven? Deze aspecten zouden wij graag meegenomen zien in een totale mobiliteitsvisie, inclusief luchthavenvisie. Kan de gedeputeerde dit ondersteunen? En hoe staat hij ten opzichte van een vraag of wij met hem van gedachten kunnen wisselen over de inzet van het mobiliteitsfonds buiten de begrotingsdiscussies om, aangezien wij een inhoudelijke discussie over de slimme inzetbaarheid van technologische ontwikkelingen om bereikbaarheid te vergroten erg belangrijk vinden?

Energie: D66 heeft behoefte aan themabijeenkomsten over het grote idee achter het coalitiehoofdstuk Energie: waar willen we naartoe werken en waar zetten we op in? Dat debat is nodig voordat we over investeringsagenda's kunnen spreken. In dit debat kan voor ons dan ook discussie plaatsvinden over de energiemix van Brabant. Kan de gedeputeerde dit op de lange-termijnagenda plaatsen?

Daarnaast is er veel te doen over de opslag van de overcapaciteit uit de diverse duurzame energiebronnen. Heeft de gedeputeerde hier al ideeën over en wanneer kan zij deze met ons delen?

Landbouw: D66 wil een landbouw die zich kan ontwikkelen binnen grenzen. Gezondheid van mens en dier is leidend. Daarnaast terugdringen van overlast voor de omgeving én sluiten van de mineralen kringlopen. De instrumenten die hiervoor ontwikkeld zijn (zoals bijv. dialoog met omgeving en de BZV 1.1), willen wij in de komende periode onverkort voortzetten en door-ontwikkelen. Voor de urgentiegebieden is reeds een themabijeenkomst gepland. BZV (Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij) 2.0 staat in de MLTA (middellange termijnagenda) gepland voor december 2015. Wij willen een oriënterende bespreking van de BZV 2.0 vooraf zodat wij als PS onze kaderstellende rol kunnen vervullen. Kan de gedeputeerde dit toezeggen?

D66 wil naast de regelgevende rol van de provincie meer aandacht voor de innovatieve ontwikkeling van de landbouw: biobased economy, de landbouw innovatiecampus, het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen, met name de samenwerking met andere sectoren moet voortvarend worden opgepakt. In de MLTA zien wij pas in 2016 de eerste activiteit gepland. Naar ons idee moeten wij als PS eerder bij dit proces betrokken worden. Kunnen GS reeds in 2015 een beeldvormende activiteit organiseren om PS vroeger een rol te geven in dit proces?

Ruimte. Het Bestuursakkoord geeft op meer plaatsen aan dat er experimenteerruimte nodig is om initiatieven ter versterking van de leefbaarheid te ondersteunen. D66 steunt dit streven als beginsel. Wij dagen het college uit met een aantal aansprekende voorbeelden te komen waar deze experimenteerruimte nu nog ontbreekt en waar wij het verschil kunnen maken. Misschien kunnen we ook hier een proces

inrichten met participatie waarbij we op zoek gaan naar belemmeringen, maar ook naar randvoorwaarden en condities op basis waarvan deze experimenteerruimte gegeven kan worden. Learning by doing.

Cultuur. Ik ben het met andere partijen eens dat het onderdeel cultuur wel heel mager is uitgewerkt. D66 blijft zich zorgen maken over de concrete invulling van het ketendenken uit de Brabant C gedachte. In welke mate zijn andere partners zoals gemeenten, bedrijven en instellingen al bereid om hun verantwoordelijkheid te nemen om de ketens gezond te krijgen en te houden. Hoe worden Provinciale Staten betrokken bij het verdere proces en hoe wordt dit proces in de middellange termijnagenda geplaatst?

Financiën, planning en controle. Financieel zijn er zeker uitdagingen te zien. De opgave is duidelijk: meer resultaten met minder geld. Om geld effectief te kunnen inzetten is allereerst beleid nodig. Wij hebben er vertrouwen in dat we daar de komende bestuursperiode stappen in gaan zetten. Maar voor de continuering of stopzetting van bestaand beleid is goede evaluatie nodig. En dat woord komen we onvoldoende tegen. Hoe denkt het college structureel ruimte te geven aan beleidsevaluaties deze periode? Het is verleidelijk om op veel meer zaken in te gaan, zoals bijvoorbeeld op de positie van het MKB in de economische agenda, maar dan verzanden we in een soort begrotingsdebat. Daar is later dit jaar ruimte voor.

Als coalitiepartner is D66 uiteraard zeer tevreden met het Bestuursakkoord en zal dan ook voor de voorstellen stemmen. Wij hebben het college een aantal aandachtspunten meegegeven voor de verdere invulling van de beleidstrajecten en zijn benieuwd naar hun reactie daarop. Maar D66 heeft ook een oproep gedaan op uw Staten om na te denken over de rol van Provinciale Staten in de verschillende soorten beleidsontwikkeling. Wanneer zitten de Staten er kort op, wanneer moeten zij ruimte bieden aan anderen.

Het wordt een boeiende bestuursperiode!

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Het was deze week een bijzondere week. Er was de Troonrede waaruit bleek dat het eigenlijk stukken beter gaat met het land. Of het nu aan het kabinet ligt of niet, daarover zal in deze zaal verschillend worden gedacht, maar het zal hier wel bekend zijn, hoe ik erover denk. Er was gedeputeerde Pauli die bij Omroep Brabant wist te melden dat het ook met de Brabantse economie stukken beter gaat. Dat is natuurlijk hartstikke goed en daar gaan we de komende tijd nog een flinke slinger aan geven. We hebben het er vandaag al uitgebreid over gehad: we hebben duizenden asielzoekers die huis en haard hebben verlaten en ons land instromen. We proberen als samenleving er alles aan te doen om dat een beetje goed te laten verlopen en die mensen in ieder geval een tijdelijk tehuis te geven. Dat was het positieve nieuws. Dan is er de Nederlandse wielrenner die voor het eerst sinds bijna dertig jaar bijna een grote ronde won. Het was erg spannend maar het ging toch fout. En er was een onderzoek van het PON waaruit bleek dat de Brabanders gemiddeld gelukkiger zijn dan andere mensen in Europa en gelukkiger dan tien jaar geleden. Dat is ontzettend belangrijk want we zijn in Brabant natuurlijk allemaal gelukszoekers.

Voorzitter. Het is verstandig dat we een knip hebben gemaakt tussen de bespreking van het Bestuursakkoord op 22 mei en de uitvoering die er door het college aan is gegeven en die we vandaag bespreken. We vinden het dan ook prettig en heel verstandig dat sommige partijen hebben besloten, hun moties die ze op 22 mei al klaar hadden liggen, aan te houden zodat we er vandaag gewoon over kunnen spreken in PS, met een uitwerking van het Bestuursakkoord bij de hand en met een college dat erop kan reageren. Op 22 mei wist ik in ieder geval te melden dat hier een gelukkige en trotse fractievoorzitter van de PvdA stond als coalitiepartij want we waren trots op die coalitiesamenwerking en op het collegeakkoord. Inmiddels durf ik wel te stellen dat ik ook trots ben op het college want er is hard gewerkt in de afgelopen drie maanden. Het collegeakkoord is inmiddels uitgewerkt en stukken concreter.

Een financiële vertaling is gemaakt, waarom mevrouw Van der Sloot in de laatste vergadering voor de zomer ook had gevraagd. Uiteindelijk is het toch in korte tijd allemaal gerealiseerd.

Ik wil toch nog iets zeggen over die visuals. Wij noemen dat vernieuwend en ik vond het ook leuk gevonden. Anderen noemen het een stripverhaal en dat is op zich ook leuk gevonden. Wat ik ook leuk gevonden vond waren de drie D's. De heer De Kort en ik hebben net ook even zitten rijmen en kwamen tot een andere conclusie. De PvdA is de partij van de drie V's: visie, vernieuwing en vooruitgang. Het is dat u het maar weet! Het zal de komende jaren nog wel vaker aan de orde komen.

Dan de inhoud van het Bestuursakkoord, want daar komen we hier toch voor. Er ligt nu een eerste uitwerking. Heel veel lijnen moeten nog uitgewerkt worden. Het is ook een Bestuursakkoord op hoofdlijnen. Dat betekent dat wij als Staten er gewoon ook invloed op hebben. Dat lijkt mij alleen maar positief, ook voor de oppositie. De eerste stap daarin hebben we gezet. Ik wil nu op een aantal punten ingaan en er een aantal vragen over stellen aan GS en een aantal opmerkingen over maken. Ik hoop dat we dan vandaag nog meer zicht krijgen op hoe het de komende tijd hier gaat lopen in het Provinciehuis.

Ik wil beginnen met onze verkiezingscampagne en alle PvdA/vrijwilligers die in Brabant posters plakten in januari toen het regende en sneeuwde. Op die posters stond wat over meer banen voor Brabant, een gezonde veehouderij, een sociale provincie en een infraproject waarvoor wij een andere weg zagen. Dit waren de belangrijkste zaken waarop ik nu even wil terugkomen en ik begin met meer banen voor Brabant.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik hoor dat de heer Smeulders een andere weg ziet en ik wil graag weten, welke. Dan kunnen we misschien praten.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik moet eerlijk zeggen dat we meer wegen zien. Wat wij ook zien is dat de gedeputeerde bezig is met een aanpak waarmee hij van onderop met de gemeentes en andere betrokken organisaties, de milieuterroristen die u daarstraks al noemde, een breed gedragen plan van aanpak daarvoor wil schrijven. Dat steunen wij helemaal. Daar hebben wij natuurlijk ook een visie op; daar hebben we het in de vorige periode al vaker over gehad. Misschien moeten we het als Staten er binnenkort nog een keer over hebben en ik wil de gedeputeerde ook vragen of wij als Staten er binnenkort bij betrokken kunnen worden. Dan zullen we er uitgebreid over te spreken komen maar ik wil nu graag mijn betoog vervolgen.

Het gaat namelijk over meer banen voor Brabant. We zien dat er dit jaar al flink wat extra geld wordt aangewend om een aantal dingen te realiseren. Die graduate school vind ik knap werk. Wij zien het voorstel dat we binnenkort als Staten gaan bespreken, graag tegemoet. Wij hopen ook dat er snel stappen worden gedaan voor het Leisurfonds, vooral omdat het veel banen kan opleveren voor lager opgeleiden mensen die wij graag aan het werk zien. Verder zijn we ook benieuwd hoe in West Brabant de stand van zaken is met het plan daar de economische structuur te versterken. We lazen al wel dat tweederde van de medewerkers van Philip Morris een baan heeft. Dat vind ik indrukwekkend en heel positief. Uiteindelijk verwachten wij ook heel veel van dat flexicuritybureau en wij vragen aan GS hoe daaraan de komende tijd verder vorm zal worden gegeven en wanneer wij als Staten daarbij betrokken zullen worden.

Sommigen zullen zeggen dat wij het wat hebben opgeblazen maar wij hebben veel werk gemaakt van werken over de grens, een volgens ons belangrijk punt. Wij denken dat het veel kansen biedt, vooral richting België en voor sommige delen misschien ook richting Duitsland. Wij willen graag van GS horen of er nog concrete stappen in gezet zijn of worden. Wij hebben vernomen – en er schriftelijke vragen over gesteld – dat er mogelijk een sectorplan voor werken over de grens kan komen en wij dus Den Haag kunnen gebruiken om als Brabant hier sterk van te worden.

Dan kom ik tot de veehouderij. Gezondheid en overlast staan voor de PvdA centraal. Dat is niets nieuws. Wij willen de transitie met kracht voortzetten. We zien ook dat er stappen zijn gedaan. Die overval op de

agrarische sector met de PAS-maatregel (PAS: Programmatische Aanpak Stikstof) steunen wij van harte want wij weten ook wat er zou zijn gebeurd als we het eerst verteld hadden. Dan worden er namelijk meteen vergunningen aangevraagd en dat vonden we niet wenselijk.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Vreugdenhil.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik kan u één ding verzekeren, ik ga met u niet in strijd over psalmen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Dat win ik altijd. Maar even over uw toonzetting. U had het over een overval op de agrarische sector. Vanmorgen hebben we net een heel mooie bijeenkomst gehad met mensen vanuit de agrarische sector, de economie en andere partijen. Ik heb toen een oproep gedaan elkaar weer op te zoeken en gezamenlijk te kijken, hoe we vanuit deze situatie naar de toekomst moeten kijken. Daar hoort het woord overval volgens mij niet bij, want dan krijg je weer koude rillingen. Bent u bereid vanuit die positieve intentie naar die PAS-maatregel te kijken en dus niet vanuit de euforie van de overval, want dan doen we recht aan het gesprek dat hier vanmorgen heeft plaatsgevonden en dat ook belangrijk is om uw milieudoelstellingen te realiseren?

De heer **Smeulders** (PvdA): U kent ons als een serieuze partij. Natuurlijk zijn wij bereid daarover een gesprek aan te gaan. U weet ook dat ik het woord overvalstrategie niet zelf heb bedacht, dus ik herhaal het hier in een wat spottende vorm. Maar het is goed dat u mij de kans geeft daarop nog even in te gaan. Een onomkeerbare kanteling van de veehouderij in Brabant is ons doel. Als we eerlijk zijn en kijken naar hoe het economisch eraan toe gaat in die sector, dan denk ik dat daar economisch gezien ook alle redenen voor zijn om er echt snel werk van te maken. Laten we eerlijk zijn, individuele agrariërs hebben het natuurlijk gewoon ontzettend moeilijk. Ik begrijp wel dat ze gaan demonstreren. Aan de andere kant zien we dat we een maatschappelijk probleem hebben met een hele sector. Uiteindelijk zullen we ergens een oplossing moeten vinden.

Als het gaat om snel oplossingen vinden kom ik uit bij de urgentieteams. Het is een concreter punt; het loopt al een tijdje. Er worden stappen gezet en gesprekken gevoerd. Wij vragen GS de komende periode PS daarin echt mee te nemen, zodat we elkaar daarin kunnen versterken.

Dat geldt ook voor de grootschalige mestverwerking. Er is in het coalitieakkoord afgesproken dat daar een regie op komt van de provincie. We hebben natuurlijk een casus tussen Landhorst en Venhorst met Mace, waar de grootste mestverwerkingsinstallatie van Europa moet komen. Dat ligt niet zo goed in die omgeving als ik het zachtjes uitdruk. Wij hebben ook onze zorgen erover geuit en wij vragen het college hoe Mace en eigenlijk alle mestverwerkingsinitiatieven in Brabant worden opgenomen in een breder integraal beleidskader.

Dan ga ik door met de sociale aspecten. U kent de PvdA als een sociale partij, dus dat heeft zeker onze aandacht. We vinden het mooi dat het er in ieder geval op lijkt dat onder andere die middelen voor taalvaardigheid, bibliotheek en schoolprogramma's, weer in de begroting zitten. Wij willen graag van de gedeputeerde horen of dat zo is en hoe hij dat denkt te gaan uitvoeren en of de huidige programma's kunnen worden doorgezet dan wel dat hij iets anders en innovatiefs in petto heeft.

Ook heb ik nog een vraag aan dezelfde gedeputeerde over zorginnovatie. We hebben het over living labs in het coalitieakkoord. Daar kun je je van alles bij voorstellen. Wij hebben er ook wel ideeën over. Maar het is vooral belangrijk dat er in die labs die moeten worden gecreëerd, leven komt. Wij zijn dus benieuwd of de gedeputeerde in die drie maanden er al mee aan de slag is gegaan.

Als het gaat om bereikbaarheid willen wij snel investeren in zuidwest Brabant, zoals de vorige keer ook al gezegd. In het interruptiedebatje met de heer Van den Berg heb ik al aangehaald dat wij fan zijn van de draagvlakaanpak van deze gedeputeerde. Dan zien je toch dat er echt wat is veranderd in de opstelling

van de provincie. In dit geval zijn we daar heel blij mee. We nodigen de gedeputeerde nogmaals uit, PS erbij te betrekken.

Dan heb ik nog een heel concreet puntje en dat gaat over het landelijk verbeterprogramma overwegen. Er komt dit jaar in oktober al een tender voor waarbij gemeentes aanvragen kunnen indienen. We hebben uitgesproken dat we graag zien dat de provincie de gemeentes daarbij ondersteunt. Moeten GS daarover nog met PS van gedachten wisselen of zijn er gewoon middelen voor in het programma provinciale wegen en zijn die gemandateerd? Ik hoor graag van de gedeputeerde wat de stand van zaken is.

We vinden het goed dat het ondersteunen van energiecoöperaties wordt genoemd in de uitwerking van het collegeakkoord. Daarvoor wachten wij op concrete voorstellen. Wij zouden het heel mooi vinden en wij willen het als overweging aan het college meegeven als er ook financieringsconstructies voor bij voorbeeld energiecoöperaties of particulieren in meegenomen kunnen worden. Dan denken we niet zozeer aan het betalen van zonnepanelen maar misschien kunnen we iets doen met de constructie van voorfinanciering. We zijn benieuwd of GS daar eens over willen nadenken.

Ten slotte nog een vraag voor gedeputeerde Van Merrienboer over de leegstand. Daarover is in het coalitieakkoord het nodige gezegd. We zien dat er echt een probleem is. Voor woningen wordt het misschien een minder groot probleem maar voor werklocaties wordt het alleen maar erger. Onze vraag is of GS binnenkort met de Staten daarvoor een integrale aanpak wil ontwikkelen, want wij denken er graag over mee.

Dan kom ik bij de investeringsstrategie en de spelregels die zijn aangepast. Wij vinden dat zinvol. We zijn er ook voorstanders van de Agenda van Brabant te actualiseren. Onze vraag aan het college is wat het plan van aanpak daarvoor gaat worden en hoe we dat gaan doen.

Daarmee ben ik aan het einde van mijn eerste termijn gekomen. Het waren heel veel vragen en ik hoop dat er ook veel antwoorden komen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Mijnheer Smeulders, ik heb uw verhaal aangehoord en ik hoor u een aantal keren aangeven dat we echt moeten kijken, hoe we PS erbij kunnen betrekken, wat onze rol is, want wij zijn het kaderstellend orgaan. U heeft het over de ijkpunten van de investeringsstrategie. Vindt u ook niet dat we juist daar uitgebreid over moeten spreken omdat dat het geld is van alle Brabanders?

De heer **Smeulders** (PvdA): Volgens mij wordt door het college nu het voorstel gedaan het aan te passen. Ik denk dus dat wij deze dag heel goed kunnen gebruiken om daarover te spreken. Dit is een eerste termijn en we hebben nog een tweede termijn, dus het kan.

De **voorzitter**: Er ligt nog een mooie dag voor ons.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Innovatief en open, zo mag je het Bestuursakkoord – en ook de presentatie van vandaag – wel betitelen. GroenLinks houdt hiervan. Dit akkoord biedt de mogelijkheid om energie los te maken uit de hele samenleving, zeker van onderop. Brabanders zijn uitgedaagd om mee te doen. Gaan GS deze uitdagingen werkelijk aan met de burgers? We gaan het zien.

GroenLinks wil dit college scherp houden. Een mooie opdracht. Met dit akkoord lijkt een fris beleid te zijn ingezet. Echter, de voorbeelden en programma's zijn niet concreet genoeg en zeker niet verreikend genoeg. En het hinkt op twee gedachten. Te veel wordt gedacht in "levert het geld op?" en te weinig "is het goed voor alle Brabanders?" Dit economisme klinkt erg door in dit Bestuursakkoord. Willen we van Brabant een duurzame samenleving maken, waar mensen gezond kunnen werken en wonen dan moet het andere geluid veel meer doorklinken in alle onderdelen van Beweging in Brabant.

GroenLinks is de partij van de drie P's, net zoals de PvdA de partij was van de drie K's en het CDA van de drie D's. We missen het evenwicht tussen het economische, het sociale en het groene. People Planet Profit. Ja, er wordt wel over gesproken, maar in het beleid gaat de prioriteit (en daarmee het geld) niet naar de integrale benadering van de samenleving vanuit deze balans. De maatschappelijke uitdagingen van deze tijd worden, met uitzondering misschien van werkloosheid, onvoldoende benoemd. Klimaatverandering, sociale uitsluiting - denk aan ouderen - de toenemende tweedeling, grondstoffenschaarste en ga zo maar door.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik noemde GroenLinks de partij van de drie s'n: subsidie, subsidie, subsidie, met name bij het klimaatbeleid. U begint erover. U denkt daadwerkelijk aan de thermostaat van de aarde te kunnen draaien. Ik heb een heel mooi amendement onder nr. A1 ingediend. Daarin staan meer dan twintig punten die elk op zich al reden zou moeten zijn om dat hele beleid te heroverwegen, om maar te noemen Duitsland dat tot 2050 4000 miljard euro kwijt is om de temperatuur op aarde volgens ICC-kengetallen met 0,006 graden te dempen. Hoe verstandig is dat? U zegt fantastisch: we gaan het nog beter doen. Onbegrijpelijk. U houdt niet....

De **voorzitter**: Mijnheer Van den Berg, u houdt hele betogen. Graag korte en krachtige interrupties.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Waar de heer Van den Berg net aan refereert heb ik niet gezegd, maar ik kom er zo nog even op terug. Misschien helpt dat.

Om het college hierop in te tunen wil ik deze visie, die een aantal partijen uit de coalitie ook in hun politieke programma hebben staan, met een visueel onderstrepen. Ja, daar is die. Wij hebben een traditie hierin. Wij kunnen het ook hoor.

Als het aan GroenLinks ligt, zijn juist deze uitdagingen - de integrale verbinding tussen mens, natuur en kapitaal - de basis van het overheidsbeleid. We missen dit als rode draad in het Bestuursakkoord. Wij hebben dan ook - bij motie - een aantal voorstellen gemaakt om de gepresenteerde programma's scherper te krijgen.

Het Bestuursakkoord ziet er groen uit. Het leek wel een GroenLinkssprookje werd gezegd. Het natuurnetwerk wordt gerealiseerd, met nadruk op biodiversiteit. Maar tempo en ambitie zijn laag. Brabant heeft zich vastgelegd op Europese en landelijke afspraken. Bij een zinsnede als 'Wij gaan de emissies naar bodem, water en lucht structureel verminderen', denkt GroenLinks dan ook: "Hoe gaan we dat ook alweer doen!"

Bovenop de broodnodige structurele vermindering van emissies (uitstoot), willen wij vermindering van deposities (neerslag). En gaan GS nu eindelijk eens zorgen voor een fatsoenlijk meetnetwerk voor fijnstof, ultrafijnstof en stikstof in Brabant?

Kwalijk vinden wij het bezuinigen op natuur en het vastklinken van ecologisch beleid aan economische groei. Bedrijven aan de bal betekent pretnatuur. Alleen een sterke overheid kan groeiende natuurschade, zoals verdroging en terugloop van weidevogels tegengaan.

Om de sociale veerkracht te versterken worden een aantal zaken bij elkaar geveegd voor de cohesie in de samenleving en om de gevolgen van een krimpende bevolking op te vangen. Menen GS echt dat Brabanders zitten te wachten op een living lab en een praktijkgerichte omgevingsvisie? Mensen weten heel goed zelf hoe ze hun omgeving kunnen versterken. Ze willen aan de slag met doebudgetten en coöperatieve vormen van energie, zorg en voedsel. Betrek ze bij het erfgoed. Ondersteun de dingen die er zijn, breek ze niet af en verzin niet steeds wat nieuws.

Bij het circulair maken van de economie wordt wel heel duidelijk dat de visie van dit college op twee gedachten hinkt. Business as usual, economisch groei op korte termijn met een duurzaam sausje! Binnen het

programma Economie wordt de ambitie het 'circulair maken van de economie' niet eens genoemd. Een enorme gemiste kans wat ons betreft.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik ben blij te horen dat GroenLinks de mensen wil betrekken bij de ontwikkeling van hun eigen omgeving, bijvoorbeeld bij erfgoedcomplexen etc. Maar als nu in zo'n erfgoedcomplex of zo'n omgeving een groot asielzoekerscentrum wordt gehuisvest, op welke manier wordt de bevolking er dan bij betrokken? Ik heb hier veel mooie woorden over gehoord maar de burger heeft daar totaal geen inspraak in. Ze worden overvallen door gemeentebesturen. Mogen burgers daar ook bij betrokken worden of is het alleen maar slikken of stikken?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Volgens mij ga ik daar niet over.

De heer **Van Hattem** (PVV): U heeft het wel over burgers erbij betrekken, mevrouw Brunklaus. Geldt dat voor alle onderwerpen behalve voor azc's?

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): U snapt wel dat ik daarop nu niet met u inga.

Om de energietransitie te versnellen willen bedrijven en burgers aan de slag met eigen energieopwekking. Zij verdienen onze ruime steun. De veelheid aan afspraken over duurzame energie en energiebesparing die inmiddels door het college zijn gemaakt met Rijk, gemeenten, bouwbedrijven en energiecoöperaties maakt ondoorzichtig voor een ieder wat er gebeurt. Er is een uitvoeringsagenda nodig. Wie doet wat en met hoeveel geld? GroenLinks heeft aangegeven om Statenbreed over het klimaat te willen spreken om zo met eigen ideeën te komen. Samen met wat er al is kan deze input de uitvoeringsagenda vormen.

Dan een vraag over de visual. Wat stelt het onderste plaatje voor? Is dat een mestvergister in combinatie met een initiatief van coöperaties voor energieopwekking?

Hoe organiseren we slimme en duurzame mobiliteit? Goed dat de fiets nadrukkelijk genoemd wordt als oplossing. Maar wat is de echte ambitie met hoogwaardig OV? En voor welke moderne faciliteiten bij trein- en busstations wordt gekozen. Hoe gaat het aflopen met EHV airport? Die visual met het vliegtuig betekent hopelijk niet nog meer vluchten van Eindhoven, Gilze Rijen, Seppe en Woensdrecht. Dat noemt GroenLinks niet duurzaam.

Goede oplossingen voor het knooppunt Hoopolder en het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor in West-Brabant moeten hoog op de agenda staan wat ons betreft.

Het Bestuursakkoord benoemt duurzaamheid, gezondheid, diervriendelijkheid en maatschappelijke acceptatie. Goed zo. Ook wordt gesteld dat onderzoek naar gezondheidsrisico's aanleiding kan zijn tot beleidsaanpassing. Heel goed. Expliciet staat er dat het onderzoek nieuw moet zijn. Prima. Wij zijn blij met dit nieuwe beleid, maar de bewoners in ons Brabantse buitengebied kunnen niet wachten op nieuw gezondheidskundig onderzoek. Recent is er al veel onderzocht. Zijn GS bereid deze inzichten snel mee te nemen in beleid?

GroenLinks heeft keer op keer het mestprobleem aangekaart. Wij weten dat het college bezig is met nieuw beleid en gaan dat nauwlettend volgen. We blijven de komende jaren scherp op de sociale en ecologische impact van dat nieuwe mestbeleid.

GS stellen dat de landbouw een reguliere economische sector is. Betekent dit dat de landbouw voortaan behandeld gaat worden als industrie? Daarover spreken we in december bij de tussenevaluatie van de BZV. Voor nu willen we werk maken van het intrekken van lege milieuvergunningen.

Er wordt door GS niet echt stelling genomen tegen verdienmodellen en bulkproductie waar niemand beter van wordt. Wat ons ook opvalt: voor stimuleren van verbrede landbouw, de enige landbouw die echt in balans is met de omgeving, is nauwelijks aandacht en komt geen provinciaal geld. Dat is niet van deze tijd.

Een bijdrage aan een R&D-centrum van de SuikerUnie hier, het mooi maken van Pivot Park daar. Gelukkig worden er ook in onderwijs en arbeidsmarkt initiatieven geïnvesteerd, maar een wenkend perspectief op een nieuwe economie ontbreekt. Welk beleid wordt nu eigenlijk geïntensiveerd? Beleid is meer dan het ondersteunen van individuele projecten.

Om een zogenaamde vliegende start te maken wordt gevraagd te herprioriteren en te intensiveren. Samen met de financiële pagina's uit het Bestuursakkoord een redelijk onoverzichtelijk geheel. De antwoorden op de vragen die wij hierover hebben gesteld geven veel duidelijkheid. Dank daarvoor.

De vraag die nu voorligt is of wij akkoord zijn met een intensivering van 8,8 miljoen euro voor vooral economische zaken. Tegen de meeste intensiveringen hebben wij geen bezwaar. Met de bijdrage aan AFC Nieuw Prinsenland hebben wij moeite. Alweer 2 miljoen euro. Met de eerdere 75 miljoen euro die daar naar toe ging waren wij het niet eens. Komt die 2 miljoen terug? Of is het een subsidie?

Met de investering in de Big Data hebben wij meer moeite, vooral omdat we een deel van het pand financieren en ook zullen huren. Een kostbare constructie. De samenwerking met het onderwijs juichen wij natuurlijk van harte toe.

Wij gaan er niet mee akkoord de gelden die vrijkomen op sociaal en groen, zoals de reserve ILG en de gelden op Cultuur en Samenleving, nu al beschikbaar te stellen voor de buffer. Er is onvoldoende informatie om dat af te wegen. En wij zijn heel erg tegen het niet indexeren van de motorrijtuigenbelasting. Daar heb ik nog geen partij over gehoord. Dat slaat nergens op. Zoveel mooie autowegen zijn er bij gekomen. Een normale indexering is gewoon op zijn plaats. Voor de 12 miljoen die dit oplevert kunnen heel wat groene en sociale dingen worden gedaan.

Ik ben er bijna. Nog even een opmerking over de ijkpunten. Het negende ijkpunt wordt nu zodanig ingericht dat we veel door externen gaan laten doen. Dit vinden wij geen goed plan. De kennis op het provinciehuis verdwijnt, de afhankelijkheid van de markt wordt vergroot en zoals ik in mijn inleiding zei: sommige zaken kun je echt niet aan de markt overlaten. Die moet de overheid zelf goed blijven doen.

De **voorzitter**: Door de leden mw. Roijackers en mw. Surminski wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, besprekende het Statenvoorstel 59/15A, bijlage 2, besluiten:

- de gelden uit het Begrotingsprogramma Ecologie 03 te weten € 11,2 miljoen incidenteel en € 1,3 miljoen structureel niet te laten vrijvallen,"

Toelichting:

- het college wil een hoge natuurambitie handhaven;

- veel doelstellingen nog niet gehaald; er is zelfs veelal sprake van (flinke) achterstand;

- specifiek de doelen waarvoor de ILG-middelen waren bestemd zijn nog niet gerealiseerd;

- met het herprioriteren van deze middelen gaan de doelen hoogstwaarschijnlijk niet gehaald worden;

- gezien de huidige ecologische indicatoren blijft er de komende jaren een grote ecologisch opgave gelden voor Brabant;

- door de klimaatverandering zijn de natuuropgaven extra belangrijk in het kader van veiligheid en droge voeten houden;

- investering nu kan schelen in de (Europese) boete die volgt als de natuurdoelen niet zijn gerealiseerd.

Dit amendement maakt deel uit van de beraadslagingen. Het krijgt nr. A3.

Door de leden mw. Brunklaus en mw. Van der Sloot wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 18 september 2015, besprekende het Statenvoorstel 59/15A, bijlage 2, besluiten:

- *de gelden van het begrotingsprogramma 06 Cultuur en Samenleving, te weten 8,3 miljoen euro incidenteel en 2 miljoen euro niet te laten vrijvallen.*
- Het betreft de gelden voor het programma Content, het projectenbudget en de vrijval reserve IDOP's."*

Toelichting:

- 1. Het voorstel om de gelden voor Cultuur en Samenleving nu te laten vrijvallen is nauwelijks onderbouwd. De steunfuncties hebben de afgelopen jaren al veel moeten inleveren. Bovendien ligt er een breed gedragen motie om de overgebleven gelden van de IDOP's aan te wenden voor de doe-budgetten.*
- 2. Bij de begroting kan een integrale afweging gemaakt worden op het programma Cultuur en Samenleving. Dit is niet mogelijk op basis van dit Statenvoorstel, waar minimale informatie is gegeven over de verdere plannen op dit gebied."*

Dit amendement maakt deel uit van de beraadslagingen. Het krijgt nr. A4.

Door de leden Uijlenhoet en Deryckere wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Statenvoorstel Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- *het college de ambitie heeft om daadwerkelijk doorbraken te realiseren in het circulair maken van de Brabantse economie,*
- constaterende dat:*

- *het college die ambitie een vertaling geeft in het steunen van partners en projecten die hieraan invulling geven, zoals Greentech, Suikerverwaarding en SPARK, maar niet in een concreet en sturend beleidskader;*
 - *het college Provinciale Staten vraagt mede richting te geven aan de strategische koers bij het aanpakken van opgaven zoals het circulair maken van de Brabantse economie,*
- dragen Gedeputeerde Staten op om*
- *voor bedrijven en instellingen die direct of indirect financiële steun van de Provincie ontvangen, de voorwaarde te hanteren dat zij concrete investeringen doen in het sluiten van afval-, grondstoffen- en/of energiekringlopen,*
- en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt deel uit van de beraadslagingen. Zij krijgt. nr. M8.

Door de leden Uijlenhoet en Vreugdenhil worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het statenvoorstel Uitwerking Bestuursakkoord 2015 - 2019, overwegende dat:

- *het college de ambitie heeft om de vergroening en verduurzaming van de economie te versnellen,*
- constaterende dat:*
- *deze ambitie is en wordt vertaald in uiteenlopende afspraken, waaronder met het Rijk en gemeenten over windenergie, met Brabantse bouwbedrijven over een aantrekkelijk aanbod voor energie-neutrale*

woningen, met energiecoöperaties over sociale windenergie en woningisolatie het Brabantse Energieakkoord en Stroomversnelling Brabant;

- het college in het Bestuursakkoord 20 mln. heeft gereserveerd voor investeringen in de energietransitie;
- al deze afspraken goed op elkaar moeten worden afgestemd met het oog op een transparante, effectieve en efficiënte transitie van de Brabantse energievoorziening;
- Provinciale Staten hebben ingestemd met het houden van een beeldvormende bijeenkomst over klimaatbeleid in de loop van dit jaar, dragen Gedeputeerde Staten op om:
 - de uitkomsten van de te houden beeldvormende bijeenkomst over klimaatbeleid mee te nemen in het geheel van afspraken in het kader van de beoogde energietransitie;
 - zo te komen tot een integrale uitvoeringsagenda energietransitie, die gedragen wordt door alle betrokken partijen en die een inzichtelijk kader biedt voor Provinciale Staten om de voortgang van de transitie en de inzet van de investeringsgelden te volgen, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Statenvoorstel Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- het college in het Bestuursakkoord toezegt om breed gedragen voorstellen voor toepassing van kleinschalige windenergie van onderop te faciliteren en participatiemogelijkheden van burgers in Brabantse wind parken te vergroten, constaterende dat:
 - naast een kwalitatief goede landschappelijke inpassing lokaal draagvlak en deelname van omwonenden van wezenlijk belang is voor de realisatie van windparken;
 - er op verschillende plaatsen in Brabant zich vormen van coöperatieve windenergie ontwikkelen;
 - er zelfs plaatsen zijn waar draagvlak voor windenergie bestaat, maar waar dat conform de Verordening Ruimte niet mogelijk is,dragen Gedeputeerde Staten op om:
 - aan de hand van gesprekken met ervaren Brabantse energiecoöperaties en experts op het gebied van windparkontwikkeling te onderzoeken, welke mogelijkheden er zijn om als provincie te stimuleren dat omwonenden en omliggende bedrijven en instellingen kunnen meeprofiteren van en participeren in de ontwikkeling van windparken;
 - te onderzoeken in hoeverre windparken op kleinere bedrijfsterreinen met een lichtere bestemming dan middelzwaar en zwaar, kleinschalige windparken van onderop kunnen helpen ontwikkelen, op voorwaarde dat deze landschappelijk goed en veilig kunnen worden ingepast, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, overwegende dat:

- leefbaarheid belangrijk is voor Brabant;
- door de huidige plannen voor knooppunt Hooipolder, een fly-over vanuit Zonzeel richting Utrecht en het schrappen van op- en afritten 34, de files niet zullen verdwijnen en het sluipverkeer in Waspik, Raamsdonk en Raamsdonksveer naar verwachting zal verdubbelen met alle gevolgen voor de verkeersveiligheid, volksgezondheid en stank- en geluidsoverlast van dien;
- omwonenden, lokale bestuurders en politici zich grote zorgen maken, constaterende dat:

- in februari 2010 bij alle varianten voor knooppunt Hooipolder uitgegaan werd van een klaverblad als alternatief voor de huidige situatie met stoplichten (p.18 MER);
- de minister in 2011 vanwege budgettaire beperkingen de voorkeursvariant heeft versoberd en besloten tot een gefaseerde uitvoering, waarbij het opwaarderen van knooppunt Hooipolder is geschrapt en de stoplichten bleven gehandhaafd;
- in het nieuwe Bestuursakkoord 2015- 2019, *Beweging in Brabant*, knooppunt Hooipolder expliciet als ambitie wordt genoemd,
verzoeken Gedeputeerde Staten om
- alles in het werk te stellen om een structurele en duurzame oplossing rondom knooppunt Hooipolder mogelijk te maken;
- aan de ambitie uit het Bestuursakkoord invulling te geven en de volledige ombouw van knooppunt Hooipolder op te nemen in het eerstvolgende Brabants Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport (BMIT);
- te onderzoeken of provinciale voorfinanciering een optie is om op korte termijn een volwaardig verkeersknooppunt zonder stoplichten, met handhaving van de op- en afritten 34 te realiseren, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze moties maken deel uit van de beraadslagingen. Zij krijgen respectievelijk nr. M9, M10 en M11.
Door het lid Uijlenhoet wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het statenvoorstel Uitwerking Bestuursakkoord 2015 - 2019, overwegende dat:

- het college stevig wil inzetten op het stimuleren van Hoogwaardig Openbaar Vervoer, fietsverkeer en een modal shift in goederenvervoer;
- het bestaande Spaar- en Infrafonds intact blijft en het college heeft besloten de doelstelling van het fonds te verbreden naar integrale mobiliteit om zo gereserveerde middelen ook aan andere mobiliteitsprioriteiten en -modaliteiten (fiets-, spoor-, water- en buistransport) te kunnen besteden;
- volgend op 'fiets in de versnelling' het college ambitie toont in het aanleggen van een robuust netwerk van snelfietsroutes,
constaterende dat:

- er sprake is van een toenemende bevolkingsgroei van de Brabantse steden;
- hiermee het relatieve belang van OV (trein en bus) en de fiets voor de bereikbaarheid in en rondom de stedelijke agglomeraties groter wordt en spoorlijnen en wegen elkaar steeds vaker kruisen,
dragen Gedeputeerde Staten op om:
- in de afweging van investeringen in infrastructuur rondom met name de B5, prioriteit te geven aan en extra middelen te reserveren voor de aanleg van nieuwe trein- en busstations (zoals een treinstation bij Eindhoven Airport), fietsers- en voetgangerstunnels en andere spooronderdoorgangen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt deel uit van de beraadslagingen. Zij krijgt nr. M12.
Door de leden mw. Roijackers en Van der Wel worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Statenvoorstel Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, constaterend dat:

- het Bestuursakkoord op pagina 35 (Brabant verduurzaamt) spreekt van "Nieuw onderzoek naar gezondheidsrisico's en -effecten" dat aanleiding kan zijn tot aanpassing van het landbouwbeleid., overwegend dat:
- op initiatief van de Provincie Noord-Brabant, maar ook door derden geïnitieerd, momenteel meerdere onderzoeken plaatsvinden (of recent plaatsvonden) naar de gezondheid en gezondheidsbeleving van omwonenden van veehouderijen. Denk aan het VGO-onderzoek van het RIVM, IRAS/UU, NIVEL en WUR en aan het geuronderzoek van de GGD;
- het in het belang van de Brabantse bevolking is dat deze recente inzichten worden meegenomen in beleid;
- wachten op nieuw onderzoek de risico's kan vergroten van gezondheidsschade, (extra) overlast en/of maatschappelijke weerstand tegen bedrijfsontwikkelingen, mede doordat beleidsaanpassingen (nog) niet gemaakt (kunnen) worden hangende onderzoeksresultaten, roepen het college van Gedeputeerde Staten op:
- ook bestaand en lopend onderzoek mee te nemen in het evalueren van het landbouwbeleid, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Statenvoorstel Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- het college de landbouw wil verduurzamen;
- beleidskeuzes moeten aansluiten op de werkelijke situatie;
- knelpunten in overbelaste gebieden beter ingeschat en aangepakt kunnen worden als de vergunningen en dierenaantallen kloppen, constaterende dat:
- veel milieuvergunningen ongebruikt worden;
- er onvoldoende zicht is op het totaal aantal vergunde activiteiten en daadwerkelijke dierenaantallen;
- gemeenten grote verschillen kennen in beleid ten aanzien van lege vergunningen, dragen Gedeputeerde Staten op om
- gemeenten op te roepen lege vergunningen in te trekken;
- PS te informeren over de voortgang, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Statenvoorstel Uitwerking Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- het college een duurzame landbouw nastreeft, in balans met de omgeving;
- de biologische landbouw van nature in evenwicht is met de omgeving;
- omschakelen naar biologisch kostbaar en complex is;
- informatie over alle aspecten rond omschakelen, naar eigen zeggen van ondernemers, niet ruim beschikbaar is, constaterende dat:
- de Brabantse agro-foodsector bij lange na niet genoeg produceert voor de toenemende binnenlandse vraag naar biologische producten;
- het economische en maatschappelijke perspectief van de biologische landbouw gunstig is, dragen Gedeputeerde Staten op om:
- een voorstel te maken om ondernemers in Brabant middels kennis en een overbruggingskrediet te helpen met de omschakeling van een reguliere naar een biologische bedrijfsvoering;

- *dit voorstel voor te leggen aan PS, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Zij krijgen achtereenvolgens nr. M13, M14 en M15.

Door het lid Uijlenhoet worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- *het nieuwe college de ambitie heeft om in 2050 te komen tot een energie-neutrale woningvoorraad, constaterende dat:*
- *een grootschalige top-down aanpak bijwoningisolatie, zoals bij de uitvoering van de blok-voor-blok-regeling, tot nu toe nog niet heeft gewerkt;*
- *lokale energietoewerkingen in toenemende mate in staat zijn om woningeigenaren te verleiden tot het treffen van energiebesparende maatregelen' waaronder woningisolatie, verzoeken Gedeputeerde Staten om:*
- *bij het uitwerken van de plannen met voorstellen te komen om het investeringsbedrag van 8 mln. voor energie-neutrale woningen ook beschikbaar te stellen voor isolatieprojecten die door lokale energietoewerkingen worden aangedragen, en gaan over tot de orde van de dag."*

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- *het nieuwe college de BOM een centrale uitvoeringsrol wenst te geven op het punt van structuurversterking van de Brabantse economie;*
- *het nieuwe college het Energieakkoord voortvarend wil oppakken, constaterende dat:*
- *de BOM als beheerder van het Energiefonds en het Breedbandfonds marktconforme tarieven hanteert en nog weinig investeringen heeft gedaan;*
- *de behoefte bij burgercoöperaties in toenemende mate aanwezig is om gunstige financiering te regelen voor hun businesscases, verzoeken Gedeputeerde Staten om:*
- *met voorstellen te komen om de drempels, waaronder tarieven, voor financieringen vanuit de BOM op het gebied van energie en breedband te verlagen en hierover de Staten op korte termijn te informeren, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze moties maken deel uit van de beraadslagingen. Zij krijgen respectievelijk nr. M17 en M18.

Door de leden mw. Brunklaus en mw. Van der Sloot wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, behandelend het Bestuursakkoord 2015-2019, overwegende dat:

- *het nieuwe college de ambitie heeft om de Brabantse woningvoorraad toekomstbestendig te maken, constaterende dat:*

- die ambitie een concrete vertaling heeft gekregen naar energiebesparing, maar nog niet naar levensloopbestendigheid;
- Brabant achterloopt bij naburige provincies, dragen Gedeputeerde Staten op:
- beleid te ontwikkelen ten aanzien van het levensloopbestendigheid maken van Brabantse woningen, en gaan over tot de orde van de dag."

Toelichting Motie Levensloopbestendi ge Woningen

Welke provincies verstrekken een lening voor het levensloopbestendig maken van de woning?

Drenthe: geen regeling.

Flevoland: geen regeling.

Friesland: geen regeling.

Gelderland: geen regeling.

Groningen: betrokken bij experimenten rondom levensloopbestendig maken van woningen'. Geen leningen.

Limburg: Particuliere woningeigenaren kunnen per 15 maart 2015 een lening krijgen voor het treffen van maatregelen om hun woning levensloopbestendig te maken. Zoals het verplaatsen van de slaap- en badkamer naar

de begane grond of het realiseren van een inloopdouche. Voorwaarde is dat één van de woningeigenaren minimaal

55 jaar is.

Overijssel: voert in samenwerking met gemeenten de zogeheten Lang Zult U Wonen-campagne. Bestaat u advies en voorlichting. Geen leningen aan particulieren.

Noord-Brabant: geen regeling.

Noord-Holland: de provincie verstrekt renteloze leningen aan CPO's. Het idee achter een CPO is om met een

groep particulieren bouwgrond te verwerven en samen opdracht te geven tot het bouwen van de eigen woning.

Tenminste één van de CPO's waaraan een lening is verstrekt, is een initiatief voor het bouwen van levensloopbestendige woningen.

Utrecht: Sinds 2005 heeft de provincie Utrecht drie levensloopbestendige wijken gesubsidieerd en ondersteund, in het kader van het Stimuleringsfonds Zorg en Welzijn. Geen leningen aan particulieren.

Zeeland: Particulieren kunnen bij hun gemeente een lening tegen 1% rente aanvragen

voor aanpassingen in huis. Bijvoorbeeld om het energieverbruik te verminderen, de bouwtechnische staat te

verbeteren of om de woning levensloopbestendig te maken. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting

Nederlandse Gemeenten verstrekt de lening. De provincie draagt 1 miljoen euro bij aan het fonds.

Zuid-Holland: geen regeling.

Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging. Zij krijgt nr. M19.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. Eigenlijk lijdt de toelichting aan dezelfde ziekte als dat wat ik toelicht, namelijk het beleidsprogramma: weinig concreet, wollige termen. Wat moet ik met een 'veerkrachtige natuur' en een 'vitaal landschap'. Wat bedoelt u daarmee? Als er staat dat we de

erfgoedfabriek gaan ontwikkelen en herbestemmen, dan kan ik mij het herbestemmen nog wel voorstellen, maar ontwikkelen? Ik ga niet op alle slakken zout leggen, maar het staat er zo vol mee.

De vergrijzing keert op geen enkele wijze in het beleid terug. Die is toch voor Brabant een significant gegeven.

Slimme zorg waar u over spreekt, spreekt ons aan. Ik neem aan dat hiermee domotica wordt bedoeld.

Het streven naar circulaire-economie heeft onze hartelijke instemming.

Transitie naar groene groei staat er en ik hoop dat daarmee niet toename van teelt van hennepplanten wordt bedoeld.

Niet zien we meetbare doelen. Waar moeten we het college op afrekenen of waarop moeten we het controleren? Wat zijn de kaders? Hoe meetbaar is het? Ik kan het niet ontdekken.

De positie van de 45-plusser op de arbeidsmarkt komt helemaal niet aan de orde. Samen met het CDA dien ik hierover een amendement in. Het is namelijk wel wat vreemd dat we met z'n allen roepen dat de werkloosheid in Brabant nog steeds hoog is en de werkgelegenheid niet echt toeneemt, maar vervolgens van de vijf miljoen euro die daarvoor in het programma is vrijgemaakt, een miljoen wordt afgehaald met de mededeling dat dat wel uit andere stukjes wordt gehaald. Ik zou willen zeggen dat we die een miljoen extra moeten inzetten voor die 45-plusser die zeer moeilijk aan een baan te helpen is.

Over andere zaken is door andere partijen al voldoende verteld. Ik val niet graag in herhaling.

De **voorzitter**: Door de leden Van Overveld en mw. Van der Sloot wordt het volgende amendement voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, beraadslagend over Statenvoorstel 59/15 Beleidsdebat Bestuursakkoord 2015-2019, bijlage 2, pagina 2, Begrotingsprogramma 04 Economie en Internationalisering, punt a. Arbeidsmarktbeleid, overwegende dat:

- *het aantal 45-plussers zonder baan nog steeds toeneemt;*
- *45-plussers oververtegenwoordigd zijn in het totale aantal bijstandsgerechtigden;*
- *deze groep geringe perspectieven heeft op het verkrijgen van een nieuwe baan, waardoor vooral zij te maken heeft met langdurige werkloosheid,*

besluiten:

- *dat de passage "In het Bestuursakkoord is 5 miljoen euro per jaar voor arbeidsmarktbeleid opgenomen. Uit nadere analyse blijkt dat 4 miljoen euro per jaar voldoende is omdat in het nieuwe Bestuursakkoord focus is aangebracht in de provinciale inzet en we af willen van het financieren van allerlei (kleinere) projecten" als volgt wordt gewijzigd: "Het bedrag van 5 miljoen euro per jaar dat is opgenomen in het Bestuursakkoord blijft gehandhaafd, waarbij 1 miljoen euro per jaar wordt gereserveerd voor werkgelegenheidsmaatregelen voor werkloze 45-plussers."*

Dit amendement maakt deel uit van de beraadslagingen en krijgt nr. A2.

Er was een misverstand of door de Partij voor de Dieren spreektijd was aangevraagd. Ik geef nu graag de gevraagde spreektijd van 12 minuten aan mevrouw Surminski van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter. Met uw goedvinden zal ik alleen een klein deel van onze presentatie doen en collega Van der Wel het andere deel. We zien een aantal positieve punten in het Bestuursakkoord. Samen met de burgers belangrijke doelstellingen halen, zoals het zorgen voor voldoende en gezonde natuur. Samen doen, samen werken, maar met eindverantwoordelijkheid en een voorbeeldfunctie voor de provincie en met duidelijke grenzen en regels voor de bescherming van al wat kwetsbaar is in Brabant.

Soms moeten we erkennen dat voor bepaalde ontwikkelingen de grens van wat Brabant nog kan hebben, gewoon is bereikt. Daarom streven wij naar minder en begrijpelijke regels, maar ook naar duidelijke grenzen die we als provincie controleren én handhaven. En daar zouden we graag wat meer inzet en geld voor willen zien.

Het begrip duidelijke grenzen willen we ook koppelen aan het begrip economische groei. Het streven naar economische groei is niet de oplossing voor de huidige problematiek, maar juist de oorzaak daarvan. Er is geen rek meer in de veehouderij en er is geen rek meer in het aantasten van onze natuur en ons milieu.

We zijn dan ook niet blij met de voortdurende koppeling tussen natuurontwikkeling en economische groei in het Bestuursakkoord. De ondernemer laten zorgen voor de natuur in ruil voor het recht om binnen de natuur te ondernemen, is een uiterst riskant scenario. Ondernemingen willen groeien, altijd en het ecologische tentenkamp van nu is straks een volwaardig conferentiecentrum. En dat krijg je niet meer weg, tenzij tegen hoge kosten. Penny wise pound foolish!

De slechte conditie van onze natuur is te wijten aan de impact van economische activiteiten, overrecreatie en te hoge depositiewaarden. Dat ga je niet herstellen met het toestaan van meer van die activiteiten.

We zouden dan ook de vrijgevallen ILG-gelden (ILG: Investingsbudget Landelijk Gebied) liever besteden aan natuurherstel zónder economische drager.

Ook met de herprioriteringsopgave Ecologie zijn wij niet blij. De opgave om vanaf 2020 1 mln. euro per jaar te besparen begrijpen we niet. Wat ons betreft is er geen rechtvaardiging voor een dergelijke grote en structurele korting op budget voor ecologie.

Het Leisure Investeringsfonds en het plan om het aantal overnachtingen te laten toenemen, willen we graag steunen, mits het gaat om overnachtingen binnen de bestaande bebouwde kom. Dat is gunstig voor het dorp, de lokale horeca en het voorkomt onnodige belasting van de omliggende natuur.

We zijn benieuwd hoe het meerjarenplan bijengezondheid eruit gaat zien. U bent bezig met het opzetten van de subsidieregeling. Let alstublieft op het efficiënt besteden van de gelden en het kwantificeren van de doelstellingen en resultaten. Simpel gezegd meer bloemrijk grasland is meer leefomgeving voor de bij.

Hetzelfde geldt voor het Groenontwikkelfonds, ligt u op schema met de beoogde realisatie van 3100 ha aan natuurnetwerk? Hoeveel dragen de partners bij en wat is de meerwaarde voor de natuur? Of gaat het geld vooral naar praatgroepjes en overlegstructuren? We willen graag het rendement in beeld gebracht hebben; kunnen we daar binnenkort iets van zien?

Wat betreft de Taskforce Gezondheid en Natuur is onze vraag in hoeverre aan het verzoek van de GGD West-Brabant gehoor wordt gegeven wat betreft de voortzetting van het ingezette integrale gezondheidsbeleid. Een groene omgeving heeft een positief effect op de gezondheid van mensen, en op de motorische ontwikkeling en speelgedrag van kinderen. De Partij voor de Dieren ziet ook graag dat Natuureducatie hier een plekje in krijgt. Vindt u dat ook?

"Brabant innoveert" vinden wij eveneens een positief hoofdstuk. Als we het dan toch hebben over innovatie, willen we het college graag een suggestie aan de hand doen. Op het gebied van de vleesvervangers is om verschillende redenen een wereld te winnen, ze zijn nog steeds in ontwikkeling en het is ook een groeimarkt. Het verbaast ons enigszins dat dit niet is opgenomen in het akkoord. Zijn wij als Staten bereid hierin stappen te nemen?

De Partij voor de Dieren onderschrijft ook graag het voornemen om de verdroging van de Brabantse bodem serieus aan te pakken.

We vinden het niet verstandig om in het Bestuursakkoord de PAS met nadruk te noemen als maatregel om emissies te compenseren. De PAS is er vooral op gericht de veehouderij te laten groeien door op voorhand ontwikkelruimte te geven, maar de PAS-maatregelen zijn niet afdoende om zelfs maar in de buurt te komen van de Kritische Depositiewaarde voor gevoelige gebieden.

Het is positief te lezen dat er iets gedaan wordt aan taalvaardigheid, museumbezoek en steun voor Omroep Brabant. We zien echter ook graag een wat meer sociaal programma, ruimte voor ondersteuning van voedselbanken en voedseltuinen. Behoort dat tot de mogelijkheden?

Wij hebben positieve en negatieve punten in het Bestuursakkoord gezien en we blijven ook kritisch, zoals u van ons gewend bent.

En voorts ben ik van mening dat er een einde moet komen aan de jacht, te beginnen in de natuurgebieden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Meer vrouwen aan de top en dit was een sprekend voorbeeld. In de motie die ik nu indien vragen wij om een beleidswijziging waarmee wij de ontheffingen voor afschot van zwervkatten individueel willen toetsen en niet als algemeen feit willen presenteren.

De Partij voor de Dieren is een groot voorstander van de transitie naar duurzame energie. De voornemens om alle Brabantse huizen in 2050 energieneutraal te hebben en het OV in 2025 zonder emissie te laten rijden vinden wij dan ook erg positief. Wij zijn erg benieuwd hoe het college deze immense opgave denkt te gaan voltooien. Wij horen graag van het college welke financiële ruimte hiervoor wordt gecreëerd en nodig is. Ook zijn wij benieuwd of er een stappenplan in de maak is waarmee per periode gekeken kan worden of de realisatie van dit lovenswaardige streven op schema ligt. In dat kader horen we ook graag van het college hoe we de aanleg van het 380kV-tracé in dit kader moeten plaatsen. Is de extra hoogspanningsverbinding nodig voor de transitie naar duurzame energie die lokaal wordt opgewekt? Op dit moment faciliteert het vooral energie uit kernenergie, kolen en gas uit Zeeland, dit terwijl de spanning in Brabant, met name West Brabant, bij de burgers en de gemeentes oploopt.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik kan de heer Van der Wel uit de brand helpen. Als de windparken op zee, Borsele 1 en 2, niet worden aangelegd, is een 380 kV niet nodig.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik kan meegaan in het rekensommetje. Het geldt ook andersom. Als we stoppen met nucleaire energie, en uit gas en kolen is er voor de wind ook weer voldoende ruimte en dat is precies mijn punt richting het college. Dus dank daarvoor.

Dan de uitdaging van een duurzamere landbouw. De veeboeren trekken naar Brussel omdat zij, ondanks de vele miljoenen euro's subsidie, vaak niet winstgevend kunnen produceren. Na een decennialang landbouwbeleid van intensiveren wordt het nu ook voor de veehouders duidelijk dat er met schaalvergroting geen brood is te verdienen. Er is een omslag nodig waarvan we de aanzet toch vooral in Brabant, de meest veedichte regio van Europa, mogen verwachten. Maar het nieuwe college lijkt door te willen gaan op de oude weg. De BZV-maatregelen dwingen de boeren meer te investeren, maar biedt het perspectief voor de boeren? En hebben de dieren, de natuur en het milieu het er aantoonbaar beter door? Wij vrezen dat we als provincie verstrikt zijn geraakt in een complex systeem waarin uitbreiding wordt beloofd zonder dat daadwerkelijk de natuur, de dieren en de omgeving worden ontlast.

Graag horen we van het college wat de plannen en verwachtingen van de BZV zijn.

Het streven van het college is dat er in 2020 geen overbelaste gebieden meer zijn in relatie tot de veehouderij. Maar het voornemen om mestfabrieken te omarmen als duurzame oplossing geeft hierin weinig hoop. Want wat hebben de omwonenden eraan dat er tankwagens vol mest af en aan rijden rond de industriële mestfabriek in hun omgeving. We horen graag van het college of mestverwerking als permanente of als tijdelijke oplossing wordt gezien.

Wat ons betreft moet het probleem van de uit de kluiten gewassen veesector in Brabant bij de bron worden aangepakt door de veestapel in te krimpen i.p.v. verder te laten uitbreiden. Minder vee is minder mest, minder stank, minder uitstoot van stikstof en fijn stof en minder gezondheidsrisico's. Minder mest is minder problemen.

Het college stelt dat consumenten met hun gedrag, door de aankoop van duurzame producten, zelf invloed kunnen uitoefenen op de verduurzaming van de landbouw. Maar aangezien het overgrote deel van de agrarische productie wordt geëxporteerd, is de invloed van de Brabantse consument niet groot. Volgens ons is aan alle overheden om paal en perk te stellen aan de overlast gevende en de natuur aantastende vee-industrie. We kunnen niet de verantwoordelijkheid bij de burger leggen als die er zelf niets aan kan doen.

Goed voorbeeld doet wel goed volgen. Momenteel is de provincie bezig met de aanbesteding voor een nieuwe cateraar. Ook in het licht van bovenstaande willen we graag aandringen op een meer plantaardig en meer biologisch aanbod dan nu hier het geval is. Gaat het college daar mee op letten?

Ook buiten de agrarische sector is het college voor uitbreiding. Zo krijgen bedrijven mogelijkheden en ruimte om te groeien door het afgeven van vergunningen of via het aanpassen van bestemmingsplannen, mits zij zich hard maken voor de werkzoekende Brabander. Het college spreekt graag over profit en people, maar wij horen graag hoe het college de planet erbij betreft en hoe het er in dit kader vanaf brengt.

Wij zijn van mening dat de provincie niet voor Sinterklaas moet spelen door te strooien met rechten, want we weten dat Sinterklaas niet bestaat en deze kadootjes indien ze natuur, milieu of leefomgeving aantasten, gewoon worden betaald door de Brabantse burger.

Het is ons opgevallen dat het nieuwe college erg veel focust op ondersteuning van ondernemers. Bijvoorbeeld door middel van leningen uit het MKB-fonds. Houdt het college ook daar vinger aan de pols? En krijgen we binnenkort een update? We zouden deze gelden gezien de grootte investering niet graag kwijt raken.

Wij vinden het positief dat het Spaar- en infrafonds voor alle mobiliteiten beschikbaar komt!

En met het verkennend onderzoek naar de spoorlijn Breda-Utrecht zijn wij ook heel blij. Als partij steunen we graag de regio die bestaande wegen wil verbeteren waarmee we Eindhoven en Helmond helpen ontlasten op het gebied van verkeer. Nu het Dommeldal wordt ontlast zien we ook graag meer investering in natuur in het Dommeldal en willen we dat de bescherming ervan wordt vergroot. We willen in de toekomst geen rondweg.

College, we wensen u veel succes.

De **voorzitter**: Door de leden Van der Wel, mw. Roijackers en Boon wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015, overwegende dat:

- *in Brabant ongeveer 2000 katten per jaar worden afgeschoten;*
- *de aanwijzing die het voor jachttakehouders mogelijk maakt om de verwilderde kat te doden is vastgesteld ter voorkoming van schade aan flora en fauna;*
- *uit antwoorden op technische vragen blijkt dat door katten aangebrachte schade niet feitelijk is geconstateerd,*

constaterende dat:

- *op 12 november 2013 de Tweede Kamer de motie 'Stop met afschieten van katten' heeft aangenomen;*
- *staatssecretaris Dijkzema heeft aangegeven dat de verantwoordelijkheid bij de provincies ligt en zij de provincies derhalve oproept om hiermee aan de slag te gaan;*
- *Gedeputeerde Staten een aanwijzing heeft gedaan voor het afschieten van verwilderde katten;*
- *8 provincies (Groningen, Drenthe, Flevoland, Gelderland, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland en Limburg) geen aanwijzing hebben gedaan voor de afschot van verwilderde katten,*

besluiten:

- het voorzorgprincipe te hanteren en de aanwijzing voor afschot van (verwilderde) katten in te trekken, het Faunabeheerplan hierop per direct aan te passen, en het doden uitsluitend toe te staan indien er ecologische schade wordt geconstateerd en er geen andere oplossing dan afschot mogelijk is (conform de Flora- en faunawet), en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt deel uit van de beraadslagingen. Zij krijgt nr. M16.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Het is 1943 en in het Noord-Italiaanse stadje Trente verzamelen zich een aantal jonge moeders, vaak wees geworden in de oorlog. Een situatie waarin ze ook met oorlog, armoede en vluchtelingen te maken krijgen. Ze trekken hun omgeving in om de noden in de samenleving te voelen en te horen en ook hulp te bieden. Dat is het begin geweest van de Focularebeweging, die op dit moment ook is gevestigd in Nieuw Cuijk. Het mooie van deze beweging is dat zij zich heeft doorontwikkeld met ook een economisch aspect, de economie van de gemeenschap. Het is een economie waarin inmiddels 750 bedrijven over de hele wereld een derde van hun winst besteden aan maatschappelijke doeleinden en een derde van hun winst aan de ontwikkeling van de medewerkers. Ik spiegel me graag aan die Focularebeweging. Foculare betekent aan het haardvuur. Zo werden de vrouwen in Trente genoemd omdat ze het bij wijze van spreken aan het haardvuur over de noden van de samenleving hadden. Zo wil ik ook graag in de Staten vanuit de noden van de samenleving, vanuit die foculare met elkaar kijken, hoe we er invulling aan kunnen geven. Ik denk het dat juist bij de noden in deze samenleving, de zorg die we hebben en het nieuwe economisch denken volop actueel en noodzakelijk is. Wat de CU/SGP-fractie betreft wordt het beleid van het provinciebestuur ook hierdoor gekenmerkt. Het vraagt om een provincie die ook wil investeren in zorg en welzijn, in oog voor kwetsbaren op de arbeidsmarkt, die staat voor een versterking van de leefbaarheid, de veiligheid en duurzaam omgaan met de schepping. Ik zou het ook mooi vinden als we net na het debat dat we vanmorgen hebben gehad, gezamenlijk kunnen optrekken. Wij zullen niet met een reeks moties komen, maar wel met een aantal richtingen waarover we graag met u en de Staten willen spreken om te kijken hoe we er invulling aan kunnen geven en samen met het college kunnen kijken, hoe we er uitwerking aan kunnen geven.

Ik noem vier thema's. Het investeren in zorg en omzien naar elkaar. Ik had het vluchtelingenvraagstuk graag in dit beleidsdebat willen opvoeren. We hebben er een mooi debat over gevoerd. Ik denk dat we daarin als provincie laten zien hoe we invulling willen geven aan de rol die we daarin hebben. Maar ik denk ook aan de Brabantse jeugd. We hebben de jeugdzorg overgedragen. Binnenkort zal er een evaluatierapport komen. We willen graag op dat moment met de Staten en met het college kijken hoe we invulling kunnen geven aan ook de knelpunten die op dit moment ontstaan binnen de gemeenten.

Ik denk ook aan het ondersteunen van het Brabantse vrijwilligersnetwerk. Het is niet direct een kerntaak van de provincie maar toch zien we op heel veel terreinen mogelijkheden waarop we wel kunnen aanhaken. Als voorbeeld noem ik een werkbezoek aan de voedselbank in Bergen op Zoom, waar Jan, die daar eigenlijk de hele zaak runt, op een heel mooie manier al het voedsel dat hij binnenkrijgt, van Albert Heijn gesneden en veel te veel voor zijn regio, weet te verspreiden over heel Brabant en in ruil daarvoor, want Jan is een echte handelaar, hij vlees krijgt vanuit het oosten van Brabant, en aardappels vanuit een ander gebied. Juist met dergelijke zaken wordt de voedselverspilling tegengegaan en daar heb je raakvlakken met provinciaal beleid, waar we als provincie kijken hoe we binnen onze taken daaraan een stukje invulling kunnen geven.

Denk bijvoorbeeld ook aan de schuldhulpmaatjes. We waren op werkbezoek bij de schuldhulpmaatjes in Bergen op Zoom en Oss waar een aantal vrijwilligers zich inzet om mensen in een lastige situatie weer in het economisch proces te krijgen. We creëren vaak banen maar het is ook zo belangrijk te zorgen dat er

mogelijkheden zijn voor mensen om eraan deel te kunnen nemen. Een klein stukje scholing en 3000 euro is nodig om die vrijwilligers aan het werk te zetten. Het zijn kleine voorbeelden en ik zeg niet dat het dat moet worden, maar waarvan ik meen dat we als provincie samen met de samenleving een bijdrage kunnen leveren.

Ik kijk ook naar de inzet voor de werkgelegenheid in de volle breedte. Ik had een kort interruptiedebatje met de heer Heijmans over mensen in de zorg. Ik wacht het antwoord van de gedeputeerde af.

Ik zou ook graag het gesprek willen aangaan met de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij en met de gedeputeerde om te kijken of we samen aan de participatiebanen verder vorm en invulling kunnen geven en samen kunnen optrekken met de gemeenten en onze verantwoordelijkheid daarin nemen.

Ik noem ook de binnenvaartsector die ik nog niet veel tegenkom in de stukken maar die wel in Brabant een heel belangrijke beroepsgroep is en het ontzettend zwaar heeft. Laten we kijken hoe we daarvoor als provincie ondersteuning kunnen verlenen.

Voorzitter. Ik wil graag met elkaar zoeken naar mogelijkheden voor behoud van leefbaarheid. Wat mij betreft is leefbaarheid in de agrarische sector ook belangrijk. De heer Heijmans zei dat hij wordt afgerekend op de situatie in Deurne. Ja, dat is mij ook veel waard, mijnheer Heijmans, maar ik leg er andere situaties tegenover. Er zijn ook gebieden in Brabant waar geen overbelasting is en waar heel mooie ideeën leven om daar gezamenlijk met draagvlak van de omgeving een mooie agrarische sector neer te zetten, veehouderij en akkerbouw. Ik ga graag met gedeputeerde Spierings aan de slag om te kijken naar die gebieden waar mensen al initiatieven nemen om ze te ondersteunen en te activeren en om daarmee niet alleen vanuit een overlastsituatie van de agrarische sector te praten maar ook vanuit mooie initiatieven en mogelijkheden. Ik hoor graag haar reactie daarop.

Ik denk bijvoorbeeld ook aan de hele corridor Breda richting Utrecht. We hebben het gehad over de Hooipolder. Wij steunen van harte de motie die er ligt. Er is al gesproken over de spoorlijn. Wij zouden heel graag samen met de Staten een werkgroep willen vormen waarin we alle aspecten die tegelijk spelen, de A27, de spoorverbinding, de busverbinding, Hooipolder, tegelijk oppakken en een gebiedsontwikkeling neerzetten waarmee ook de leefbaarheid gediend is. Ik ga graag ook de uitdaging aan om daar samen met de Staten en samen met het college aan te werken.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik hoor de heer Vreugdenhil praten over de spoorlijn Breda-Utrecht. Kostenplaatje 2 tot 4 miljard euro. Nederland kennende kan het wel eens wat duurder worden. Voor hetzelfde geld kunnen we alle knooppunten op de rijkswegen in Brabant oplossen. Mijn vraag is dan, waar de ChristenUnie staat. Zegt u dat we die spoorlijn van Breda naar Utrecht willen hebben, terwijl het via Rotterdam niet heel erg ver om is of zeggen we dat we al die knelpunten op ons snelwegennet met dat geld gaan oplossen. Stel dat we die zak met geld hadden, wat zou u dan doen?

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik zou een combinatie maken, want ik denk dat we zowel in de spoorweginfrastructuur moeten investeren als in de wegeninfrastructuur. Laat ik het voorbeeld pakken dat u geeft. Wanneer we aan de slag gaan met de A27 en met de Hooipolder kunnen we op een heel mooie manier een aantal infrastructurele projecten met elkaar combineren. Ik ben ernaar op zoek hoe we die mooie mix kunnen maken en daarmee het ontbrekende deel van het spoorwegennetwerk ook kunnen realiseren in Brabant.

De heer **Van den Berg** (PVV): Wat de PVV betreft kunnen we heel veel in de infrastructuur investeren maar al maakt u een mooie mix, die spoorlijn kost gewoon 2 tot 4 miljard extra. Mijn vraag is of u het met mij eens bent dat we dat geld misschien beter aan het snelwegennet kunnen besteden.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik heb een oproep gedaan om met elkaar te gaan zoeken, hoe we er invulling aan kunnen geven en met elkaar in gesprek te gaan om te kijken, wat er allemaal speelt, wat we er allemaal kunnen realiseren en hoe we dat op een goede en slimme manier, wellicht met een stukje voorfinanciering – ik heb ook de vragen van de heer Burger Dirven daarover gelezen – kunnen doen. Ik nodig u graag uit dat op die manier met elkaar op een positieve manier met elkaar op te pakken en vorm te geven.

Ik kom bij mijn laatste thema, de veiligheid. De ChristenUnie is heel blij dat er weer 3 miljoen beschikbaar is gesteld voor de aanpak van de zware criminaliteit. Maar wij vinden dat daarbij ook hoort een zero tolerance beleid ten aanzien van drugs. Steun als provincie de gemeenten bij het sluiten van drugspanden. Kom met een goede regeling voor afvaldumping. Voorkom ook de productie door extra toezicht. En wat ons betreft, pak het probleem ook bij de wortel aan. Waar wij vergunningen geven voor festivals moeten we er ook voor zorgen dat die festivals in ieder geval pillenvrij zijn. Het kan niet zo wezen dat we zaken stimuleren waar die pillen gebruikt worden en tegelijkertijd mannen in witte pakken in het buitengebied de rotzooi moeten opruimen.

Voorzitter. Ik rond af. We hebben een aantal thema's aangegeven, waaraan we graag in de komende periode met elkaar willen werken. Ik denk dat die thema's op een heel mooie manier door paus Franciscus bij elkaar zijn gebracht in zijn laatste encycliek, waarin hij zowel duurzaamheid als de zorg voor elkaar en de economie bij elkaar brengt. Ik vind dat een mooie spiegel om er de komende vier jaar met elkaar aan te werken. Mag ik dan de laatste zinnen uit het gebed dat hij daarbij opschreef, citeren: "Raak de harten aan van hen die enkel winst zoeken ten koste van de armen van de aarde. Leer ons de waarde van elk ding te zien. Bemoedig ons alstublieft in deze strijd voor recht, liefde en vrede". Dat wens ik ons allemaal toe en dat wens ik ook alle Brabanders toe.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Als laatste in de rij heb je meestal het nadeel dat er zo veel is gezegd dat je weinig toe te voegen hebt. In dit geval had ik dezelfde analogie met een stripverhaal als mevrouw Van der Sloot van het CDA, maar ik had er ook een titel voor bedacht: Sjors of Sjimie, met een verhaal geschreven in de stijl van Kuifje en Donald Duck. Dan heb je een aardig verhaal maar na drie minuten ben je het alweer kwijt. Het is maar een stripverhaal en het is vluchtig. Dat is de rode lijn die ik zie. We hebben hier steeds mooie verhalen, niet alleen van het college maar ook van de Staten, maar het is allemaal vrij inwisselbaar. We zijn nu met elkaar bezig om dadelijk allerlei moties en amendementen door te nemen, maar laten we eens een keertje gewoon wat gaan doen. We zitten al een half jaar te wachten. De mensen in de provincie weten echt niet wat we hier precies met elkaar aan het doen zijn en welke aanvulling ze precies krijgen. Ik zou willen zeggen, laten we onze schouders er onder zetten en problemen oplossen die er echt toe doen.

De **voorzitter**: Hiermee is een einde gekomen aan de eerste termijn van de zijde van uw Staten. Ik schors de vergadering voor een half uur. Als er iets meer tijd nodig is, zien we dat tegen die tijd wel, maar het zou in dat halve uur moeten kunnen.

Tijdens de pauze zijn er wat versnaperingen te verkrijgen. Op iBaps zijn beschikbaar alle ingediende moties en amendementen.

Tot slot wil ik mevrouw Otters graag de bloemen geven die haar rechtmatig toekomen.

(Applaus)

De vergadering wordt geschorst van 16.04 uur tot 16.35 uur.

De **voorzitter**: Vanwege de hoge temperatuur in deze zaal blijft de deur open. Het is niet mogelijk om te koelen dus wij laten de deur openstaan; een mooi beeld van transparantie.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Mag ik de leden van Provinciale Staten hartelijk danken voor hun inbreng? Die was soms heel kritisch, soms positief kritisch maar gelukkig ook heel erg positief. Daarin staan zijn overigens niet alleen. Er is een aantal opmerkingen gemaakt over onze visuals, of zoals de heer Van Hattem zei: de plaatjes. Die plaatjes zijn sinds 24 uur live. Dat heeft in ieder geval tot nu toe al meer dan honderd positieve likes opgeleverd en een aantal positieve reacties.

Wat doen wij vandaag precies. Wij als GS hebben naar aanleiding van het verzoek van 22 mei van de Staten met deze notitie geprobeerd ons perspectief neer te zetten en hoe wij invulling willen geven aan het beleidsakkoord dat hier door uw Staten is vastgesteld.

Dit beleidsakkoord kent nog steeds een aantal bestaande doelstellingen: het behoren tot de top van kennis- en innovatieregio's in Europa en bevat een aantal grote maatschappelijke uitdagingen. Wij zien echter ook dat ondertussen de omstandigheden en maatschappelijke opgaven zijn veranderd. Wij moeten echt aan de slag om Brabant sociaal, technologisch en maatschappelijk te innoveren en weerbaarder te maken voor de toekomst. Daarbij gaat het, zoals mevrouw Van der Sloot zei, om co-creatie en een netwerksamenleving maximaal proberen te benutten. Ik ben dat voor 100% met haar eens. In dit plaatje passen de Staten terdege. Dat doen zij nu door ons concreet veel input te geven die wij zullen meewegen bij de voorbereiding van de begroting die u later dit jaar krijgt. Dat doen zij door straks de kaders vast te stellen voor nieuw beleid, dat doen zij bij de gebruikelijke P&C-cyclus zoals de Voorjaarsnota en dat doen zij vandaag ook bij het vaststellen van de ijkpunten voor de lange termijn strategie voor onze investeringen derde tranche. Dat betekent niet dat de Staten GS vandaag een vrijbrief geven om dat geld uit gaan geven, nee, voor sommige zijn nog kaders nodig. Er komen afzonderlijke Statenvoorstellen of het gaat via de begroting, maar de Staten hebben vandaag de mogelijkheid aan die kaderstelling te werken.

De heer Van Hattem heeft het vooral over een plaat voorhouden; hij noemt mij heer Bommel. Een van de uitspraken van de heer Bommel was: "Nu even goed luisteren!" Misschien geldt dat vandaag vooral voor u, mijnheer Van Hattem. Vervolgens draait de heer Van Hattem als een soort Jerommeke weer de bekende langspeelplaat af. Dat lijkt mij uiteraard niet zo gepast zeker niet als je van plaatjes of van strips houdt.

Ik kan meer met de opmerking van de heer Heijman en van de heer Vreugdenhil die daaraan toevoegde tijdens een korte een interruptie, namelijk dat het er juist nu omgaat. Wij mogen trots zijn dat het land er beter voorstaat, maar er zitten nog te veel Brabanders werkloos thuis en er zijn nog te veel grote problemen op te lossen, dus wij moeten aan de bak en dat gaan wij doen. Daarom heeft in dit Bestuursakkoord het arbeidsmarktbeleid ook zo'n prominente rol! Wij werken er stevig aan. Er is inmiddels gesproken met Doekle Terpstra, de voorzitter van Techniek 3.0 over de vraag hoe wij al die helaas zonder werk gekomen mensen in de zorg door middel van bijscholing en herstroming volledig bekend kunnen maken met alles wat er op zorggebied de komende jaren gaat gebeuren. Wij hebben die mensen hard nodig. Wij zetten ons ook in voor jonge mensen die werkloos zijn. Dat zijn er te veel. Het betreft een zeer kwetsbare groep. Het zijn vaak mensen met een te lage opleiding die vroeger terecht konden bij sociale werkplaatsen en nu als individu bij een bedrijf tewerkgesteld moeten worden. In de praktijk werkt dat echter niet. Wij kijken hoe wij door middel van nieuwe vormen van samenwerking en het opzetten van bedrijfjes deze mensen kunnen herintegreren in de arbeidsmarkt. Wij werken ook aan de vernieuwing van het onderwijs, want het is schrijnend dat inmiddels meer dan 10.000 plaatwerkers, machinebankwerkers, draaiers en lassers van buiten in de Brabantse economie komen omdat wij die opleiding afgeschaft hebben en hier ondertussen nog steeds jonge mensen zonder perspectief thuiszitten.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter. Het Bestuursakkoord bevat een paragraaf over het arbeidsmarktbeleid en over flexicurity. Dat is goed. Er wordt gezegd dat een aantal zaken ondernomen

wordt, maar dat nog niet bekend is hoeveel geld dat gaat kosten en dat de dekking moet komen uit de vrije begrotingsruimte. Dat klonk ons in het kader van het arbeidsmarktbeleid wat vaag in de oren.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat begrijp ik en dat ga ik nu toelichten. Met name in de maakindustrie is sprake van ongelooflijk veel spitsmomenten. Dat betekent dat ondernemers de nodige flexibiliteit moeten hebben in hun arbeidsmarktbeleid. Wij willen onze Brabanders zekerheid geven op werk en inkomen. Daar slaat het tweede deel van flexicurity op. Er vindt volop voorbereiding plaats, ook bij de ministeries. Het vraagt echter nader extern onderzoek, ook omdat misschien de wetgeving enigszins aangepast moet. Onze Brabanders die werkloos zijn en gebruikmaken van UWV- of bijstandsuitkeringen willen wij op basis van hun kennis, kunnen en diploma's flexibel inzetten bij bedrijven in Brabant. Daarbij hebben zij de garantie dat zij 100% van het laagst verdiende loon krijgen en geen 70%. Dat betekent ook een grote besparing voor de overheid omdat zij geen 70% hoeft te betalen. Wij willen dat dit revolverend wordt ingezet. Op die manier doet men werkervaring op en worden er bij gebleken succes zeker vaste arbeidscontracten afgesloten. Dat is wat wij willen bereiken met flexicurity. Waarschijnlijk kost dat structureel helemaal geen geld en kan dat eenmalig goed geregeld worden. Nogmaals, wij besparen hiermee enorm veel op de kosten van de bijstand en sociale uitkeringen die wij dan niet meer hoeven te doen. Dat is de reden dat het college zegt dat dit niet meerjarig in de exploitatie hoeft maar dat wij dit uit eenmalige middelen kunnen dekken. Neemt u van mij aan dat het college dit onderwerp zeer, zeer serieus neemt.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Er zijn al ontwikkelingen gaande, ook onder het vorige college. Die worden meegenomen. Ik heb begrepen dat er in december een extern advies komt.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Er zijn geen ontwikkelingen van het vorige college. Deze ideeën zijn ontstaan tijdens de coalitiebesprekingen. Als je echt iets nieuws wilt realiseren dat het stramien van vakbonden, de SER (Sociaal Economisch Raad), werkgevers, de ministeries etc. doorbreekt, dan moet je gaan lobbyen en gaan masseren. Dan ga je kijken bij het grote bedrijfsleven. Je gaat praten met de wethouders in de grote steden en met het ministerie. Dat gebeurt op dit moment. De resultaten worden verrat in een notitie die er eind van dit jaar moet liggen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Voorzitter.

De **voorzitter**: Nee, mijnheer Steenbakkers, u hebt twee keer geïnterrupteerd. De gedeputeerde heeft het woord en vervolgt zijn betoog.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Zoals ik reeds zei, die notitie zal er eind van dit jaar liggen. Als daarmee geld gemoeid mocht zijn, is het logisch dat de Staten daarbij betrokken worden.

Er zijn ook opmerkingen gemaakt over de economie. Er wordt op dit moment hard gewerkt aan de internationale strategie. Wij verwachten dat de aanpak van de acquisities waarop wij ons willen richten in het voorjaar 2016 beschikbaar komt. Intussen zitten wij niet stil. Er wordt inmiddels indringend samengewerkt met verschillende Duitse regio's. Wij hebben samen met de provincie Limburg een vertegenwoordiging in München. Met Japan hebben wij een bestendige relatie inzake de samenwerking met Brainport. De commissaris gaat binnenkort naar Japan om die overeenkomst te ondertekenen. Ik reis deze of de komende maand af naar Israël omdat wij daar staan aan de vooravond van een zeer goede samenwerking met onze kennisinstituten en de Technische Universiteit Eindhoven op het gebied van techniek.

Over het belang van Brussel worden de heer Van Hattem en ik het niet eens, maar als wij niet gaan samenwerken is het voor de hele Europese economie droevig gesteld. Ontwikkelingen in Amerika en Azië gaan zo razendsnel, als wij niet alle ballen verzamelen worden wij echt gesqueezed, om dat woord maar eens te gebruiken. Verder ligt er 344 miljard euro op de plan voor innovatie. Daarvan gaat 71% naar zwakke regio's. Ik ga er samen met TNO, de bedrijven en de kennisinstellingen voor zorgen dat de Brabantse MKB-ondernemers daarvan mee kunnen profiteren. Wij analyseren de mogelijkheden en gaan daarmee driftig aan de slag.

Laat ik kort zijn over de graduate school. Wij hebben een intentieverklaring getekend. Er is uiteraard goedkeuring nodig van de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch, van uw Staten en ook van de raden van toezicht van de Universiteit Eindhoven en de Universiteit Tilburg. Het is een kans die eenmaal in de vijftig jaar voorkomt. Alle economen zijn het erover eens dat het onderwerp echt de toekomst van de economie gaat bepalen. Ik kan alvast een tipje van de sluier oplichten. Het gaat eenmalig 10 miljoen euro kosten en levert alleen al aan refunds 35 miljoen euro aan wetenschappelijk onderzoek op dat wij voor 100% direct in de Brabantse economie kunnen vertalen. Het Statenvoorstel komt snel in een procedurevergadering. Haast is geboden. Er is heel veel belangstelling. Honderden studenten melden zich aan. Wij willen graag volgend schooljaar starten en wij laten ons niet de kaas van het brood eten en moeten voorkomen dat andere steden in Europa sneller zijn. Dit hoort bij de structuurversterking van de economie.

Nieuw Prinsenland is een prachtige nieuwe ontwikkeling. Ik snap niet dat een aantal uwer niet per se negatief maar toch met enige argwaan hiernaar kijken. Als er een toppunt is van circulaire economie dan is het wel wat er in Nieuw Prinsenland gaat plaatsvinden. Daar komt een concentratie van alle research- en developmentactiviteiten van Suikerunie en dat levert veel spin-off in de verwaarding van suiker, in nieuwe grondstoffen voor levensreddende medicijnen, alternatieven voor producten die nu nog uit delfstoffen komen voor de chemische industrie maar ook voor voeding. Er ontstaat een broedsfeer voor jonge innovatieve bedrijven die daarmee aan de slag gaan. Zo'n incubator is van levensbelang en die moeten wij juist in het kader van die circulaire economie omarmen.

De **voorzitter**: Mag ik de gedeputeerde vragen langzaam tot een afronding te komen en een oordeel te geven over de moties?

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. De gedeputeerde spreekt over circulaire economie. Dat wordt in de stukken ook genoemd als een van de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen waarvoor wij staan. Prinsenland is ook een van de voorbeeldprojecten in het kader van die circulaire economie. Is het gegeven de maatschappelijke opgaven niet aan het college om veel meer ambitie te tonen op het gebied van circulaire economie? Kunnen wij het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties in Brabant er niet toe bewegen dat zij veel meer gaan investeren in die circulaire economie?

De **voorzitter**: Graag puntige interrupties!

De heer **Pauli** (GS;VVD): Volgens mij is die ambitie er. Ik kan enorm uitweiden over wat er allemaal al gebeurt en hoe Brabant hierbij vooroploopt ten opzichte van andere Europese regio's. Ik vind het eigenlijk veel interessanter om uw verzoek om een beeldvormende activiteit te ondersteunen. Het probleem is echter dat uw Staten daar zelf over gaan. Als de Staten het interessant vinden rondom biobased economie dan is het college graag bereid om dit samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen te organiseren.

Alleen om aan te geven dat ik bepaalde vragen niet vergeten ben, noem ik die even. Ik zal die zo snel mogelijk schriftelijk beantwoorden. Er zijn nog vragen gesteld over Hilckmann en het juridisch hard maken van de banen die daar komen. In het kader van de BOM is gevraagd waar de gelden van business development en internationalisering naar toe gaan. Er zijn vragen gesteld over het Proof of Conceptfonds

en over de beeldvormende activiteiten. Er is ook gevraagd hoe het staat met meer banen voor Brabant, het leisurefonds en het werken over de grens. Voor dat laatste is deze week een convenant is getekend tussen een aantal provincies en ministeries. Dat is dus geregeld. Er zijn ook vragen gesteld over de zorginnovatie waarmee wij in Eindhoven en Roosendaal aan de slag gaan. Er waren ook vragen over vleesvervangers. Ik ben inmiddels in gesprek over de verspillingsfabriek om alle voedsel dat vrijkomt in de keten, te gaan hergebruiken. Er lopen gesprekken met mensen met een beperkte toelating tot de arbeidsmarkt. Tegen de heer Vreugdenhil zeg ik dat er ook gesprekken lopen met de binnenvaartsector teneinde deze te verbinden met de brainportarea en op die manier techniek en innovatie te verbinden met een zeer mooi ambacht dat in Werkendam en omgeving wordt uitgeoefend.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik denk dat de gedeputeerde mijn vraag over de ijkpunten van onze Essentgelden is vergeten. Wij hebben gevraagd waarom dit nu gebeurt, waarom de Agenda van Brabant overboord wordt gegooid, waarom gebeurt dit ad hoc en waarom mogen commerciële partijen hier een greep in de pot doen. Kan de gedeputeerde hierop antwoorden?

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat kan ik. Wat de ijkpunten betreft, de enige echte verandering is het Bestuursakkoord en dat is ook logisch. Het zou een beetje raar zijn als wij als college van Gedeputeerde Staten dat niet in de ijkpunten mee zouden nemen. Wij hebben ook gezegd dat wij de boodschap "snelheid, snelheid, snelheid" heel goed hebben begrepen. Dat is de reden waarom het nu voorligt, u er nu over kunt praten en eventueel met amendementen kunt komen. Ik heb ook gezegd dat de Staten nog heel veel momenten krijgen om daarover in alle rust van gedachten te wisselen. Dat kan gebeuren bij de kaderstellende nota's, bij de behandeling van de begroting en de voorjaarsnota, bij afzonderlijke Statenvoorstellen die u worden aangereikt en waarbij wij iedere keer de dekking zullen aangeven. Nogmaals, wij hebben ook begrepen dat de coalitiepartijen snelheid en boter bij de vis enorm op prijs stellen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Laat één ding duidelijk zijn: bij ons gaat kwaliteit echt voor snelheid. Het gaat hier om heel belangrijke criteria waarbij juist de Staten een kaderstellende rol hebben. Ik vind dat de gedeputeerde die onderschat. Wij moeten daarover met elkaar spreken. Ik ben echt benieuwd wat er in de koker zit, want anders zou dit verhaal niet op deze manier zijn aangepast. Zonder een debat met ons allemaal kunnen wij er in ieder geval niet mee instemmen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Ik ben erg benieuwd, mevrouw Van der Sloot, naar uw inhoudelijke bijdrage in tweede termijn inzake de ijkpunten. Die discussie willen wij vandaag graag met u voeren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Het is heel fijn dat de gedeputeerde verder ingaat op de aanbesteding voor de catering. Ik heb gevraagd of hij daarbij goed wil letten op plantaardig en biologisch. Het gaat er vooral om dat wij naar buiten uitstralen dat wij de veehouderij goed in beeld willen brengen.

Ik heb ook gevraagd naar de voortgang van het MKB-fonds.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Zoals inmiddels 1,5 jaar geleden is toegezegd, wil de BOM de Staten om de twee jaar uitgebreid bijpraten en alle vragen over het Innovatiefonds, het Breedbandfonds en het Energiefonds beantwoorden. Daarvoor is echter wel nodig dat het presidium aangeeft wat het graag wil. Het college is met handen en voeten gebonden aan de agenda en de Staten gaan daarover. Wij steunen dat initiatief van harte. Wij vinden het enorm belangrijk dat de Staten bijgepraat worden over de

voortgang, te meer omdat zij over twee jaren moeten gaan evalueren. Ik ben het van harte met de heer Van der Wel eens.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. De gedeputeerde noemde net een in zijn ogen uitputtende lijst van vragen die nog schriftelijk beantwoord moeten worden. Ik heb nog een paar punten op het economische vlak die hij nog niet heeft meegenomen. Ik heb gevraagd wat wij ons in de praktijk moeten voorstellen bij living labs. Verder heb ik gevraagd hoe het zit met het handgeld, welke indruk moet dat wekken en wat wordt er precies mee bedoeld?

In het kader van de verhuizing van Hilckmann was mijn vraag niet zozeer gericht op de juridische hardheid van de banen, nee, ik vroeg of de banen die eerst in Gelderland bestonden nu naar Brabant worden verhuisd of dat er sprake is van nieuwe banen en hoeveel.

Ik heb ook een vraag gesteld over de meetbaarheid en de afrekenbaarheid van de arbeidsmarktaanpak. Wanneer wordt dit door het college als succesvol beoordeeld? Verder heb ik in het kader van studenten en agrofood gevraagd waarom dat hier moest en of de vleugel niet aan commerciële partners verhuurd moet worden.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de gedeputeerde die vragen toevoegt aan zijn lijst van schriftelijk te beantwoorden vragen, want tijd om dat nu te doen is er niet meer. Ik wil de gedeputeerde vragen nu een oordeel te geven over de moties en amendementen.

Ik zeg de Staten toe dat wij alle inbrengen in eerste termijn zullen bestuderen en ervoor zorgen dat alle vragen beantwoord worden.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter.

De **voorzitter**: Dat geldt ook voor u, mijnheer Uijlenhoet. U wilde ook nog een vraag toevoegen aan het lijstje?

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ja, voorzitter.

De **voorzitter**: De band wordt afgeluisterd. Misschien dat u uw vraag straks nog even ambtelijk kunt doorgeven, maar wij gaan nu luisteren naar de gedeputeerde.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voor mijn portefeuille ligt er een motie en een amendement. De motie op stuk nr. M8 betreft de circulaire economie. Hoewel het een sympathieke motie is, ontraadt het college deze. Wij zetten de innovatie in Brabant ongelooflijk op slot als wij dit eraan verbinden. Dat doen wij ook niet voor onderwerpen als de maatschappelijke kwetsbaarheid, of de grote ontwikkeling van IT (information technology) en big data. Het wordt natuurlijk meegenomen in alle perspectief, maar als het zo bikkelhard wordt vastgelegd, verdwijnt iedere manoeuvreerruimte. Nogmaals, wij ontraden de motie.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. Ik begrijp de redenering van de gedeputeerde. Het is echter een incentive die je meegeeft aan het bedrijfsleven om echt werk te maken van circulariteit. Het is een mooi instrument ook voor de Staten om samen met het college te werken aan die circulaire economie. Wij kunnen als Staten meedoen en volgen waar het college mee bezig is. Het is volgens mij juist ook de ambitie van dit college om daar invulling aan te geven. Ik ben blij met de ambitie maar voor het leggen van een mooie bodem is echt meer nodig dan alleen maar sturen. Ik zou de gedeputeerde toch echt willen adviseren om te kijken of hij deze motie positief kan beoordelen.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Dat gaan wij echt niet doen. Ik heb ongelooflijk veel aanvragen. Er zijn bijvoorbeeld initiatieven van studenten die zelfstandig ondernemer willen worden en een kleine bedrage vragen vanuit onze fondsen om een nieuwe app voor gezondheid te ontwikkelen. Ik wil niet dat de innovatiekracht die in Brabant aanwezig is eenzijdig belemmerd wordt door wat met de motie wordt gevraagd. Ik snap de doelstelling wel. Ik heb ook gezegd dat ik de motie sympathiek vind. Waar mogelijk zullen wij het toepassen, maar ik vind het veel te ver gaan als door dit vast te leggen de economie en de innovatie volledig op slot worden gezet.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ik vind het toch jammer. De gedeputeerde doet alsof het óf óf is, alsof investeren in economie en investeren in circulaire economie twee werelden zijn. Juist de combinatie leidt tot heel veel innovatie. Volgens mij is het voor heel veel bedrijven helemaal niet zo ingewikkeld om die andere bril op te zetten en nieuwe kansen te zien, juist vanuit het perspectief van de circulaire economie.

De **voorzitter**: Nu gaan wij dingen herhalen. De gedachten lijken mij gewisseld.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Mijnheer Uijlenhoet, of ú luistert niet of ik luister niet. Ik heb u verteld dat wij op het gebied van circulaire economie enorm veel doen. Moet ik twee net afgestudeerde mensen die met een nieuwe ontwikkeling komen op het gebied van hightech, of op het gebied van gezondheidszorg en die soms vier jaar moeten buffelen voordat er één cent omzet is, op voorhand zeggen die zij wel moeten investeren in circulaire economie en daarvoor met concrete voorstellen moeten komen. Dat wil ik de praktijk niet en daarom ontraad ik deze motie.

Het amendement op stuk nr. A2 van de fracties van 50PLUS en het CDA gaat over het meer kansen bieden voor 45-plussers om te worden opgenomen in het arbeidsproces. Ik kan u vertellen dat dit onderwerp werkelijk al onze aandacht heeft, dat dit met de bestaande arbeidsmarktprogramma's en de gelden die wij nog steeds hebben, gerealiseerd kan worden. U weet dat is afgesproken dat er eenmalig geld komt voor flexicurity. Ik kan u ook vertellen dat hiervoor tientallen miljoenen euro's beschikbaar zijn vanuit Europese programma's. Onder leiding van Ton Wiltshagen zijn wij bezig hierop te anticiperen. Ook in het kader van het grensoverschrijdende human-resourcebeleid krijgt dit onderwerp heel veel aandacht. Het gebeurt. Misschien is het goed als wij de Staten daar een keertje over bijpraten. Wij ontraden het amendement.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Voorzitter. Het is misschien goed even een stapje terug te doen en te kijken naar de visuals waarin wij geprobeerd hebben de uitwerking van het beleidsakkoord op een wat meer interactieve vorm te geven dan alleen maar een stripverhaal. Je kunt ook gaan van een maatschappelijke opgave naar een aantal voorbeeldprojecten en kijken hoe integraal dit college zijn maatschappelijke opgaven oppakt.

Brabant is een drukke provincie met veel mensen, veel infrastructuur, veel industrie, veel landbouw en veel natuur. Om die met elkaar samen te laten leven in een provincie en de flora en fauna te laten gedijen, zijn er robuuste natuurgebieden nodig plus verbindingen daartussen. Dat beleid kent u van ons en dat zetten wij in deze periode voort in het programma Brabant Uitnodigend Groen (BrUG).

GroenLinks merkte op dat er pretnatuur ontstaat als bedrijven zich bezighouden met natuurontwikkeling. Ik heb samen met collega Pauli de afgelopen vier jaar geprobeerd om de tegenstelling tussen economie en ecologie weg te halen. Volgens mij zijn wij daarin geslaagd. Wij komen bijna geen ondernemers of natuurjongens tegen die hier een belangrijke tegenstelling zien, maar juist van mening zijn dat die twee elkaar kunnen versterken. Vertrouwt u mij, bij het nationaal natuurnetwerk is onze ambitiekaart leidend. Als wij het bedrijfsleven uitnodigen om te participeren in natuurontwikkeling gebeurt dat binnen de kaders die de Staten met ons hebben vastgesteld in dat natuurbeleid.

De Partij van de Dieren vroeg in dit kader of het Groenontwikkelbedrijf (GOB) hier op schema ligt en of de Staten daarvan een overzicht kunnen krijgen. Dat is zeker mogelijk. Zoals afgesproken komen bij de normale P&C-cyclus ook de cijfers van de ontwikkelingen bij het GOB beschikbaar.

Er zijn twee moties ingediend die betrekking hebben op natuur en landschap. Met de motie op stuk nr.3 wordt gevraagd het natuurgeld beschikbaar te houden voor natuur en niet in te leveren voor een sluitende begroting. Ik moet de indieners helaas teleurstellen, want wij ontraden die motie. Wij hebben de opdracht gekregen om incidenteel en structureel te bezuinigen op onze begroting. U weet allemaal waar die opdracht vandaan komt. Dat zullen wij met zijn allen moeten doen. Ook natuur en landschap leveren daar een bijdrage aan.

Motie M16 van de Partij voor de Dieren gaat over het afschieten van verwilderde katten. Ik wil deze motie op dit moment ontraden, niet op basis van de inhoud want die komt wat mij betreft volgend jaar aan de orde als de provincie meer bevoegdheden krijgt op het gebied van het faunabeleid. Dan zullen wij het fauna- en jachtbeleid integraal evalueren en met nieuwe kaders naar u toekomen. Dan kunt een integrale afweging van wat u wel en wat u niet wilt. Het al dan niet afschieten van verwilderde katten kan daarin worden meegenomen. Het lijkt mij handig die discussie in 2016 te voeren en niet nu tussen de soep en de aardappelen.

Collega Pauli sprak al over het creëren van een circulaire economie. Daar liggen de links met het natuurbeleid natuurlijk voor de hand. Cradle to cradle is de term die wij daarbij graag gebruiken. De centrale gedachte daarachter is dat alle materialen na hun leven in het ene product nuttig kunnen worden ingezet in een ander product. Die beweging proberen wij te maken met de groene groei. Daarom zullen wij samen onderzoek doen naar de mogelijkheid om greentech campuses op te richten waar innovatie bedrijven in de cradle-to-cradle filosofie kunnen werken in Brabant.

De **voorzitter**: Ik geef de heer Van Hattem gelegenheid tot het plaatsen van een interruptie, maar merk even op dat waar de gedeputeerde sprak over de motie op stuk nr. 3, het ging over het amendement op stuk nr. 3.

De heer **Van Hattem** (PVV): Er wordt heel algemeen gesproken over het circulair maken van de economie. Als wij dan vervolgens kijken naar wat er in de stukken staat, vallen bijna alle economische activiteiten onder die circulaire economie., Gedeputeerde Van den Hout versmalt het hier tot het cradle-to-cradle principe, maar ook dat lijkt mij niet van toepassing op ieder economisch domein. Wat moeten wij ons concreet voorstellen bij het circulair maken van de economie?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Natuurlijk waar de problemen het grootst zijn en het het meest voor de hand ligt, met name in de landbouw, of waar de kansen het grootst zijn en dat is in de biobased industrie. Dat zijn twee takken die enorm belangrijk zijn in de Brabantse economie en gaan vanuit hun wezen al in de richting van een circulaire economie.

Het klopt inderdaad, mijnheer Van Hattem, dat het betrekking heeft op bijna alle economische activiteiten als wij in het achterhoofd houden dat hetgeen wij nu produceren straks geen afval wordt. Het maakt mij dan niet uit in welk onderdeel van de economie dit plaatsvindt. Vandaar dat die samenwerking zo robuust is!

De heer **Van Hattem** (PVV): In het achterhoofd houden is leuk, maar ik vind het wel een heel gewichtige kop boven een hoofdstuk van het beleidsdocument. Dan moet je gewoon zetten: onze economische activiteiten en daarbij vermelden dat dit een van de randvoorwaarden daarbij is. Waarom wordt het nu gepresenteerd als circulaire economie? Dat is toch een klein beetje overdreven!

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dat ben ik niet met de heer Van Hattem eens. Het is juist niet voldoende om het alleen als randvoorwaarde op te nemen, in de zin van: probeert u eens wat circulairs te doen. Soms vereist dat research en development. Wij kunnen wel vinden dat het moet, maar daarmee is het nog niet meteen mogelijk. Wij steken veel geld en tijd in onderzoek hoe wij die onderdelen van de economie die daarvoor het eerst in aanmerking komen, richting die circulaire economie kunnen leiden. Wij hebben bijvoorbeeld programma's voor agrariërs hoe zij het watergebruik op hun bedrijf beter in de hand kunnen houden waardoor zij minder grondwater gebruiken en het water dat bijvoorbeeld gebruikt wordt voor de afsproeiing van het erf, weer terugvloeit. Dat gaat echter niet als je dit als randvoorwaarde stelt en zegt dat men het maar moet uitzoeken. Daarvoor is beleid nodig.

De heer **Braspenning** (CDA): Voorzitter. De gedeputeerde sprak zojuist heel snel over het GOB. Hij zei dat daarover later een update komt. Ik werd getriggerd want tijdens de verkiezingen buitelde iedereen over elkaar heen om te zeggen dat men het een geweldig initiatief vond, maar op dit moment is het heel erg stil. Ik noem even de ondernemende EHS. Ik heb het idee dat hier op dit moment helemaal niets gebeurt. Kan de gedeputeerde hierop wat dieper ingaan?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het is een beetje lastig om in een debat over de uitgangspunten van het nieuwe beleid voor de komende vier jaar in te gaan op cijfers van een onderdeel van een provinciaal bedrijf. Het is absoluut niet stil. De aanvragen stromen binnen. Daarom hebben wij uw Staten net voor de zomer gevraagd het subsidieplafond op te hogen. Dat was nodig. Wij dachten dit jaar uit te komen met 12 miljoen euro, maar hebben dit bedrag moeten ophogen naar 75 miljoen euro omdat het zo druk is met aanvragen. In de gewone P&C-cyclus zitten ook de gedetailleerde cijfers van het GOB.

De **voorzitter**: Daar wil ik u toch echt even naar verwijzen, anders gaan wij dingen doen die hier nu niet thuishoren.

De heer **Van den Berg** (PVV): De circulaire economie spreekt mij wel aan, want er zijn dingen die vijftien tot twintig jaar circuleren maar daarna niet te recyclen zijn, namelijk de enorme wieken van windturbines. Heeft de gedeputeerde daar een idee over?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Tegen die tijd maken wij daar geluidschermen van!

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Wat vindt de gedeputeerde als natuurdoelen evident niet zijn gehaald: stoplichtkleur rood. Is het dan verstandig om 12,5 miljoen euro te bezuinigen op ecologie?

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Het is nooit verstandig te bezuinigen op goede plannen. Ik ben van mening dat wij in de vorige periode alleen goede plannen hebben uitgevoerd. Per onderdeel bekeken is er geen enkele aanleiding om terug te gaan in de bestedingen. Als wij echter de hele provincie bekijken en weten wat ons nog te wachten staat op grond van de septembercirculaire – u hebt het allemaal kunnen lezen op Prinsjesdag – zullen we de uitgaven in deze provincie moeten verminderen. Dat geldt voor alle beleidsonderdelen, ook voor natuur en landschap. Bovendien denk ik dat het wel verantwoord is. Het gaat om geld dat wij over hebben. Het is niet zo dat wij een aantal doelen niet gehaald hebben omdat wij dat geld niet hebben ingezet. De doelen die wij wilden halen, hebben wij gehaald en dit geld is echt over. In die zin hebben wij het goed gedaan en kunnen wij nu geld teruggeven aan de algemene middelen.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Ik zoem even in op een onderdeel van de ILG-gelden, te weten de verdroging. Daar moeten wij toch echt constateren dat die doelstelling niet is gehaald en daarvoor was een hoop geld vrijgemaakt.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): De doelstelling van de verdrogingsbestrijding halen wij de eerste 20 jaar sowieso niet, ook al blijf je daar geld in pompen. Wij hebben wel de doelstellingen gehaald die wij hebben afgesproken voor dat ILG-geld. Dat is nu afgesloten en dit geld is daarvan over. Daarmee levert dit departement zijn bijdrage aan de bezuinigingen die deze provincie te wachten staan.

De **voorzitter**: Het verdere debat daarover vindt plaats bij de begrotingsbehandeling. Ik verzoek de gedeputeerde tot een afronding te komen. Hij heeft volgens mij de amendementen en de moties al voor een groot deel behandeld.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ik kom dan bij de motie op stuk nr. 14 over het intrekken van lege vergunningen in de veehouderij. De provincie is voor ongeveer 1% van alle vergunningen bevoegd gezag. Waar daar sprake is van lege vergunningen zullen wij proberen die zoveel mogelijk in te trekken. Alle andere vergunningen vallen onder het bevoegd gezag van de gemeenten. Mijn collega Annemarie Spierings heeft veel contact met de gemeenten. Zij gaat ook over de inhoud van dit beleid. Wellicht dat zij in haar termijn verder kan ingaan op deze motie.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Laat ik meteen starten met het intrekken van de lege milieuvergunningen en dit koppelen aan het verhaal over de urgentiegebieden. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het intrekken van lege milieuvergunningen. De provincie spreekt de gemeenten daar al jaren op aan en zal dat blijven doen. Wij koppelen dit aan de aanpak in urgentiegebieden. Als er een verbeterplan komt en wij als provincie daarover meepraten, vragen wij de gemeente of zij haar beleid op orde heeft, of zij ervoor zorgt dat de kraan dicht is zodat er volgende week of volgend jaar geen nieuw knelpunt ontstaat in die gemeente en of zij de lege milieuvergunningen wel ingetrokken heeft. Daarmee zijn wij actief bezig.

Er is ook gevraagd om de Staten bij te praten over de urgentiegebieden. Ik heb begrepen dat er een themabijeenkomst komt en wij zullen de Staten daar met alle liefde uitgebreid bijpraten over de ervaringen tot op heden, de successen die wij boeken en ook dat het soms moeilijk is omdat deze aanpak gebaseerd is op vrijwilligheid.

De **voorzitter**: Deze interruptie is volgens mij wel urgent.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks): Voorzitter. Wij waarderen de inspanning van het college om dat gesprek met de gemeenten aan te gaan. Wij weten ook dat die plaatsvinden. Met deze motie vragen wij GS ons een overzicht te geven van de stand van zaken. Kan de gedeputeerde toezeggen dat wij dat overzicht krijgen?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ja en nee. Het is een dubbel antwoord. Het is namelijk niet bekend welke milieuvergunningen leeg zijn. Wij hebben wel een aantal aannames die ons doen vermoeden dat vergunningen leeg zijn. Met deze kanttekening doe ik u dat overzicht graag toekomen. Wij zullen daarin ook de mitsen en maren bij de aannames uitleggen.

Het landbouwbeleid gaat gelukkig niet alleen over urgentiegebieden. Er is even gerefereerd aan de emotie bij de ZLTO. Ik snap dat de ZLTO op 1 juli even heeft moeten slikken en behoorlijk boos is over het proces rond het besluit van de PAS. Dat neemt niet weg dat wij nog steeds goed samenwerken met de

ZLTO. En niet alleen met de ZLTO maar ook met het NVV (Nederlandse Verbond Varkenshouders), met het BAJK (Brabants Agrarisch Jongerencontact), met BMF (Brabantse Milieufederatie) – dat zijn alle bekende partners – maar ook met veel nieuwe partners zoals de supermarktketen, de voerleveranciers en de banken om samen te komen tot een duurzame agrofoodketen. Brabant Quality noemen wij dat.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Wij zijn het helemaal niet oneens met de wens om te komen tot een duurzame landbouw. Wij hebben echter wel problemen met de manier waarop het college die PAS-maatregel heeft aangekondigd. Het college is een college van cocreatie. Dat is de signatuur, dat staat in alle stukken die het college verspreidt. Maar juist op zo'n punt zouden wij als Staten ook iets hebben willen kunnen zeggen. Waarom zijn wij niet erbij betrokken? Hoe komt dat?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik kan daarover twee dingen zeggen. Ten eerste is het een bevoegdheid van GS en ten tweede is er nauwelijks iemand bij betrokken omdat de ervaring heeft geleerd dat er nu eenmaal een aantal bedrijven is dat graag gebruikmaakt van het moment net voor klokslag twaalf om nog een heleboel vergunningaanvragen in te dienen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik zou het echt waarderen als dit college een college van vertrouwen is, ook van vertrouwen in de sector. Wij hebben dat in ieder geval wel en wij hebben dan ook geen woorden voor deze manier van handelen!

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Brabant Quality is gebaseerd op zes pijlers. Bij drie pijlers ligt het accent op voorkomen en oplossen van overlast – de urgentiegebieden heb ik al genoemd – en op het stellen van heldere kaders o.a. met de Verordening ruimte en met de BZV – die hangen daar als instrumenten onder – en op hetgeen wij nog steeds doen op het gebied van gezondheid.

In het kader van de BZV is onder andere gevraagd om de BZV 2.0 eerst oriënterend te bespreken met PS. De BZV is een bevoegdheid van ons college. Dat neemt niet weg dat wij bereid zijn om de versie 2.0 met PS te bespreken. Het moment waarop het staat gepland, is het moment voorafgaand aan de terinzagelegging. Daarna komt de inspraak en pas daarna wordt de versie 2.0 vastgesteld. Ik weet niet of de Staten deze versie voorafgaand aan de terinzagelegging willen hebben zodat zij nog kan worden aangepast op basis van hun inbreng, maar dat vertraagt het proces. Ik pleit ervoor om dat niet te doen.

Mevrouw **Klitsie** (D66): Voorzitter. Wij hebben gevraagd om het vooraf te doen, zodat wij kaderstellend nog wat suggesties kunnen meegeven. Wij zien het als een cocreatieproces en niet om vertraging te veroorzaken.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): In dat geval stel ik voor dat de Staten zelf een bijeenkomst beleggen om hierover van gedachten te willen. Zij kunnen mij of de betreffende ambtenaren daarbij uitnodigen. Wij kunnen het op die manier doen zonder dat dit het proces vertraagt.

De andere kant van Brabant Quality is net zo belangrijk als de kant van de omgevingskwaliteit. Dat betreft de duurzame productie in de zin van productie waar in de toekomst nog om gevraagd wordt en productie waaronder een verdienmodel ligt. U moet daarbij denken aan elementen rondom circulaire economie, aan het lopende innovatieprogramma met veel instrumenten en aan het stimuleren van aanjagers. Ik kom even terug op het punt van de heer Vreugdenhil over het ondersteunen van mooie initiatieven. Wij doen dat al volop o.a. met landbouwinnovatie Brabant en bij andere initiatieven. Als de heer Vreugdenhil suggesties heeft omdat hij van mening is dat er nog andere initiatieven zijn waar kansen liggen, staan wij daar natuurlijk voor open.

In het kader van het cocreatieproces is het ook goed om nieuwe partijen erbij te betrekken en niet altijd met dezelfde partijen aan tafel te zitten. In dat kader hebben wij 65 HAS-studenten hier in de nieuwbouw zitten. Zij werken aan 12 vraagstukken die grotendeels van buiten dit huis komen. U moet daarbij denken aan een vraagstuk van een grote cateraar of aan een vraagstuk van de omgeving van een leegstand landbouwbedrijf die daar iets nieuws mee wil. Het verrijkt ons, de buitenwereld en de studenten. Om die reden werken wij graag met studenten van de HAS en zijn wij blij dat zij hier in huis zijn in plaats van in het gebouw van de HAS zelf.

Er is gevraagd waarom de provincie zich richt op de rol van consumenten. Wij doen dat om een aantal redenen. De vraag van de consumenten in Nederland betreft inderdaad maar een klein deel van de Nederlandse landbouwproductie, maar die vraag kan wel een stimulans zijn voor bedrijven die juist wel duurzame productie willen gaan leveren. Wij kunnen bedrijven niet zeggen dat zij duurzaam moeten gaan produceren als er geen vraag naar duurzame producten tegenover staat. Bovendien kan het bedrijven in de ons omringende landen ook stimuleren als wij in Brabant hiermee beginnen.

Er is gevraagd in welk tempo wij onze voornemens in het kader van mestverwerking zullen uitwerken. Dat is aangegeven in de langetermijnagenda. Als de Staten behoefte hebben hierover met mij te spreken, stel ik voor een themabijeenkomst te organiseren. Ik zal u dan graag bijpraten en aangeven wat de ideeën zijn, welke partijen wij daarbij willen betrekken en hoe wij denken tot concrete voorstellen te komen. Op die manier krijgt u niet pas de voorstellen als wij die helemaal hebben uitgedacht en hoeft u alleen maar te schieten. Dat zou zonde zijn.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Dit onderwerp staat inderdaad op de Middellange Termijnagenda (MLTA). Kan er op het moment dat het op de MLTA staat om hier besproken te worden wellicht een rij van mogelijke locaties genoemd worden die wellicht bruikbaar zijn voor grootschalige mestverwaarding? Kunnen wij dan ook inzicht krijgen in de termijn waarop die mestverwaardingslocaties operationeel kunnen zijn?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Het beleidsvoorstel inzake mest gaat enerzijds over het ruimtelijke vraagstuk en anderzijds over de vraag waar de mestverwerking op lange termijn heengaat. De vraag is ook door de Partij van de Dieren gesteld. Hebben wij nog mestverwerking nodig in de toekomst? Wat is het perspectief? Welke kansen zijn er voor mestverwaarding?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ik wil graag weten op welke termijn. Als het echt een algemene visie is waaraan geen tijden en locaties gekoppeld zijn, maken wij ons wel zorgen over de vraag of wij binnen deze bestuursperiode daadwerkelijk de regie kunnen pakken op die grote mestverwaardingsinstallaties.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Er zal een tijdstermijn aan gekoppeld zijn en de regie pakken wij zoals wij dat ons hebben voorgenomen. Een en ander is een kwestie van uitwerking, maar het is zeker niet de bedoeling om daarin te vertragen. Het voorstel wordt zo concreet mogelijk.

De vragen over leegstand hebben natuurlijk ook betrekking op vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen. Ik besteed daaraan aandacht in het kader van mijn portefeuille landbouw. Overigens zie ik ook wel kansen bij energie. De heer Van Merrienboer zal daar in het kader van ruimtelijke ontwikkeling nader over spreken.

Dan kom ik bij de moties. Tegen de motie op stuk nr. M13: "Gebruik inzichten lopend gezondheidsonderzoek" heeft het college geen bezwaar. Voor de duidelijkheid merk ik op dat wij natuurlijk niet wachten op nieuwe onderzoeken en de resultaten van bestaande onderzoeken ook meenemen in het beleid. In de motie wordt het college opgeroepen om deze ook mee te nemen in het evalueren van het landbouwbeleid. Wij zijn niet voornemens het landbouwbeleid grootschalig te evalueren

en zouden vooral niet willen wachten op zo'n evaluatie. Wij zien het als een uitdaging om het beschikbare relevante onderzoek op een nette manier te interpreteren.

De motie op stuk nr. M15: "Help boeren met omschakelen" willen wij ontraden. In het verleden is gebleken dat een overbruggingskrediet niet helpt. Het overbruggingskrediet van het Rijk bleek niet de goede oplossing. Wij werken wel aan alle duurzame initiatieven die er zijn in de landbouw, o.a. via het programma Landbouwinnovatie Brabant en het Innovatiefonds. Ik zou u wel willen aanbieden om bij de aanpassing van de UBA (Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood 2020) te bekijken wat de provincie kan betekenen voor de omschakeling in de landbouw.

De **voorzitter**: Dit betrof motie M15: ontraden.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Er zijn opmerkingen gemaakt over bestuur, cocreatie en van onderop werken. Verwachtingenmanagement is zeker heel belangrijk. Dat merken wij dagelijks in onze aanpak in de urgentiegebieden. Wij willen graag van onderop gaan werken bijvoorbeeld bij de aanpak van mest en willen dit graag met de Staten bespreken voordat die wordt vastgesteld. Wij willen dat ook graag bespreken met de burgerplatforms, met de ZLTO, NVV, BAJK en iedereen die daarover wil meepraten.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik heb een vraag gesteld over dat plaatje van naar mijn mening een mestvergister in combinatie met het initiatief van coöperaties. Is dat een fout?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik laat het aan de creativiteit van mevrouw Brunklaus over om te bepalen wat dat plaatje voorstelt. Als er een coöperatie is die graag wil meedoen in de mestvergisting, dan mag dat van mij.

De heer **Braspenning** (CDA): De gedeputeerde zei zojuist heel veel belang te hechten aan het Landbouwinnovatiefonds, maar dat wordt wel afgebouwd? Hoe rijmt zij dat? Dat is toch tegenstrijdig.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Wij hechten zeer aan innovatie in de Landbouw. Dat stimuleren wij niet alleen met het Landbouwinnovatiefonds. Wij zijn ook voornemens om een landbouwinnovatiecampus te realiseren. Het Landbouwinnovatiefonds blijft deze hele bestuursperiode gewoon nog volledig intact.

De heer **Braspenning** (CDA): Ja, deze periode wel, maar wat is het argument om het af te gaan bouwen terwijl alles innovatie ademt? Versterk het in plaats van het af te bouwen.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Wij willen graag het volgende bestuur de keuze laten wat het daarmee wil doen en niet over ons graf heen regeren.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik wil nog even terugkomen op die visual. Het is immers een onderdeel van wat wij vandaag bespreken. Ik hecht er daarom aan dat wij begrijpen wat die visual precies voorstelt. De gedeputeerde mag ook schriftelijk antwoorden, het hoeft niet per se nu te gebeuren.

De **voorzitter**: Met een plaatje denk ik dan! Niet?

Mevrouw **Klitsie**(D66): Ik kan wellicht een tipje van de sluier oplichten. Ik was erbij op de dag waarop dit ding praktisch zichtbaar was en werkte. Het is een kleine container waarin de eiwitten uit gras gesplitst worden in eiwitten die geschikt zijn voor koeien en eiwitten die geschikt zijn varkens.

De **voorzitter**: Tot zover dit technische detailniveau en de parate kennis van mevrouw Klitsie. Ik wil de gedeputeerde vragen haar betoog te gaan afronden.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik nodig mevrouw Brunklaus uit om het plaatje te amenderen met haar tekenkunsten.

De **voorzitter**: Dat zou een mooie vernieuwing zijn. U hebt overigens nog over een aantal moties een oordeel te geven. Wilt u dat nu doen?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Bij energie probeert de provincie een rol waar deze de meeste toegevoegde waarde heeft.

De heer **Kuijken** (CDA): Voorzitter. Kan de gedeputeerde eerst het nummer van de motie noemen voordat zij haar oordeel geeft? Dit is volgens mij nu al de vierde keer. Dat maakt het voor de Statenleden duidelijker.

De **voorzitter**: Dat komt eraan, maar de gedeputeerde was nog bezig met een algemene opmerking over energie, dus u moet nog even geduld hebben.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Ik begon inderdaad met een algemene opmerking en zie dat daarop een interruptie komt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik heb een algemene opmerking over bestuurlijke zaken. Ik had namelijk nog een vraag gesteld over de ijkpunten. Er werd gezegd dat initiatieven van GS moeten kunnen rekenen op draagvlak in de regio. Hoe willen GS dat draagvlak vaststellen? Zijn GS bereid om eindelijk een keer het instrument van het referendum in te zetten? Dat is voor D66 misschien een leuke uitdaging?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Er zijn veel manieren om te toetsen hoeveel draagvlak er is. Daarover ga ik nu geen opstel schrijven en een lang verhaal houden. Wij hebben absoluut geen bezwaar tegen een referendum mits dat raadgevend is en dat is een heel belangrijke nuance.

In het kader van energie wil ik het volgende opmerken. De nul-op-de-meteraanpak is een voorbeeld van hoe de provincie haar toegevoegde waarde wil zien. Wij brengen partijen bij elkaar die elkaar anders niet zouden vinden. Daarmee creëren wij massa en jagen innovatie aan. Dit heeft ook betrekking op de vraag hoeveel geld wij nodig hebben. Wij gaan niet 800.000 woningen nul-op-de-meter financieren, wij gaan ervoor zorgen dat wij met innovatie de prijs omlaag brengen zodat er een business model ontstaat dat uit zichzelf gaat lopen.

De motie op stuk nr. M17 "Energie neutrale woningen" is wat ons betreft overbodig omdat energiecorporaties gewoon kunnen meedoen in de nul-op-de-meteraanpak. Wij gaan energiecorporaties juist niet financieren, wij willen de innovatie aanjagen om de kostprijs omlaag te brengen.

De **voorzitter**: Voor de volledigheid merk ik op dat motie M7 een van de aangehouden moties betreft uit het vorige debat en nu meeloopt in dit debat. U hebt die uitgereikt gekregen.

Ik merk ten overvloede op dat motie M19 ook aan de achterkant bedrukt is. Deze versie van de motie is onderwerp van beraadslaging. Er zijn namelijk twee versies in omloop, de aan beide kanten bedrukte versie maakt onderdeel van beraadslaging uit.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De opmerking van de gedeputeerde over energie lijkt een beetje het Ei van Columbus te zijn. Nederland kent zoveel miljoen huishoudens, als de regering bedacht had dat het op die manier op te lossen was, was het wel heel snel gelukt. De provincie gaat dus niets investeren in het proces of in de pilots? Eigenlijk wil je het concept aantonen.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Mijnheer Van der Wel, wij hebben al uitgebreid geïnvesteerd in het proces. Waar dat absoluut noodzakelijk is, zullen wij dat blijven doen. Wij hebben inderdaad geld beschikbaar om de innovatie aan te jagen. De manier waarop wij dat doen, is op dit moment nog niet uitgekristalliseerd. Dat ligt ook aan wat er precies nodig is.

De **voorzitter**: Ik vraag de gedeputeerde nu echt te gaan afronden en het oordeel over motie M9 te geven.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Als u het goed vindt, gebruik ik een iets andere volgorde. Ik begin met motie M18 over het Energie- en het Breedbandfonds. Er liggen afspraak over de evaluatie van de fondsen. Wij stellen voor om bij die evaluatie een eventuele bijstelling af te wegen en niet op dit moment.

Tegen motie M10 over kleinschalige wind hebben wij geen bezwaar.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik heb niet gehoord of de gedeputeerde de motie M18 ontraden heeft.

De **voorzitter**: Ik heb ontraden gehoord.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. De heer Pauli wil ook nog iets zeggen over motie M18.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Het meest belangrijke argument is dat het in strijd is met de wetgeving. Wij moeten marktconforme tarieven hanteren. Het kan dus niet. Het tweede argument dat het niet voldoet aan de kaders die gesteld zijn door de Staten, namelijk revolverendheid. Bovendien ligt het Energiefonds volledig op schema. Het Breedbandfonds is opengesteld. Er zijn zeer veel aanvragen die waarschijnlijk tot een Brabant dekkende dekking leiden. Het mag dus niet.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Dit is helemaal een duidelijk antwoord.

Zoals reeds aangegeven, hebben wij geen bezwaar tegen motie M10.

Motie M9 willen wij ontraden omdat energietransitie en klimaatbeleid hier te veel door elkaar worden gebruikt. Energietransitie gaat over meer dan alleen klimaatbeleid, terwijl klimaatbeleid gaat over meer dan alleen energietransitie. Het spreekt vanzelf dat bijeenkomsten waarop gesproken wordt over dit soort zaken worden meegenomen in de wijze waarop wij de derde investeringstranche willen uitwerken. Daarbij krijgt zowel energiebesparing als duurzame industrie als duurzame mobiliteit een plek. Over dit laatste zal mijn collega Van der Maat nog iets zeggen.

Amendement A1 willen wij ontraden. Wij vinden energiebesparing en opwekking van duurzame energie "knetterbelangrijk".

Mevrouw **Van Haften-Harkema** (CDA): Ik heb even gewacht totdat de gedeputeerde klaar was met de moties en amendementen.

Het valt mij op dat door veel fracties – coalitie, oppositie; het maakt niet uit – aan het college en aan u, voorzitter, wordt gevraagd om toch vooral kaderstellende debatten met elkaar te voeren voordat het proces van cocreatie waarbij het college aan tafel gaat met bekende en onbekende belanghebbenden,

vorm wordt gegeven. De gedeputeerde zegt dat het best zou kunnen maar dat er sprake is van tijdgebrek. Ik zou het op prijs stellen als de gedeputeerde namens het college kan toezeggen dat ook dit deel dat past bij cocreatie onderdeel is van de tijdsplanning, zodat wij echt met elkaar kunnen samenwerken op de goede momenten en dat dit in de planning een duidelijke plek heeft, niet alleen als aankondiging op een middellangetermijnagenda, maar ook in het inplannen van bijeenkomsten.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. U hebt mij niet horen zeggen dat er sprake is van tijdgebrek en er daardoor geen kaderstellend debat zou kunnen plaatsvinden. Als de Staten dat kaderstellend debat echter willen voeren over een document dat de inspraak ingaat, levert dat inderdaad vertraging op. Dat heb ik specifiek gezegd in het kader van de BZV 2.0.

In antwoord op de vraag of een kaderstellend debat vooraf moet gaan aan cocreatie zou wil ik willen zeggen dat het naar mijn mening heel waardevol is om die trajecten parallel te laten lopen. Het cocreatieproces is namelijk ook voor de Staten interessant als input voor hun kaderstelling.

Mevrouw **Van Haften-Harkema** (CDA): Dat is zonder meer een punt. Dan is het wel goed dat wij weten hoe die trajecten lopen, met wie het college aan tafel zit, met welke boodschap en met welk ruggensteuntje vanuit de Staten. Als wij die kaders delen, is dat alleen maar prettig voor GS.

Ik wil het college ook graag meegeven dat dit een belangrijk punt is waarmee ook gemeenteraden worstelen. Het kan dus ook in Veerkrachtig Bestuur een onderwerp zijn waarmee wij elkaar enorm kunnen helpen, want in deze tijden van cocreatie en netwerken is dit precies het punt. Iedereen heeft moeite met wanneer stellen wij de kaders.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. U zit mij redelijk achter de broek om kort te antwoorden, anders was ik hierop al ingegaan. Als wij veel cocreëren en buiten bezig zijn wordt de rol van de Staten anders dan voorheen het geval was. Dat zie ik ook. Het lijkt mij heel goed dat wij met elkaar dat gesprek aangaan in zijn algemeenheid en ook specifiek voor deze trajecten kijken welk proces wij als GS voor ogen hebben en met de Staten overleggen waar zij daarin het beste hun rol kunnen pakken; of het nu beeldvormend, oordeelsvormend of besluitvormend is. Ik ga graag dat gesprek met u aan.

Mevrouw **Van Haften-Harkema** (CDA): Dan plannen wij dat in. Dank u wel!

De **voorzitter**: Daarmee zit ik u niet achter de broek aan maar ik wijs erop dat het hemd soms nader is dan de rok en meer in het bijzonder dat uw spreektijd op is. Gedeputeerde Van der Maat.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Voorzitter. Inderdaad, Annemarie, het klopt: duurzaamheid is naast slim en veilig een van de drie pijlers waarmee wij de komende jaren aan een mobiliteitsnetwerk gaan werken. Ik kom dan meteen bij een vraag van de heer Hageman van de fractie van D66 of er nu een goede balans komt tussen enerzijds het aanpakken van mobiliteit en anderzijds milieu en leefbaarheid. Het antwoord daarop is "ja". In antwoord op zijn vraag of er dan geen aparte visie moet komen, merk ik op dat wij volgens mij al heel goed op weg zijn. Ik wijs op het project N261 dat door mijn voorganger Ruud van Heugten is ingezet. Wij zien hoe mooi die weg is geworden en er in Midden-Brabant een verbinding is gemaakt tussen ecologie en snel kunnen rijden. Dit is een van voorbeeldprojecten waarvoor wij geen apart beleid nodig hebben maar aan de voorkant tot een goede kaderstelling komen en afspraken maken waarvan dat integraal onderdeel is.

De heer Van Gruijthuijsen vraagt of er een taboe heerst op asfalt. Het antwoord op die vraag is "nee". Ik ben echter wel de gedeputeerde die zich gaat inzetten om tot de slimste mobiliteitsoplossing te komen. Dat is asfalt maar dat zijn ook andere maatregelen. Wij hebben niet voor niets opgenomen dat wij ook naar

snelfietspaden gaan kijken, wij hebben niet voor niets de ambitie van een C ITS-corridor (Cooperative ITS Corridor) (ITS: Intelligent Transport System) tussen Rotterdam en Wenen. Ik kom daarop later nog even terug.

De komende jaren werken wij langs vier paden aan het mobiliteitsbeleid. Dat gaat u straks terugzien in begroting. In de visual is nu al een tipje van de sluier opgelicht. Twee daarvan zijn in de inbreng van de zijde van de Staten wat minder aan bod gekomen, maar ik noem ze wel even: het optimaliseren van beheer, data en veiligheid – vooral data is een heel belangrijke ontwikkeling de komende jaren – en het werken aan toekomstbestendig openbaar vervoer. Ik kom daarop terug als wij spreken over het bereikbaar houden van de kleine kernen. Dat is ook leefbaarheid en is integraal verbonden met de portefeuille van de heer Swinkels.

De inbreng van de Staten richtte zich vooral op twee andere onderdelen van die vier pijlers: het verbeteren van de verbindingen binnen Brabant en het versterken de internationale bereikbaarheid van stedelijk Brabant. Verder is er een opmerking gemaakt over het CIF (Communication Infrastructure Fund). Daarover kom ik zo meteen ook te spreken.

De eerste pijler: het verbeteren van de verbindingen binnen Brabant. Ik betrek hierbij motie M5 van de fractie van de PVV over verkeersveiligheid. In die motie staat, ik zeg het even in mijn eigen woorden, dat er een apart plan nodig is om de verkeersveiligheid te verbeteren. Ik steun absoluut de ambitie van verkeersveiligheid. Daarop blijven wij volop inzetten en naast veiligheid op slim en duurzaam, maar veiligheid staat met reden bovenaan. Ik ontraad de motie omdat veiligheid een integraal aspect vormt van de manier waarop wij onze mobiliteitsportefeuille invullen. De Staten hebben een systematiek vastgesteld. Bij alle werkzaamheden – nieuwe werkzaamheden, het open halen van wegen voor beheer en onderhoud – kijken wij voortdurend naar alle signalen over wat wij kunnen doen om de veiligheid te verbeteren, of die signalen nu van onszelf komen, of van Omroep Brabant of de ANWB, etc. Als blijkt dat wij bepaalde stappen kunnen zetten, verwerken wij die in ons provinciaal wegenplan. Dat ziet u iedere keer terug in de begroting. Ik zou de Staten willen uitnodigen mij daar scherp op te houden en bij de begroting terug te komen als zij denken dat wij niet de juiste stappen zetten. Ik verwijs ook naar de bijstellingen van de budgettaire kaders die steeds plaatsvinden.

Naast de fysieke kant spelen de campagnes. Wij gaan door met de campagne "Help Brabant op weg naar NUL verkeersdoden". Op weg naar nul verkeersdoden slaat op onze ambitie en de ideale wereld die wij voor ogen hebben. Uit informatie van Omroep Brabant blijkt dat van de ongeveer 10.000 meldingen 25% aangeeft dat de verkeersveiligheid in het geding komt omdat scholieren en ouderen aan het twitteren zijn op de fiets en in de auto. Wij zullen blijven inzetten op campagnes om de veiligheid te verbeteren. Nogmaals, ik ontraad motie M5.

De heer Smeulders sprak over LVO. Het past bij onze ambitie om de verbindingen binnen Brabant te verbeteren. De staatssecretaris heeft tot 2028 een bedrag van 200 miljoen euro gereserveerd. Wij hebben daarvoor begin dit jaar in de Staten kaders afgesproken. Er zijn in Brabant 10 projecten die in aanmerking kunnen komen voor LVO. Wij werken samen met de betreffende gemeenten om de aanvragen in te dienen. Helmond is nu bezig. Gilze Rijen heeft een aanvraag gedaan en Deurne ook. Wij zijn bezig met een lobby richting de staatssecretaris om ervoor te zorgen dat in de eerste tranche in ieder geval voldoende middelen beschikbaar komen voor onze provincie. Dat is heel erg belangrijk. Het derde spoor in Duitsland betekent namelijk dat er extra veel goederenvervoer over de Brabantroute komt, dus door al die mooie Brabantse steden en dorpen. Als de slagbomen te vaak dicht zijn, hebben wij een enorm leefbaarheidsprobleem. Samen met die gemeenten lobbyen wij om ervoor te zorgen dat die middelen onze kant opkomen. Het gaat om een cofinanciering: 50% voor het Rijk en 50% voor de regio; van die 50% voor de regio komt 25% voor rekening van het desbetreffende dorp of de desbetreffende stad en 25% voor de provincie. In het BDU-programma (BDU: Brede Doeluitkering) dat in de begroting naar de Staten komt, hebben wij zoals afgesproken in het voorjaar daarvoor 15 miljoen euro gereserveerd.

In het kader van het versterken van de internationale bereikbaarheid van stedelijk Brabant kom ik nu toe aan het stuk over de Ruit, Hooipolder en de Brabantcorridor. Laat ik beginnen met de Ruit. Sinds de gemeenteraadsverkiezingen van ongeveer anderhalf jaar geleden is het draagvlak voor het aanleggen van een weg door het Dommeldal steeds minder geworden. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat in het huidige Bestuursakkoord de optie van de Ruit niet is opgenomen in de plannen. Het effect daarvan is dat normaliter het Rijk zegt dat daarmee ook de rijksbijdrage van 271 miljoen euro vervalt. Vanaf dag één ben ik samen met de gemeenten aan de slag gegaan om te voorkomen dat dit gaat gebeuren. Ik ben samen met de wethouders uit de regio maar ook met Veghel en de BrabantStad-steden een lobby gestart om het Rijk ervan te overtuigen dat de bereikbaarheid van Zuid-Nederland niet in het geding mag komen. Dat sloot ook aan bij moties van de Tweede Kamer. Na de gemeenteraadverkiezingen en voor de verkiezingen van de Provinciale Staten is in de Kamer een motie-Hoogland ingediend waarin staat dat er versneld aan de slag moet worden gegaan met de A58 en de A67. Helaas is deze motie niet door alle partijen gesteund, maar een groot aantal heeft dat wel gedaan.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Wij hebben niet al te fraaie gemeenteraadsverkiezingen gehad, met alle gevolgen van dien. Als wij spreken van een ruitstructuur rondom een agglomeratie is uiteraard draagvlak van de gemeenten gewenst. Het gaat hier echter wel om een bovenregionaal stuk. Het is zowel een vangnet voor het hoofdwegennet bij calamiteiten als een ontsluiting voor een gebied dat veel groter is dan alleen die randgemeenten. Deelt de gedeputeerde mijn mening dat enig draagvlak weliswaar belangrijk is maar niet doorslaggevend kan zijn voor een zowel bovenregionaal als nationaal project?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik deel in ieder geval de mening dat de problemen onveranderd groot zijn en dat wij met elkaar een uitdaging hebben om hier stappen te zetten. Het project is dertig/veertig jaar niet van de grond gekomen. Daarom moeten er in deze periode werkelijke fundamentele stappen gezet worden. Ik ben ervan overtuigd, en daar verschillen de heer Van den Berg en ik waarschijnlijk iets van mening, dat draagvlak heel erg belangrijk is. Je kunt een project beginnen waarover een meerderheid zegt: not in my backyard, maar ik wil geen proces ingaan waarvan o.a. de gemeenteraden van Helmond en Eindhoven na de gemeenteraadsverkiezingen hebben gezegd dat zij dat niet willen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik wil het even breder trekken. Misschien had ik iets langer moeten wachten op het verhaal van de gedeputeerde, maar op de een of andere manier gaat mij dat lukken. Twee weken geleden hebben wij gevraagd naar de rijks gelden, naar de 220 miljoen euro van de Ruit die het college naar Brabant moet halen. Dat is de opdracht. Ik ben echt boos. Twee weken geleden speelde de gedeputeerde de schone onschuld. Hij zei: wij hebben nog geen kaders, wij weten nog niet wat wij gaan doen, wij hebben geen idee hoe wij die gelden gaan invullen en waarmee wij naar de minister gaan. En tijdens de vergadering terwijl wij daarover spreken, krijgen wij ineens op iBabs een mooie folder met van alles en nog wat. Daarin staat dat de gedeputeerde blijkbaar al wel een kader had en met allerlei ambtenaren en andere mensen heeft vastgesteld wat hij wil gaan doen en waar hij die 220 miljoen euro wil inzetten. Nu vraag ik mij echt af wanneer de gedeputeerde dit al wist en hoe hij denkt de Staten hierbij te betrekken. Het is een heel belangrijk punt en ik voel mij echt geschokt.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Misschien is het belangrijk dat ik het verhaal dat ik wilde vertellen nog even met u deel, mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat spijt me dan zeer, maar ik wil echt een antwoord op mijn vraag en niet dat de gedeputeerde doorgaat met het oplezen van zijn verhaal. Excusez le mot.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Dank voor uw inbreng, mevrouw Van der Sloot. Ik hecht er ook aan dat u mijn woorden niet in een andere context gaat plaatsen. Ik hecht er ook aan het volgende op te merken. Na mijn aanstelling mocht ik aan de slag met de opgave om in ieder geval 271 miljoen euro te behouden voor Brabant. Het automatisme is immers dat het geld vrijvalt als iets niet doorgaat. Gelukkig zijn wij erin geslaagd om in ieder geval 50 miljoen euro in Brabant te pinpointen voor het stuk tussen Eindhoven en Geldrop. Er zijn nog steeds geen kaders anders dan de opmerkingen die in het Bestuursakkoord zijn gemaakt. Dat heb ik de vorige keer ook gezegd. Het traject dat wij ingaan met de regio is bekijken of wij samen tot een oplossing kunnen komen. Dat is een opdracht van de minister, mevrouw Van der Sloot. Ik hoop wel dat u het goed vindt dat ik aan de opdracht van de minister gehoor geef als zij gesteund o.a. door de fractie van het CDA in de Tweede Kamer mij de opdracht geeft om aan de slag te gaan en te komen met een maatregelenpakket waarop iedereen zit te wachten, dat ik geen rondjes ga zitten te draaien maar met de gemeenten aan de slag ga. Dat betekent dat wij inderdaad bouwen aan een verhaal en kijken of wij voor de plannen van de A58, de problemen op de A67 en op de A2 een integraal maatregelenpakket kunnen maken van verbreding van de infrastructuur en C ITS waardoor wij de bereikbaarheid in Zuid-Nederland kunnen verbeteren. Als die doelstelling niet wordt onderstreept, hoor ik dat graag.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik vraag aan de gedeputeerde waarom wij niet uitgenodigd zijn? Waarom hebben wij daar niet kunnen luisteren en onze stem niet kunnen laten horen, terwijl wij hier al zo lang mee bezig zijn? Waar zijn wij?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Dat geldt eigenlijk voor alle werkzaamheden. Om een goed voorstel te maken en de Staten in de positie te brengen om een uitspraak te kunnen doen over een groot maatregelenpakket, moet er eerst een pakket komen. Ik sluit mij aan bij de woorden van collega Spierings dat het inderdaad af en toe even zoeken is in de snelheid der dingen. Ik probeer u goed te informeren via de dagberichten. Ik heb de vorige keer aangegeven dat ik wilde voldoen aan het verzoek van de Staten om een themasessie te organiseren. Daar zijn wij mee bezig. U moet mij de mogelijkheid geven om het goed materiaal neer te kunnen leggen, zodat u daarvan iets kunt vinden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Maar de gedeputeerde weet als geen ander dat dit hét onderwerp was van de verkiezingen. Dit is misschien wel hét belangrijkste onderwerp waarmee het college op pad wordt gestuurd. Nu zegt de gedeputeerde: ja, het is zo druk; ja, het moet zo snel en wij hadden geen tijd om u te informeren. Dat is echt het belangrijkste punt. Misschien zijn wij het wel helemaal eens met uw visie, misschien willen wij die wel van harte ondersteunen, maar die kans ontnemt de gedeputeerde zichzelf. Ik neem hem dat echt kwalijk.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Wij hebben twee weken geleden gevraagd om over twee weken, zijnde vandaag, daarover te kunnen spreken in een soort themasessie. Waarom is dat niet gebeurd? Het kan niet zo zijn dat die presentatie net pas klaar is. Ik vind het heel jammer.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik zou die vraag aan uw eigen procedurevergadering stellen. Het ligt vooral niet aan de werkwijze die wij hanteren.

Ik wil u ook graag uitdagen, want ik vind het jammer als er een verkeerde voorstelling van zaken is. Ik nodig u graag uit om uw inhoudelijke ideeën neer te leggen. Wij kunnen heel lang spreken over het

proces, maar mevrouw Van der Sloot heeft al eerder gezegd dat de gedeputeerde ervoor moet zorgen dat die 271 miljoen euro voor Brabant behouden blijft. Ik vind dat een voorstelling van zaken waarbij ik mij niet kan aansluiten. Volgens mij is het een opdracht aan ons allen. Daarom is het heel belangrijk dat wij vooral over de inhoud praten en niet in allerlei procesdebatjes vervallen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Mijn fractie neemt de gedeputeerde helemaal niets kwalijk. Sterker nog, wij vinden het heel knap dat het de gedeputeerde gelukt is om in korte tijd te bewerkstelligen dat er al 50 miljoen euro van die 271 miljoen euro aan Brabant is toegezegd, terwijl daarvoor nog geen kaders zijn. Dat bewijst dus dat ook zonder kaders dat geld gewoon naar Brabant kan komen. Wij spannen ons daarvoor in, mijn partij voorop. Er is al twee keer een motie-Hoogland aangenomen in de Tweede Kamer. Ik wil de fracties van de PVV en het CDA nadrukkelijk vragen of zij hun contacten in Den Haag gaan inzetten om dat geld in Brabant te houden. Wij kunnen wel ruzie maken over de vraag wat wij ermee gaan doen, maar gaan zij ons helpen om dat geld in Brabant te houden.

De **voorzitter**: Ik geef graag ruimte voor een duaal debatje.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Het is niet zo dat wij niet willen meedenken, graag zelfs. Wij worden echter getriggerd door de gedeputeerde. Als wij lezen dat op 16 september de raad van Tilburg wordt ingelicht en wij vandaag een memo krijgen, dan voelt dat niet lekker, dan hebben wij niet het idee dat wij gisteren een goed antwoord hadden kunnen geven als wij benaderd waren door een raadslid uit Tilburg of uit de regio. Dat is heel jammer. Wij kennen elkaars verkiezingsprogramma's. Wij willen heel graag, maar juist omdat in het memo staat dat wij tijdens de ontwikkeldagen niet aanwezig zijn maar wel geïnformeerd zullen worden, vragen wij ons af wie er dan als eerste geïnformeerd wordt en hoe wij worden geïnformeerd. Wij krijgen de besluitvorming mee nadat die in de Tweede Kamer heeft plaatsgevonden. Hoe kunnen wij daarop vertrouwen? Welke afspraken kunnen wij samen maken om daartoe te komen?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Tijdens de voorbereiding van de ontwikkeldagen heb ik samen met de B5, met de bestuurlijke vertegenwoordiging van de MRE en met het college van Veghel afgesproken dat wij het als onze bestuurlijke verantwoordelijkheid zien om ontwikkeldagen te organiseren, om een brede aanvliegroute te nemen om uiteindelijk te komen tot een plan op weg naar de zaken die wij op 4 november met de minister moeten doen tijdens het BO-MIRT. Dan wordt er een pakket voorgelegd en kijken wij of wij het ministerie kunnen meekrijgen om naast die 50 miljoen euro nog een grotere toezegging te doen in het kader van de Ruitmiddelen die hopelijk beschikbaar zijn voor Brabant. Alles gebeurt inderdaad op weg naar 4 november als het bestuurlijk overleg MIRT plaatsvindt. Dat traject zijn wij ingegaan. In de tussentijd proberen wij graag de Staten mee te nemen. Ik ga geen stukken schrijven over wat wij allemaal wel en niet willen. Ik wil de Staten heel graag permanent blijven informeren via dagberichten. Ik wil de Staten ook heel graag in positie brengen om in een themasessie hun ideeën aan te dragen en mij input te geven die ik in het bestuurlijk gesprek kan meenemen. Ook gelet op de tijd die wij hebben, hoop ik dat deze Staten zich in deze procedure kunnen vinden.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Het was dus 16 september bekend. Ik heb twee geleden ook in het kader van het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer nog gezegd dat wij echt actuele informatie nodig hebben, zeker als dit zo urgent is. Wij hebben de urgentie vorige keer zeer duidelijk aangegeven. Dan kan het niet zo zijn dat wij pas nu midden in een vergadering geïnformeerd worden. Ik heb het nog niet eens fatsoenlijk kunnen lezen. Nogmaals, dat kan niet. Hadden wij die informatie eergisteren gekregen, dan hadden wij er iets van kunnen vinden en het hier misschien kunnen bespreken. Dan was de gedeputeerde ook een heel stuk verder geweest.

Tegen de heer Smeulders wil ik nog zeggen dat wij het geheel en al aan zijn Haagse fractie en zijn collega's te danken hebben dat dit geld mogelijk uit Brabant verdwijnt. Daar zullen wij het maar niet over hebben, wij hadden gewoon de Ruit kunnen hebben.

De heer **Smeulders** (PvdA): De fractie van de PVV heeft die motie gesteund, mijnheer Van den Berg. Wij hebben het dus ook aan uw fractie te danken.

Ik wil de discussie in een andere context plaatsen. Wij hadden een project. Toen kwam er een bestuursakkoord waarin stond dat dit project niet doorging en dat wij draagvlak in de regio gingen zoeken. Dat is exact wat de gedeputeerde doet en dat was ook zijn opdracht sinds het Bestuursakkoord hier in de Staten is vastgesteld. Volgens mij is dit een heel normale manier van doen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Wij zijn wel gedwongen om dat geld überhaupt voor Brabant te behouden, anders waren wij het sowieso kwijt geweest, mijnheer Smeulders. Wij willen nog steeds de Ruit en dat geldt voor een meerderheid van deze Staten.

De heer **Kuijken** (CDA): Voorzitter. Ik hoor de heer Smeulders zeggen: wij gaan eerst draagvlak zoeken. Waarvoor dan? Wij als Staten weten nog helemaal niets. Wij vinden dit heel belangrijk. Wij vinden het prima om zelf met voorstellen te komen. Wanneer kunnen wij dat gaan doen? Wij hebben net een notitie gekregen. Wij hebben daarvan nog geen kennis kunnen nemen. Wanneer gaan wij praten en wanneer gaan wij als Staten hiervoor kaders stellen. Wat ons betreft kunnen wij nu eerst de notitie lezen en er straks even op terugkomen. Wij kunnen ook volgende week een Statenvergadering beleggen. Wat komt de gedeputeerde goed uit? Het is immers wel twee voor twaalf, dat beseft de gedeputeerde toch ook?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Voorzitter. Ik neem echt afstand van deze voorstelling van zaken. Als ik zo moet gaan werken dat ik alle ambtelijke overleggen die plaatsvinden met de Staten moet delen, dan krijgen wij echt een verschil van mening.

Laat ik even heel duidelijk zijn. Begin september zijn wij bestuurlijk bij elkaar geweest. Er is een aftrap geweest. Wij hebben besproken hoe wij met elkaar de kans kunnen grijpen om die 271 miljoen euro aan de A58, de A67 en de A2 te koppelen. Dat betekent dat wij inzetten op verbreding van de A58, op verbreding van de A67, enz. enz. Dat is een bestuurlijke aftrap geweest. Vervolgens hebben de ambtenaren twee dagen gewerkt hebben om het bestuur in positie te brengen. Dat gebeurt half oktober. Er is dus nog niks gevonden, wij zijn aan het voorbereiden. Wij hebben u nu een infobericht gestuurd van ambtelijke werkzaamheden. Vervolgens hebben wij ook gezegd dat wij in de tussentijd de Staten graag vragen om input zodat ik die kan gebruiken op het moment dat ik met al die wethouders van de B5, met alle gemeenten van de MRE en met de gemeente Veghel ga spreken. Uw input kan daar een plek krijgen. Als u mij gaat vragen om in de toekomst alle ambtelijke voorbereidingen die hier plaatsvinden met u te gaan delen, kunnen wij geen goede afspraken maken over hoe wij met elkaar gaan samenwerken.

De heer **Kuijken** (CDA): Wij zouden een andere volgorde willen hanteren. Het gaat om de vraag met welke kaders u die voorbereidingen ingaat, mijnheer de gedeputeerde. Welk ambitieniveau heeft u? De gedeputeerde laat net zelf de A58 en de A67 vallen. Dat hebben wij eerder aan hem gevraagd. Geef dan in ieder geval aan om welke projecten het ongeveer gaat. De concrete invulling hoeven wij nog niet te weten, maar welke projecten hebt u op uw lijstje staan. Nu gaat u die gesprekken in zonder kaders. Wilt u zo werken?

De **voorzitter**: Wij kunnen hier nog heel lang over doorspreken. Ik heb de gedeputeerde horen zeggen dat hij aanbiedt om in de procedurevergadering over uw agenda ruimte te maken voor een bijeenkomst. Ik

stel voor dat u daar helder gaat discussiëren over uw wederzijdse verwachtingspatronen over samenwerken en over de inhoud van dit stuk. Dat komt hier vandaag echt niet meer aan de orde. Wij moeten een beetje zorgvuldig werken. Er is duidelijk een punt dat geklaard moet worden tijdens die themasessie of die informatiebijeenkomst. Dat is ook de plek om het te doen. Ik stop nu dit debat want dat heeft hier verder geen zin. Het is duidelijk dat er nader gesproken moet worden tussen de gedeputeerde en de Staten over zowel het management van de verwachtingen over ieders rol als over de inhoud van het voorstel.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Er ligt nu een kader, er is informatie en wij willen aan u, voorzitter, en aan de griffier vragen of wij daarover vanavond kunnen spreken of dat wij volgende week vrijdag een extra Statenvergadering kunnen samenroepen over dit onderwerp. Het is twee voor twaalf!

De **voorzitter**: Ik handhaaf het voorstel. Wij hebben maandagavond een procedurevergadering hebben. Daar is ruimte om te kijken op welke wijze wij dit het beste kunnen organiseren en niet nu halverwege dit debat.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Laat duidelijk zijn dat dit onze inzet is voor de procedurevergadering.

De **voorzitter**: Dat is verder prima maar dat zien wij dan maandagavond wel.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Dit is in lijn met wat de gedeputeerde tot op heden altijd met ons gedeeld heeft. Het is een beetje jammer dat het nu wordt weggezet als iets nieuws. Het is de ambitie zoals ik van de gedeputeerde heb gehoord in alle themabijeenkomsten die tot nu toe hebben plaatsgevonden.

De **voorzitter**: Het is handig als verwachtingen ongeveer congruent zijn bij alle verbonden partijen en dat gaan wij maandagavond toetsen.

De gedeputeerde vervolgt zijn betoog en geeft een oordeel over de laatste amendementen en moties.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Het Bestuursakkoord is het kader van waaruit ik werk. Dat is het linkje naar het voorgaande debat en naar het debat dat wij misschien nu gaan krijgen over motie M6 van de fractie van de PVV over aandacht voor rijksinfrastructuur. In de motie wordt gesteld dat wij nog veel meer prioriteiten hebben. Het kader waarin ik werk is nogmaals het Bestuursakkoord. Daarin staat helder omschreven dat Zuidoost-Brabant een prioriteit is. Daarnaast worden Hooipolder en andere knooppunten genoemd. Ik wil deze motie graag ontraden omdat ik juist in deze fase van het proces de focus wil houden op de A58, de A67 en de A2.

In het verlengde daarvan kom ik bij motie M11 over Hooipolder. Ik heb daarbij eenzelfde redenering. Ik wil die motie ontraden omdat alle gesprekken die ik nu voer met het ministerie erop gericht zijn om de 271 miljoen euro in Brabant te houden vanuit het verhaal van de Brabantcorridor. Ook daar weer hebben de A58 de A67 en de A2 prioriteit.

Op twee onderdelen van de motie wil ik nog even een toelichting geven. Voorfinanciering is niet nodig want de plannen die er liggen kunnen in het snelst mogelijke tijdpad nu gerealiseerd worden. Voorfinanciering haalt daar eigenlijk niets uit. Het tweede onderdeel gaat over de vraag of wij daar een hele ombouw moeten realiseren. Alle gemeenten die zijn aangesloten bij de voorbereiding van Hooipolder hebben aangegeven dat zij groen licht geven voor de plannen zoals die er nu liggen. Dat laat onverlet dat er een grote discussie is over de gevolgen van die plannen, niet zozeer voor de verbeterde doorstroom van de A27 Hooipolder maar wel voor het sluipverkeer. Als voorzitter van de stuurgroep stel ik voor om

samen met de gemeenten en Rijkswaterstaat te kijken wat wij kunnen doen om het sluipverkeer te verminderen. Dat is onderdeel van het proces.

De meer inhoudelijke opmerking is dat de voorstellen die er nu liggen, echt gaan zorgen voor een aanzienlijke verbetering bij knooppunt Hooipolder en de A27. Als ik handelend vanuit het kader dat in het Bestuursakkoord is opgenomen in termen van prioriteitsstelling een volgorde moet aangeven, vind ik het echt prematuur om nu met een motie richting te geven aan die extra ombouw van 100 tot 150 miljoen euro.

De heer **Kuijken** (CDA): De gedeputeerde ontraadt deze motie omdat de A58 en de A67 prioriteit hebben. Waar komt dat vandaan? Wij hebben eerder gevraagd waar de prioriteiten van het college liggen. Nu ontraadt de gedeputeerde een motie met het verhaal dat het college prioriteiten heeft. Kan de gedeputeerde die alstublieft met ons delen?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik raad de heer Kuijken aan het Bestuursakkoord nogmaals te lezen. Ik handel vanuit het Bestuursakkoord. Daarin staat dat wij blijvend aandacht hebben voor Hooipolder, maar in het Bestuursakkoord staat ook heel duidelijk dat Zuidoost-Brabant een prioritaire opgave is.

Ik handel ook vanuit een ondernemingsgeest en vanuit de inschatting wat het meeste effect zal hebben. Dat betekent dat wij met het verhaal over de A58 en de A67, de Brabantcorridor C ITS tussen Rotterdam en Wenen de minister gaan overtuigen om een gedeelte van die 271 miljoen euro in Brabant te houden. Ik weet dat de heer Kuijken mij over een paar maanden gaat aanspreken op de succesfactor van die inspanning en ik zeg hem dat wij meer kans op succes hebben als wij nu focussen op de A58 en de A67 dan op Hooipolder.

De heer **Kuijken** (CDA): Het was heel wat waard geweest als de gedeputeerde dit antwoord in een eerdere fase had gegeven.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik zal proberen mijn antwoorden nog beter op het CDA af te stemmen.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Voorzitter. Het is toch bekend dat vanuit het lokaal bestuur in de regio een brandbrief naar de minister is gestuurd over dit punt. Laat de gedeputeerde dit op de een of andere manier meewegen in zijn oordeel over deze motie?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Absoluut. Ik wil een aantal dingen uit elkaar halen. Het ene is de voorfinanciering van het huidige plan. Dat is niet nodig want er zijn rijksmiddelen voor het plan zoals dat er nu ligt. Het tweede is dat het plan de steun van de gemeenten heeft waar het gaat om het verbeteren van de doorstroom A27-A59 Hooipolder. Bij het sluipverkeer zitten wel effecten waarover wij ons zorgen maken. Daar slaan wij de handen ineen om te kijken wat wij kunnen doen. Het laatste onderdeel van de discussie is de volledige ombouw. Daarvoor zijn nul rijksmiddelen gereserveerd en met de motie wordt gevraagd ergens 150 miljoen euro vandaan te halen om die volledige ombouw te realiseren. Dan kom ik even terug bij wat ik in het begin zei. Ik handel vanuit het Bestuursakkoord. Wij zitten in allerlei gesprekken met het ministerie om te kijken of wij van die 271 miljoen hier iets naar toe kunnen halen. Daarin zit straks ook matchmaking vanuit de provincie. Dat krijgt u nog voorgelegd en daarover zult u beslissingen moeten nemen. Bij die matchmaking moeten wij even prioriteit geven aan de A58 en de A67. Het probleem bij Hooipolder qua doorstroming zal met de boog die er komt en met het verkeerslicht dat blijft staan en beter wordt afgesteld, grotendeels worden opgelost omdat nog maar de helft van het verkeer hoeft te worden

afgehandeld. Een uitzondering vormt het sluipverkeer waarover wij nog een stevig gesprek met elkaar hebben te voeren.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Begrijp ik het goed dat het sluipverkeer bij knooppunt Hooipolder meegenomen wordt in de onderhandelingen over die 271 miljoen?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Nee, dat zijn twee verschillende zaken. Over Hooipolder en het hele verhaal van de A27 staan gewoon opgetekend de gevolgen van het verder naar het westen verplaatsen van de afslag Raamsdonk. Dat gaat waarschijnlijk voor problemen met sluipverkeer zorgen. Het primaat ligt bij Rijkswaterstaat en de gemeenten. Vanuit mijn rol als voorzitter van de BAG (Bestuurlijke Adviesgroep) ga ik mij sterk maken om daar voor oplossingen te zorgen, maar dat raakt niet die 271 miljoen euro; het is een zelfstandig vraagstuk.

De **voorzitter**: De gedeputeerde rondt af.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik ga mijn best doen, voorzitter.

Er is door de heer Uijlenhoet van de fractie van GroenLinks een motie M12 ingediend: Stationtunnels onder spoor. Ik wil die motie ontraden om een aantal redenen. Op de eerste plaats is mij niet duidelijk wat het plan is, anders dan meer geld. Op de tweede plaats gaat een claim voor meer geld ten koste van andere dingen. In mijn portefeuille zit samenwerking BrabantStad maar juist met de omgeving. Wij hebben daar nog heel veel opgaven, o.a. op het gebied van LBO. Ten slotte merk ik op dat het terugkomt in de begroting. Wij hebben middelen gereserveerd voor de ontwikkelagenda openbaar vervoer. Veel van de zaken die de heer Uijlenhoet noemt, krijgen een plek. Wij gaan daarvoor een proces organiseren nadat wij de begroting hebben vastgesteld waarin de Staten de kaders kunnen bepalen voor die ontwikkelagenda OV.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Het gaat ons niet om meer geld per definitie, het zou mooi zijn als dat kan, maar het gaat ons vooral om de prioriteitstelling voor openbaar vervoer, voor tunnels onder het spoor door. De redenering in dit verhaal is duidelijk. Steeds meer mensen gaan in het stedelijk gebied wonen en steeds meer lijnen en wegen gaan elkaar kruisen. Ondertunneling is heel belangrijk, voor de bereikbaarheid, voor fietsen, etc. Dat zit allemaal in plannen. Wij gaan dit kritisch volgen.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Staat u mij toe een laatste opmerking te maken. In de begroting wordt een ontwikkelkader voor het CIF opgenomen, zodat de Staten in positie worden gebracht om uit te spreken of zij het eens zijn met het ontwikkelkader zoals wij dat in de toekomst zien voor het CIF. Tot zover mijn inbreng. Een aantal dossiers heb ik niet geraakt, maar de voorzitter gaat mij nu echt vragen te stoppen.

De **voorzitter**: Uw spreektijd is simpelweg op. U zult net als uw collega Pauli die vragen schriftelijk moeten beantwoorden. Ik geef nog een keer gelegenheid tot een interruptie.

De heer **Meijer** (D66): Het betreft integraliteit. Ik ben blij met het antwoord dat asfalt, gezondheid en milieu integraal worden beschouwd. Wij bedoelen met integraliteit dat niet alle dossiers los bekeken moeten worden. Wij zijn blij dat het het Mobiliteitsfonds is geworden waardoor mobiliteit als geheel kan worden bekeken. De gedeputeerde is ook gedeputeerde van de vliegvelden. Wat is zijn integrale visie op de vliegvelden? Krijgen wij daar ook nog een antwoord op?

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): In het Bestuursakkoord is afgesproken dat het Spaar- en Infracfonds een breed mobiliteitsbereik heeft. Ik handel vanuit het Bestuursakkoord en gebruik daarom nog even de terminologie Spaar- en Infracfonds met die verbrede doelstelling. Ik kom met een voorstel waarin wij de spelregels zullen aangeven en hoe wij de komende met dit fonds aan de slag gaan. Op dit moment is mijn inschatting dat vanuit het Spaar- en Infracfonds geen noemenswaardige richtlijnen bestaan over de toekomst van vliegvelden.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. De beantwoording van de zijde van het college wordt nu vervolgd door gedeputeerde Swinkels.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Het bruggetje van mobiliteit naar leefbaarheid is relatief gemakkelijk te slaan. Wij kunnen ons allemaal voorstellen dat wanneer het voorzieningenniveau afneemt, er steeds meer mensen afhankelijk worden van mobiliteit om bij voorzieningen te kunnen komen. Dit haakt aan bij mijn portefeuille. Ik wil sociale veerkracht en leefbaarheid versterken. Door het versterken van mobiliteit versterken wij uiteindelijk de sociale veerkracht en door het versterken van sociale veerkracht dragen wij bij aan mobiliteit.

Ik wil even definiëren wat ik versta onder sociale veerkracht. De mogelijkheid en de flexibiliteit van gemeenschappen om veranderingen in hun directe omgeving van welke aard dan ook gezamenlijk het hoofd te bieden, zich hierop aan te passen en deze te benutten. Het Bestuursakkoord hanteert in dit verband een aantal termen: energieke samenleving of maatschappelijke kracht. Dat koppelen wij dan ook nog aan een unieke Brabantse kwaliteit en dan zijn wij meteen bij de Brabantse identiteit die juist die sociale veerkracht mag stimuleren en motiveren.

Ik zie dat als een essentieel onderdeel van een gezonde en vitale samenleving en daarmee volgens mij als een heel belangrijke factor in de kwaliteit van ons bestaan.

Naast het gegeven dat mobiliteit sociale veerkracht kan versterken, helpt die ook de sociale veerkracht. Ik wil een voorbeeld geven van hoe dat kan werken. Misschien kent u het fenomeen van de dorpsauto in Boerdonk. Daar hebben de inwoners met elkaar een soort bus georganiseerd, een dorpsauto, en organiseren met elkaar en voor elkaar het vervoer als iemand dat niet meer zelfstandig kan doen. Dan heb je geen technische oplossing maar een oplossing op grond van sociale veerkracht. Dat kan allebei. Om die reden wil ik inzetten op het versterken van de sociale veerkracht in Brabant. Wij proberen die actief op te sporen en te benutten en zoals ook in het Bestuursakkoord staat: beloftevolle ontwikkelingen een kans te geven. Wij bieden mogelijkheden voor experimenten, uitproberen, testen, kennis en ervaring uit te dragen en te delen. Dat doen wij zowel in Brabant als met alles wat buiten Brabant is dat daaraan kan bijdragen. Daarbij maken wij gebruik van de bestaande maatschappelijke kracht en wij zetten onze expertise en netwerken in als die ondersteunend kunnen zijn.

Dit jaar doen wij de tweede tranche van de doebudgetten. Die worden binnenkort opengesteld. Wij starten ook een pilot "Licht op jong" bij vier Brabantse dorpen. Dat is wat mij betreft een mooi voorbeeld van hoe wij een en ander uitproberen. Jongeren mogen ideeën ontwikkelen over hoe zij de leefbaarheid voor jongeren willen versterken in hun kern. Als dat een goed idee is en goed wordt uitgewerkt, kan dat een voorbeeld zijn om uit te zetten in de rest van Brabant.

Wij gaan ook door met slimme zorg. Dat is ook meteen een antwoord op de vraag hoe wij vergrijzing tegemoet treden. Wij gaan een groter beroep doen op zorg. Daarbij kunnen slimme, maatschappelijke, technische of ICT-oplossingen bijdragen aan het langer zelfstandig thuis kunnen wonen of aan het ontlasten van professionele zorg of mantelzorg. Hier vindt sociale veerkracht dan aansluiting bij een thema als zorg economie van collega Pauli. Hier werken ook weer vrijwilligers die ouderen bewust laten worden van het feit dat zij zelf iets kunnen doen aan het aanpassen van hun woning zodat zij er langer kunnen blijven

wonen, het zogenaamde levensbestendig wonen. Ik zag daar een motie over op stuk nr. M19. Mijn collega Van Merrienboer zal daarop ook vanuit de ruimtelijke opgave terugkomen.

Wij doen dus eigenlijk heel veel aan onderwerpen die ouderen raken, jedoch – ik vond dat altijd een mooi woord – niet uitsluitend ouderen raken. Het gaat om veel meer mensen. Met motie M7 wordt het college gevraagd om doelgroepenbeleid te maken voor ouderen. Ik zou die motie niet willen steunen. Wij moeten bedenken dat wij tal van kwetsbare mensen in onze samenleving hebben, waaronder ouderen. Wij hebben allerlei integraal beleid dat ook ouderen tegemoet komt. Ik zou deze motie dan ook willen ontraden.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat vermoedde ik al. Met de motie vragen wij de gedeputeerde niet om een beleidsstuk of een heel verhaal te maken, het kan ook door middel van aspectenbeleid. Het kan ook terugkomen in onderdelen van het beleid maar dan wel structureel. De reden dat wij dit specifiek voor deze groep vragen ligt in het feit dat deze groep straks groter is dan de jongerengroep. Het is een groep waarmee wij heel veel te maken krijgen. Ik denk echt dat de Staten en GS iets missen als wij de ouderen niet meenemen. Ik roep de gedeputeerde op om er nog eens met een andere bril naar te kijken. Misschien kan hij daar dan wel iets mee, want het is een opgave voor ons allemaal.

De heer **Swinkels** (GS;SP): De strekking van de motie is dat het specifiek ouderenbeleid moet zijn. Deze motie is eerder op 22 mei ingediend en heeft toen niet de steun van de Staten gekregen. Ik heb al gezegd dat ons beleid ook de groep ouderen raakt, juist omdat die groep zoveel groter wordt. U zult op allerlei momenten zien, mevrouw Van der Sloot, dat wij beleid formuleren dat juist ouderen raakt.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Als de gedeputeerde mij kan toezeggen dat hij het aspectbeleid voor senioren meeneemt in zijn beleid en in dat van zijn collega's kan ik – en ik kijk ook even naar de mede-indieners – die motie intrekken. Ik wil wel die toezegging hebben.

De heer **Swinkels** (GS;SP): De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik geen idee heb wat mevrouw Van der Sloot verstaat onder aspectbeleid. Misschien kan zij dat aangeven?

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): In de voorstellen die langskomen en in de belangrijke beleidsstukken die de GS samenstellen moet specifiek aandacht worden besteed aan de groep senioren omdat die groep zo groot is.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Dat moet ik een beetje corrigeren. Ik kan wel toezeggen dat wij het aspect gezondheid voorop zullen stellen. Dat behoort ook tot mijn taak: coördineren gezondheid. Ik kan zonder meer zeggen dat wij daarbij met name de groep ouderen tegemoet zullen komen. Ik zou tegen mevrouw Van der Sloot willen zeggen: houd het bij gezondheid!

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Wat mij stuurt in het totale Bestuursakkoord is het feit dat het woord "ouderen" nergens voorkomt, behalve één opmerking: Er zijn veel jongeren werkloos en ook veel ouderen." That's it. Er wordt natuurlijk beleid ingezet op jeugdwerkloosheid. Ik heb in mijn inbreng gesproken over de inzet van middelen voor oudere werklozen. Het antwoord van de gedeputeerde was nul. Ik heb hem ook niet horen zeggen dat wij nog een reactie krijgen. Wat is er vervolgens aan de hand. Als ik kijk naar de kleine kernen in West-Brabant leven daar vooral steeds meer ouderen. En wat verdwijnen daar? Steeds meer voorzieningen! Er is geen basis meer voor een schooltje, voor een huisarts, voor een bank etc.

De **voorzitter**: Het is de bedoeling dat interrupties kort en krachtig zijn.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Ik wil nogmaals benadrukken dat ik het college aanspoor om in het beleid nadrukkelijker te kijken naar de rol en de positie van de ouderen in Brabant.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Volgens mij hebben wij oog voor de problematieken van ouderen maar dan op een integrale manier. Ik heb wat moeite om met aspectbeleid en dergelijke ouderen op een speciaal podium te tillen. Het gaat over alle kwetsbaren in onze samenleving, waaronder wellicht een heel grote groep ouderen. Die verliezen wij niet uit het oog.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil ook een duik in het zakje doen en aansluiten bij de twee voorgaande interruptanten. Wij hadden de motie graag ondersteund en ik zeg tegen de indieners: trek de motie niet in. Ik kom terug op die oudere in de kleine kernen. Ouderen zijn afhankelijk van vervoer. Dan gaat het om deeltaxi's of wat dan ook. Daarvoor moet speciale aandacht zijn. Dat is aspectbeleid. Ik ben het ermee eens dat dit ook geldt voor jongeren. De bedoeling van de motie is: houd het goed in de gaten voor ouderen en besteed daar extra aandacht aan.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Mevrouw Brunklaus mag van mij aannemen dat ouderen onze aandacht hebben en zeker mijn aandacht. Dat betekent niet dat wij ouderen als doelgroep speciaal moeten optillen. Wij kijken naar de gemeenschap. Bestaat die alleen uit ouderen, dan treden wij die even goed tegemoet als wanneer er sprake is van een gemeenschap van jongeren en ouderen. Wij zullen met elkaar kijken welke kansen die gemeenschap heeft. Misschien blijkt uiteindelijk dat die uit veel ouderen bestaat. Dat ben ik met de indieners eens.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): In dat opzicht is de gedeputeerde niet consequent. Hij praat wel over beleid voor de jeugd, over jeugdwerkloosheid, onderwijs, jongeren en over ouderen zegt hij dat het college niet doet aan doelgroepenbeleid.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik wil kijken hoe wij tot elkaar kunnen komen. Ik zie dat de gedeputeerde probeert om ouderen juist wel een rol te geven. Mijn oproep aan de gedeputeerde is om breder naar ouderen te kijken dan alleen in het kader van gezondheid. Ouderen zijn meer dan dat. Het heeft ook te maken met werk, met wonen en zelfs met de vrijetijdssector. Het is heel positief dat daar veel gebeurt. Neem dat mee in het beleid, want het is meer dan ziek en gezond.

De **voorzitter**: De gedachten lijken mij gewisseld want ik hoor steeds herhalingen. Ik denk dat de gedeputeerde het begrepen heeft. De motie is duidelijk. Ik wil hem verzoeken af te ronden en zijn oordeel te geven over de andere moties.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Er is opgemerkt dat er te weinig sportbeleid in het Bestuursakkoord zit. Als u goed naar de visual kijkt, ziet u daar zowaar twee sportende mensen. Het is vooral gevisualiseerd, dat geef ik toe. Ik zeg echter meteen dat het sportplan nog loopt tot eind 2016. Ik wil ook aangeven dat wij natuurlijk komen met een nieuw sportplan. Wij gaan veel minder investeren in accommodaties, want onze topsportaccommodaties zijn de afgelopen periode echt op het niveau gebracht dat wij wensen. Daar zal dus minder geld heengaan, wij intensiveren wel de gehandicaptensport. Daar wachten wij overigens niet mee tot 2016. Ook het huidige plan biedt ruimte voor gehandicaptensport, maar ik kom met een intensivering. Natuurlijk kom ik met een plan van aanpak. Wij zijn bezig om dat samen met een grote kring

van specialisten en ervaringsdeskundigen vorm te geven. Ik kom vervolgens met dat plan naar de Staten om te kijken of zij die vorm van intensivering van de gehandicaptensport kunnen steunen.

Ik ga nu even in op cultuur. Er is opgemerkt dat cultuur misschien wat te mager terugkomt in het Bestuursakkoord. Dat komt misschien wel omdat dit hele bestuur cultuur beschouwt als een kerntaak en het zelfsprekend vindt om cultuur integraal afgestemd met wederzijdse opgaven te realiseren.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Ik wil nog even terugkomen op het onderdeel sport. Ik hoor al enkele heldere kanttekeningen en een kader. Ik miste nog even het punt van het halen van sportevenementen naar Brabant. Kan de gedeputeerde aangeven hoe dit college dit ziet?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik kan daarover helaas nog niet veel zeggen. Ik vind het belangrijk dat wij het hele kader van het sportplan goed en afgewogen vormgeven. Daarin is de rol van evenementen onmiskenbaar. Dat er soms sprake is van symbolieken waardoor wij met de top de basis weten te enthousiasmeren, is duidelijk. Wij moeten dat op een goede manier wegzetten in dat plan. Ik kan nog niet vooruitlopen op de vorm die dat zal krijgen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Daarvoor heb ik alle begrip, dat is prima. Kan de gedeputeerde aangeven wanneer hij hiermee naar de Staten denkt te komen en wij daarover van gedachten kunnen wisselen? Wij denken graag tijdig mee.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Volgend jaar zodat wij ruim voor eind 2016 het nieuwe plan voor 2017 hebben. De Staten krijgen wel eerder het voorstel voor intensivering van de gehandicaptensport.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog en komt tot een afronding.

De heer **Swinkels** (GS;SP): O ja, dan moet ik even kijken wat ik vooral nog moet benoemen. Er ligt nog een amendement A4 over de herprioriteringsopgave. Er wordt voorgesteld om de bijdrage vanuit cultuur en samenleving teniet te doen. Ook hierbij is sprake van een integrale afweging. Wij hebben in het college breed met elkaar gekeken hoe wij kunnen voldoen aan de uit het Bestuursakkoord voortkomende herprioriteringsopgave. Dat kan natuurlijk niet altijd, zoals hier eerder werd gezegd, door er lucht uit te persen. Nee, je moet keuzes maken wat wel en niet kan. Ik denk zelf dat wij een heel verstandige keuze hebben gemaakt door enerzijds het programma Content dat overigens eind dit jaar eindigt op te nemen in de integrale werkzaamheden van alle steunfuncties die leveren aan Content. Er zit ook een deel vrije ruimte in die wij binnen de provincie hadden om allerlei projecten rondom cultuur en leefbaarheid aan te kunnen gaan c.q. vormgeven buiten de steunfuncties om. Het blijkt dat wij dat in het verleden niet helemaal benut hebben. Ook daarvan hebben wij een deel kunnen reserveren voor deze opgave. Er ligt ook nog een klein deel van de IDOP's-gelden. De doebudgetten en dergelijke lopen allemaal naar behoren. Wij hebben het deel dat wij niet nodig hadden voor het volledig uitzetten van de doebudgettenregeling mede ingezet om de bijdrage rondom de herprioritering dit jaar rond te maken.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord. Ik heb het amendement gemaakt omdat ik vind dat te weinig onderbouwd wordt waarom het college het geld kan nemen. Hoor ik de gedeputeerde nu zeggen dat hij bij de begroting mogelijk met nieuwe voorstellen komt bijvoorbeeld voor doebudgettenprojecten etc.?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Er komt zeer binnenkort een kader cultuur. Daarin zal ik de Staten volledig informeren hoe wij denken dit vorm te gaan geven. Ik neem de Staten mee in de overwegingen wat wij wel en wat wij niet gaan doen. Daarin is deze inzet al wel verwerkt.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Gebeurt dat voordat wij de begroting bespreken of daarna?

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik probeer ervoor te zorgen dat wij dat voor of met de begroting kunnen behandelen.

De **voorzitter**: Waarvan akte!

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Ik heb niet alles kunnen zeggen wat ik wilde zeggen, maar misschien kan dat in de tweede termijn of laat ik het de Staten op een andere manier toekomen.

Misschien nog een korte opmerking over erfgoed. Ik had het net over het kader cultuur, maar er komt ook een kader erfgoed. Dat gebeurt op verzoek van de Staten om daarvoor een nieuw kader te maken. Ook dat zit in dezelfde stroomlijn. Als het goed is krijgen de Staten met de begroting ook een kader erfgoed aangereikt. Het dilemma waarop wij steeds praten is: hoe zorg je ervoor dat je ruimte laat voor samenwerking en cocreatie en kansen grijpen. Het wordt dus geen dichtgetimmerd kader. Wij kijken hoe wij een zodanig kader kunnen ontwikkelen dat wel aanknopingspunten bevat waarop keuzes gebaseerd worden, maar ondertussen ook de vrijheid houden om daarin in het veld te kunnen bewegen. Dat wordt een heel spannende exercitie. Ik zie ernaar uit om die met elkaar aan te gaan.

Bij erfgoed moet veel ruimte gecreëerd worden en daarmee maak ik mijn boogje naar mijn opvolger in deze sessie, want die gaat over die ruimtelijke opgave.

De **voorzitter**: De heer Swinkels bedoelt zijn collega Van Merrienboer, die, naar ik u voorstel, zijn bijdrage nog voor de dinerpauze geeft. Daarna zal ik een tijd schorsen.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Dank u wel en ik dank Henri voor het vrijmaken van het spreekgestoelte.

Gas op de plank was volgens mij de opening van de termijn van PS bij monde van de heer Van Gruijthuijsen. Die term is al bijna spreekwoordelijk in GS. We weten wat ons te doen staat. Gas op de plank, ik kan meteen de heer Van Gruijthuijsen bedienen want kort na die woorden begon hij over de Omgevingsvisie. Dat is een belangrijke opgave, niet alleen in mijn portefeuille maar echt breed ook als ik naar de Staten kijk. U haalde de langetermijnagenda aan. Ik wil heel graag in uw procedurevergadering van oktober een mededeling voorleggen hoe wij een plan van aanpak Omgevingsvisie in uitvoering willen nemen en juist op die basis kijken hoe wij omgaan met cocreatie en kaderstelling. Wat mij betreft kan dat in oktober van start. Het is een fikse opgave die misschien een beetje verbleekt bij de rijksopgave. Ik sprak gisteren de projectleider en die heeft de opdracht om van 80 rijksvisies naar één rijksvisie te gaan. Wij hebben een iets eenvoudiger opgave maar nog steeds fors als wij kijken naar wat er aan kaderstelling ligt. Het is allemaal gericht op het dichterbij de burger brengen, op het dienstbaar maken aan wat burgers, bedrijven en organisaties in Brabant in de fysieke leefomgeving doen. Daarom is het praktijkgericht. "Mensgericht" hebben wij als missie omarmd en ook het perspectief van die ene overheid in plaats van overheden die het heel druk hebben met elkaar in die fysieke leefomgeving. Dat zijn ambities. Nogmaals, wij kunnen in oktober samen een kick-off geven en daarmee van start gaan.

De Partij van de Arbeid sprak over de leegstand. Dit thema wordt ons werkelijk van alle kanten aangedragen. Wij hebben het dan over leegstand in vrijkomende agrarische bedrijfscomplexen, in de detailhandel, kantoren, bedrijvenlocaties etc. Wij willen echt met de Staten de dialoog voeren op basis van

een aanpak leegstand die wij over 1,5 à 2 maanden naar de Staten kunnen sturen met de uitnodiging om het debat te voeren. Er moeten wat afwegingen gemaakt worden. Het gaat niet alleen om "vastgoed zoekt programma". Er is inmiddels heel veel leegstand maar niet altijd veel programma. Er komen echt dieperliggende keuzes aan de orde en daarbij gaat het zeker niet alleen over vastgoedvraagstukken maar juist ook over vraagstukken rond sociale veerkracht en waar je met elkaar nog impulsen kunt geven. Collega Swinkels verwees er al naar. Wat ons betreft gaan wij werken aan een Brabantse aanpak leegstand. Daarbij hoort heel veel creativiteit.

Collega Swinkels had het ook over motie M19 over levensloopbestendige woningen. Er wordt met deze motie gevraagd om beleid te ontwikkelen. Dat associeer ik iets te veel met papier maken. Gemeenten zijn druk aan de slag met zowel gemeentelijke woonvisies als regionale woonvisies. Het lijkt mij heel goed om op die basis te kijken welke ondersteunende rol de provincie in dezen kan vervullen. Ik zou u willen uitnodigen om op die basis de dialoog een keer te voeren en nu geen beleid te ontwikkelen. Als ik de motie naar de letter neem, kan ik niet anders dan die ontraden hoezeer ik ook inhoudelijk de discussie daarover met u zou willen voeren.

Er is niet zo heel veel gezegd over de financiële paragraaf behalve op een aantal afzonderlijke thema's. Ik ben heel blij dat wij met dit verhaal een sluitend meerjarenperspectief kunnen voorleggen. Kijkend naar de inkomstenkant is dat nog best een klus, want onze algemene uitkering zit op nul. Sterker nog, als u de septembercirculaire heeft gelezen, is het Rijk aan het puzzelen hoe het op min kan uitkomen.

Wat onze overige inkomsten betreft, vanuit het vermogen Essent hebben wij de opdracht om elk jaar 122,5 miljoen euro binnen te halen. Dat is echter met onzekerheden omgeven. Je kunt niet zomaar draaien aan die sleutel.

Het is een bewuste keuze in het Bestuursakkoord om de motorrijtuigenbelasting te bevroren. Dat is ook een impuls om de efficiency binnen het overheidsoptreden verder te bevorderen. De heer Van Gruijthuijsen sprak daarover.

De laatste categorie inkomsten betreft de doeluitkeringen, waar vaak heel concrete (bestuurs)-afspraken tegenover staan. Ik kijk naar gedeputeerde Van den Hout in het kader van de opgave op het terrein van natuur. Wij zien hier dat doeluitkeringen gepaard gaan met stevige afspraken met de rijksoverheid. Dat maakt dat de marges om ruimte te zoeken niet zo groot zijn. Ik prijs mij oprecht gelukkig met het feit dat wij een in mijn ogen gebalanceerd pakket hebben gevonden waarin iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (CDA): Voorzitter. Moet ik in dit kader plaatsen dat de ijkpunten voor de Investeringsagenda zodanig worden gewijzigd dat de derde tranche toegevoegd kan worden aan de reguliere begroting? Is dat vanwege de penibele situatie en de uitkering vanuit het Provinciefonds?

Het loslaten van het ijkpunt waardoor de derde tranche – het resterende geld uit de Essentmiddelen – toegevoegd wordt aan de reguliere begroting zodat niet meer duidelijk is uit welke middelen wat betaald wordt, baart de CDA-fractie zeer grote zorgen.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik hoop die zorgen weg te kunnen nemen. Wij maken de volgende beweging. Nogmaals het amendement waarin wordt voorgesteld om daarover in een later stadium te praten, ga ik ontraden. Het college stelt nu echt voor om deze ijkpunten als kader vast te stellen zodat wij gas op de plank weten te houden, maar het is ook zorgvuldig. De Agenda van Brabant blijft het kader. Kijkt u bij het nieuwe ijkpunt 2. Het klopt dat wij bij de gekozen investeringsdomeinen tot een andere formulering komen. Beschouw het Bestuursakkoord ook als inhoudelijk kaderstellend voor de inzet van de derde tranche. Voor een deel is dat al aan de hand als ik kijk naar wat wij rond de Europese cofinanciering hebben gedaan. Wij gaan hem niet laten wegzakken in de reguliere begroting, mevrouw Van Haaften, hij blijft zichtbaar ook als u kijkt naar de ijkpunten. Hij is aanvullend op regulier beleid. Als

het gaat om de verantwoordelijkheid van de Staten om te toetsten aan de kaderstelling en of de resultaten worden geboekt, zullen wij de investeringsagenda Essent zichtbaar houden in de begroting. Het voorstel dat hier ligt is de kaderstelling bijstellen waarbij de Agenda van Brabant koersbepalend blijft. Wij kiezen ervoor om de komende vier jaar het Bestuursakkoord als de uitwerking daarvan te zien. Nogmaals, het zakt niet weg in de reguliere begroting, het blijft zichtbaar en PS kunnen hun verantwoordelijkheid wat ons betreft ten volle nemen. Desalniettemin ontraad ik dit amendement. Zoals de heer Pauli al heeft toegelicht: wij willen aan de slag!

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (CDA): Aan de slag en gas op de plank mogen natuurlijk nooit de zorgvuldigheid van deze bijzondere middelen met een lange geschiedenis en met veel meer waarde dan alleen het bedrag beïnvloeden.

Er is ook een ander zorgpunt. De gedeputeerde zegt dat het college de genoemde domeinen loslaat om nog integraler te kunnen werken en echt goed te kunnen afwegen. Zo staat het in de korte toelichting. Hoe rijmt de gedeputeerde dit met de verandering in de ijkpunten waarbij het college zegt dat het niet meer werkt met een totale tranche en dat er allemaal losse voorstellen naar de Staten komen. Waar borgt het college dan de integrale afweging? Wordt hierdoor niet het risico heel groot dat wie het eerst komt, het eerst maalt?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): De integrale afweging wordt enerzijds geborgd door echt nu met de Staten het kader vast te stellen op basis waarvan wij verder voorstellen uitwerken. Anderzijds borgen wij de integrale afweging via de planning- en begrotingscyclus. Ik denk dat de begrotingswijziging die op het terrein van economische zaken aan u wordt voorgelegd, daarvan een voorbeeld is.

Ik kijk even terug. Bij de investeringsdomeinen begonnen wij met heel veel geld. Dat is vervolgens vanuit een bepaalde ambitie weggezet. Ik verwijs naar Landschappen van Allure en naar een deel van de erfgoedcomplexen. Met de beweging die wij maken met dit Bestuursakkoord willen wij vooral responsief zijn naar projecten die vanuit de Brabantse samenleving naar ons toekomen. Wij wegen die af binnen deze kaderstelling, maar willen daarin wel handelend kunnen optreden aanvullend op onze reguliere begroting.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (CDA): U hebt dus nooit meerdere voorstellen tegelijk naast elkaar liggen voor een integrale afweging voor de totale tranche, mijnheer Van Merrienboer. Er komt iets moois van onderop, vanuit een beweging uit de samenleving waar wij allemaal harstikke voor zijn, dat honoreer je en als er een jaar later nog zoiets moois komt, is het geld op en dan heb je het niet goed kunnen afwegen. Dat is wat ik probeer te zeggen.

De **voorzitter**: De gedachten op dit punt zijn naar mijn mening nu wel gewisseld.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Ik begrijp de opmerking van mevrouw Van Haaften, maar tegelijkertijd denk ik oprecht dat wij met de derde tranche in een andere fase terechtgekomen zijn. Het is niet zo dat er nog hele voorraden investeringsmiddelen liggen te wachten om gealloceerd te worden. Kijkend naar de opgaven die in het Bestuursakkoord zijn verwoord, is de derde tranche onderdeel van de intensiveringen die wij daar hebben ingezet.

Mevrouw **Van Haaften-Harkema** (CDA): 273 miljoen euro, voorzitter!

De **voorzitter**: Nu is het even over met de interrupties, mevrouw Van Haaften. Mevrouw Van der Sloot mag nog interromperen.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik proef uit de bijdrage van de gedeputeerde dat hij echt kijkt waar wij elkaar kunnen vinden, waar kunnen wij samen de kaders stellen en hoe kunnen wij dat oppakken. Ik merk die beweging en daar ben ik heel erg blij mee. De gedeputeerde merkt dat mijn fractie best een aantal vragen heeft over dit dossier en dat wij daarover heel graag met hem in gesprek zouden gaan, langer dan nu in de Statenzaal. Met bepaalde ijkpunten zijn wij het van harte eens, maar wij willen de ruimte krijgen om daarover met de gedeputeerde van gedachten te wisselen. Dat kan volgende week, dat kan ook over twee weken. Dan kan de gedeputeerde uiteindelijk met het gas op de plank zo hard rijden als hij zelf wil, maar wij willen graag die ruimte vragen en wij voelen dat die er is.

De **voorzitter**: De gedachtewisseling lijkt nu in de fase van herhaling te vervallen. De gedeputeerde kan kort antwoorden en dan tot een afronding komen.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Heel kort. Het college blijft van opvatting dat wij nu die ijkpunten vaststellen. Ik kijk naar mevrouw Van Haaften. Omdat er twijfel is of wij wel transparant en integraal wegen, wil ik echt met u rond de tafel gaan zitten om te kijken of wij vervolgens vanuit de nieuwe ijkpunten het proces inrichten. Ik denk echter niet dat het passend is om achteruit te gaan discussiëren over de kaderstelling waarvan wij duidelijk hebben gemaakt dat het Bestuursakkoord voor ons de invulling is van de Agenda van Brabant voor de komende vier jaar. Die ijkpunten zijn wat ons betreft het vertrekpunt.

De **voorzitter**: Het is toch veel herhaling. Dit is nu een paar keer gewisseld. Mijnheer Uijlenhoet, wilt u nog iets toevoegen aan wat er gewisseld is?

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ik vraag mij echt af wat de urgentie is om dit ijkpunt nu zo aan te passen. Kunnen wij niet gewoon binnenkort met elkaar nog eens over de ijkpunten spreken.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): De urgentie wordt zichtbaar gemaakt door het feit dat wij inderdaad bezig zijn de intensiveringen concreet vorm te geven. U hebt als Staten bijvoorbeeld in de julivergadering een deel van de derde tranche ingezet om Europese programma's te cofinancieren. Wij geven aan dat wij op basis van twee discussies over de uitwerking van het Bestuursakkoord nu echt behoefte hebben aan een vastgesteld kader om – en ik kijk dan toch maar naar de heer Van Gruijthuijsen – om gas op de plank te zetten. Ik heb aangegeven dat ik met u verder in debat wil gaan over de zorgvuldigheid maar niet over de inhoudelijke kaders die wij daarbij willen hanteren.

De **voorzitter**: Het moet echt een nieuw punt zijn, wij gaan niet de gedachtewisseling voortzetten.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Gas op de plank is prima voor ons. Ik heb vanochtend de inbreng gehoord van de heer Heijmans. Hij is er nu niet. Hij heeft de hele Staten expliciet gevraagd te discussiëren over de vertrekpunten en de kaders. Dit zijn nu kaders die over hartstikke veel geld gaan en dan zegt de gedeputeerde dat wij die nu moeten vaststellen. Gas op de plank is fantastisch. Ik ben het met de heer Van Gruijthuijsen eens, ik druk mee op zijn schoen vanaf volgende week, maar dan wil ik volgende keer wel kunnen meepraten. Nu wordt de oppositie gewoon buitenspel gezet.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Wij staan hier om met elkaar voor de tweede keer over het Bestuursakkoord te spreken. Ik wil er met u ook een derde keer over praten. Ik vind echt dat de heer Steenbakkers een karikatuur maakt van onze bereidheid om erover te praten. Het is nu aan de orde,

nogmaals voor de derde keer, wij ontraden het amendement omdat wij vinden dat wij met het Bestuursakkoord die kaderstelling nu kunnen vaststellen.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Mijnheer Van Merrienboer, het feit dat wij hier voor de tweede keer staan, ligt niet aan de oppositie. Zelfs de coalitiepartijen vonden het Bestuursakkoord minder concreet en dan is dit dus de uitwerking.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): De gedeputeerde kan nu wel zeggen dat wij voor de tweede keer over het Bestuursakkoord spreken, maar deze tweede keer fietst hij er in de uitwerking wel een fundamentele wijziging van de spelregels door. Dat kan niet zomaar de bedoeling zijn.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Wij zijn hier bezig met de Perspectiefnota kaderstelling ten behoeve van het opstellen van de begroting. Dat betekent dat het nu het moment is. Als wij het later doen, betekent dat een vertraging. De heer Pauli heeft in zijn bijdrage klip en klaar gezegd dat kaderstelling nu kan en wat ons betreft ook moet plaatsvinden.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voorzitter. Wij interpreteren de P-&C-cyclus toch wat anders. Ik heb de gedeputeerde vanochtend het technische verhaal over het Bestuursakkoord horen uitleggen. Daarbij heeft hij ook de P-&C-cyclus genoemd. In een perspectiefnota kondig je aan wat je in de begroting gaat doen. Als het college de ijkpunten wil wijzigen, zouden wij eerst een voorstel verwachten om het daarna in de begroting te kunnen behandelen. Dat lijkt mij de normale gang van zaken in de P-&C-cyclus.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): De ijkpunten zijn in het verleden separaat vastgesteld, niet als onderdeel van de begroting. De Staten maken hun eigen afweging. Het voorstel van het college is om nu de ijkpunten vast te stellen. Nogmaals, ik heb aangegeven –en ik kijk naar mevrouw Van der Sloot – dat ik echt met de Staten in gesprek wil, maar op basis van de vastgestelde ijkpunten en niet met die discussie nog voor ons.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Het gaat ons niet over de inhoudelijke zaken maar over het procedureverhaal, over de financiële discipline daarin. Wij vinden niet dat de gedeputeerde nu eventjes die punten kan veranderen.

De **voorzitter**: Dat is wederom een herhaling. Mijnheer Heijman, voegt u nog wat toe aan dit debat?

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Het debat wordt inderdaad een beetje langdradig, maar het gaat over een essentieel punt waarover wij het goed moeten hebben met elkaar. Mijn voorstel zou zijn om de motie te volgen en te doen wat daarin wordt gevraagd. Daar worden wij allemaal beter van.

De heer **Uijlenhoet** (GroenLinks): Ik ben heel benieuwd hoe de fracties van de coalitiepartijen hierop reageren. Ik heb ook het gevoel dat wij als oppositie een beetje buitenspel worden gezet.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Als reactie op de heer Uijlenhoet maar ook op alle andere interrumptanten op dit punt, ik denk dat wij op 22 mei wel degelijk een integrale afweging hebben gemaakt toen wij hier als PS het Bestuursakkoord hebben geaccordeerd.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik hoor de gedeputeerde zojuist zeggen dat in het verleden de ijkpunten separaat zijn vastgesteld. Zou het dan juist daarom dan niet ongelooflijk gepast zijn om die dan ook nu separaat te wijzigen en niet door middel van dit document?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Nee, want wij doen het nu separaat. Wij doen het niet in de begroting, maar hier op dit moment geven wij op basis van de uitwerking in het Bestuursakkoord meerjarig richting aan onze voornemens.

De **voorzitter**: Tot slot de heer Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Ik hoop niet dat de rest van de CDA-fractie nog komt interrumperen.

De **voorzitter**: Daar gaan zij uiteindelijk zelf over, maar nu bent u aan de beurt.

De heer **Hageman** (D66): Ik gaf even een schot voor de boeg.

Ik denk dat de integrale afweging uiteindelijk helder is. Ik plaats het even in perspectief. Wij hebben hier een Bestuursakkoord met een aantal kaders die wij meegeven en die leidend zijn voor de komende periode. Ik denk dat veel van de discussies die wij de komende periode gaan voeren zullen gaan over de concrete invulling van een aantal zaken. Daarbij zullen er voldoende keuzemogelijkheden zijn en zal de inbreng van de oppositie gewaarborgd zijn.

De **voorzitter**: Oké. Mij lijkt dat de standpunten niet gedeeld worden maar wel duidelijk in de arena verwoord zijn. Daar moeten wij het mee doen. Het oordeel van de gedeputeerde over amendement A5 dat hierop betrekking heeft, is duidelijk. Dat zal straks in de tweede termijn misschien terugkomen.

Mede gelet op de inwendige mens stel ik nu voor te schorsen. Ik heb wisselende signalen gehad van de verschillende fracties. Er zijn fracties die meteen door willen gaan, er zijn fracties die een relatief lange schorsing vragen. Mij lijkt een schorsing tot 19.10 uur redelijk. Daarna wordt de vergadering hervat onder leiding van vice-voorzitter Van Gruijthuijsen omdat deze voorzitter niet te voorkomen verplichtingen elders heeft.

De vergadering wordt van 18.50 uur tot 19.10 uur geschorst.

Voorzitter: Van Gruijthuijsen

De **voorzitter**: Dames en heren. Wij vervolgen de vergadering met de tweede termijn van de zijde van uw Staten. Ik vraag de heer Koevoets namens de VVD het woord te voeren.

De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter. U ziet het is een spel van veranderende poppetjes links of rechts, maar dat maakt voor de VVD niet uit.

Ik wil allereerst het college danken voor de beantwoording van de vragen, al moet ik constateren dat ook een aantal van onze vragen nog niet is beantwoord. Ik noem er een paar: Brabant Branding en Regionaal Beleid. Wij gaan ervan uit dat deze vragen of in tweede termijn of schriftelijk worden beantwoord. Dat wachten wij verder af.

Gas op de plank, het is al een paar keer gememoreerd vandaag, wat ons betreft blijft dat nog steeds het devies en met name bij het terugbrengen van de werkloosheid. Gedeputeerde Pauli refereerde er al aan. Wat ons betreft rusten wij niet voordat de laatste Brabander aan de slag is gegaan. Juist voor de

banenmotor MKB is het belangrijk om het doel daarop te richten. Wij zijn verheugd dat wij de gelden uit Brussel kunnen inzetten. Wij willen sterk entameren dat dit inderdaad gebeurt.

Ook landbouw is een belangrijk dossier. Het is goed dat het college wil inzetten op innovatie. Juist vanochtend hebben wij met een goede spreker van Innoplus gezien dat er mooie kansen zijn. Volgens ons zijn er behalve dit voorbeeld nog veel meer waarop wij kunnen inhaken. Wij denken niet zoals anderen dat de landbouw gedoemd is te verdwijnen, nee, wij denken dat ook de landbouw een economische motor is voor onze provincie.

Uit de antwoorden van gedeputeerde Van de Maat stellen wij vast dat asfalt voor dit college en in dit Bestuursakkoord geen taboe is. Daarvoor dank wat de VVD betreft. De mobiliteit van Brabant is van belang en daarbij spelen wegen een belangrijke rol. In het Bestuursakkoord zijn de prioriteiten opgesomd. Voor degenen die het nog niet gezien hebben, verwijs ik even naar het hoofdstuk "Brabant verbindt" in het Bestuursakkoord. De provincie is groter dan alleen de Ruit. Wij zien ook dat met name op de Brabantcorridor wordt ingezet. Ook Hooipolder is genoemd. Het Bestuursakkoord is voor ons het uitgangspunt en daarin liggen de prioriteiten vast voor dit en andere beleidsterreinen.

Het is interessant om te kijken naar de verschillende partijen. Het CDA merkte op dat het niet zo kan zijn dat wie het eerst komt, het eerst maalt. Natuurlijk zijn wij voor kwalitatief goede beleidsafwegingen, maar bij de PAS wilde mevrouw Van der Sloot kennelijk wel dat wie het eerst komt, het eerst maalt want anders kon het niet. Wij hebben daarbij toch wel wat vragen. Mevrouw Van der Sloot sprak over de d's; wij vonden dit niet erg duidelijk om maar een van haar d's te gebruiken. Overigens de VVD speelt niet graag met letters, wij zijn meer van de cijfers. Daar gaat het uiteindelijk om.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Wij zijn de partij van het stellen van goede spelregels en specifiek bij de Essent-gelden mag het niet zo zijn dat er ad hoc een leuk voorstel kan worden ingediend waarover iedereen enthousiast is, wie het eerst komt wie het eerst maalt, waardoor vervolgens heel veel geld uit de pot verdwijnt en wij geen integrale afweging met elkaar kunnen maken. En dat vinden wij echt belangrijk en essentieel in deze politiek.

De heer **Koevoets** (VVD): Wat mevrouw Van der Sloot zegt, is uiteindelijk ook ons doel in de zin dat wij geen geld willen uitgeven aan niet de juiste dingen. Toen wij in de vorige periode spraken over majeure projecten hebben wij al vastgesteld dat wij in dat soort situaties altijd zelf als Provinciale Staten aan de bal zijn. Wij zullen daar die afweging ook moeten maken wat ons betreft. Ik zie daar geen gevaar in.

Wij hadden het net over het CDA. Ik weet niet of u de stemlijsten van de Tweede Kamer hebt bekeken. Wij spraken o.a. over het mobiliteitsbeleid. Dan valt ons op dat het niet aan het CDA te danken is dat er gelden voor mobiliteit voor Brabant behouden zijn gebleven. Ik stel vast dat daar gewoon klip en klaar gezegd wordt dat het CDA tegen de eigen motie gestemd heeft. Ik weet niet of dat werkelijk zo was, maar wij vonden het wel opmerkelijk, mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik wil de heer Koevoets meegeven dat het ons hier ook gaat om de relatie tussen de Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten en hoe wij met elkaar de kaders stellen. Het gaat ons niet om een motie, het gaat ons om de inhoud van het verhaal. Ik verwacht dat wij juist met samen de VVD hard door de bocht kunnen en dat wij hier samen goede stappen kunnen zetten. De heer Koevoets spreekt nu niet over waar ik het over had, namelijk de kaders. Die willen wij kunnen stellen, want dat is onze rol.

De heer **Koevoets** (VVD): Ik herhaal dat wat ons betreft het Bestuursakkoord het kader is voor deze periode van vier jaar.

Tegen de fractie van de PVV wil ik zeggen dat wat ons betreft iedereen recht heeft op vrijheid van meningsuiting. Dat geldt wat de VVD betreft ook voor de PVV, maar het mag voor ons soms wel een onsje minder. De PVV claimt naar ons idee het monopolie om op te komen voor de echte Brabander, maar als dat zo is, kan zij beter denken aan het werkelijk realiseren van zaken voor die echte Brabanders dan de eigen partij te profileren. Ik geef dat de PVV mee, anderen heb dat ook al gedaan en ik vraag graag aandacht hiervoor. Ik denk dat de PVV dan meer bereikt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat kunt u ons wel meegeven, mijnheer Koevoets, maar wat is uw boodschap voor de echte Brabander in plaats van woningen weg te geven aan asielzoekers en andere mensen bijvoorbeeld lang op de wachtlijst te laten staan? Wat is uw boodschap op dat vlak? Die heb ik nog niet gehoord.

De heer **Koevoets** (VVD): Wij hebben dat duidelijk gemaakt en dat doen wij ook landelijk. Onze boodschap is dat opvang in de regio waar die mensen vandaan komen van belang is, maar wij kunnen onze ogen niet sluiten voor het feit dat die mensen op dit moment hier zijn. Wij kunnen hen niet in de kou laten staan. De heer Van Hattem refereerde ook aan gemeenten die dit op dit moment oppakken. Dat zien wij in de Brabantse samenleving en daarvoor hebben wij oog en hart.

De heer **Van Hattem** (PVV): U hebt er oog en hart voor, maar zegt u niet zoals uw fractievoorzitter Zijlstra gisteren in de Tweede Kamer dat het maximum bereikt is? Als dat maximum bereikt is, waarom wilt u dan hier extra opvang verzorgen?

De heer **Koevoets** (VVD): Wat mij betreft gaat het niet om extra opvang. Nogmaals, ik herhaal wat ik zojuist zei. Deze mensen zijn hier. Ik kan niet spreken voor de heer Zijlstra. Tegen de mensen die hier zijn kunnen wij niet zeggen: ga maar terug. Dat lijkt mij niet menselijk. Daarmee hebben wij het als Brabantse en Nederlandse samenleving het op dit moment te stellen. Die mensen door een procedure gegaan, zij hebben een status gekregen en dan wij respecteren de wetgeving op dat gebied.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter.

De **voorzitter**: U hebt al twee keer geïnterrupteerd, mijnheer Van Hattem.

De heer **Koevoets** (VVD): Ik ga afsluiten, mijnheer de voorzitter. Ik zie veel partijen die opkomen voor betrokken burgers. De woordvoerder van GroenLinks o.a. sprak daarover. Ik denk dat het ook belangrijk is om op te komen voor mensen die zich misschien niet zo luid roeren op verschillende gebieden. De VVD heeft daar zeker ogen en oren voor, al is het misschien wat lastiger om het direct te horen, je zult er misschien wat meer werk voor moeten doen.

Ik sluit af. Wij gaan over onze eigen agenda. Het valt mij op dat veel fracties aan het college vragen of het dit of dat kan doen, of het komen met bepaalde kaders. Wij hebben als Staten verschillende malen uitgesproken dat wij onze eigen agenda bepalen. Ik zie graag wat meer inhoudelijke voorstellen in plaats van alleen aan GS te vragen: komt u eens hiermee en komt u eens daarmee.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Als de heer Koevoets zegt dat wij voor onze eigen agenda gaan, bedoelt hij dan de agenda van de VVD of bedoelt hij voor de agenda van deze coalitie?

De heer **Koevoets** (VVD): Wij gaan als Staten over onze eigen agenda. Wij bepalen zelf waarover wij discussiëren en wij bepalen zelf welke zaken aan de orde komen. Daarvoor hebben wij een procedure.

Wij zijn met 55 mensen lid van deze Staten. Wij bepalen waar de zwaartepunten komen te liggen. Daarover heb ik het, niet over de agenda van GS of over de agenda van de VVD, ik heb het over de agenda van Provinciale Staten als één geheel.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Wij hebben in eerste termijn van GS gehoord dat de kaders zijn uitgezet. De heer Koevoets zegt net zelf ook dat het Bestuursakkoord het kader is voor de komende jaren. Waar gaan wij als Staten dan eigenlijk nog over? Over de projectvoorstellen? Veel kunnen wij niet meer veranderen.

De heer **Koevoets** (VVD): Wij hebben als Provinciale Staten een Bestuursakkoord vastgesteld. Dat hebben wij als Statenleden gezamenlijk gedaan. En daar gaat u over, mevrouw Brunklaus, samen met de andere leden PS.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voorzitter. Zoals u wel gemerkt heeft, heeft de CDA-fractie er heel veel zin in. Jeugdige élan, wij staan allemaal snel vooraan, beweging in Brabant en die zit er bij ons in ieder geval ook.

Ik wil de Staten en het college danken dat wij vandaag op deze manier met elkaar onze gedachten hebben kunnen wisselen, dat wij open hebben kunnen spreken over de verschillende onderwerpen. Dat is ook precies waarvoor wij gekozen zijn en dat is ook precies wat wij hier doen. Wij zijn niet gekozen om het altijd met elkaar eens te zijn. Dan zou het wel heel saai worden in de Staten. Wij zijn gekozen om ons eigen geluid te laten horen en dat is precies wat mijn fractie doet. Daar ben ik trots op en daar ben ik blij mee.

Een heel belangrijk punt voor ons is de signatuur van het college, de cocreatie, de open houding en hoe kunnen wij samenwerken. Ik ben oprecht blij met de toezegging van gedeputeerde mevrouw Spierings dat zij heel graag met ons wil kijken waar de rol van de Staten zit in haar dossiers. Dat is een heel fijne toezegging. Wij zijn daar blij mee en willen er graag mee aan de slag.

Ik hoor gedeputeerde Swinkels toezeggen dat hij de zaken niet gaat dichttimmeren. Hij heeft gezegd dat hij bij sport en cultuur met ons kaders wil stellen maar ons ook ruimte wil geven opdat wij daarmee samen aan de slag kunnen. Dat is een heel mooie toezegging en dat gaan wij zeker doen.

Wij hebben wel gemerkt dat deze manier van samenwerken bij het onderdeel mobiliteit nog niet echt van de grond komt. Het was ook een beetje druk aan de interruptietafel. Wij komen daarop terug in de procedurevergadering. De gedeputeerde vroeg mijn fractie om aan te geven hoe wij met elkaar willen omgaan. Dat hebben wij heel snel op papier gezet en een motie gemaakt. Daarin geven wij aan hoe wij op dit dossier met elkaar omgaan. Wij willen dat de Staten worden meegenomen en dat wij vóór de volgende Statenvergadering een themabijeenkomst met elkaar hebben om de zaak eens goed door te spreken. Wij vinden het belangrijk dat wij heel goed met elkaar omgaan in de Staten. Wij zijn natuurlijk nog niet zo heel lang met elkaar bezig: oppositie, coalitie, het is aan alle kanten nog een beetje wennen, maar ik denk wel dat wij zuinig moeten zijn op de relatie die wij met elkaar hebben. Ik denk ook dat de coalitie zuinig moet zijn met de relatie met de oppositie. Daarop spreek ik specifiek de coalitieleiders aan die na mij komen te spreken. Hoe gaan wij met elkaar om? Hoe gaan wij specifiek met spelregels om? Spelregels hebben immers alles te maken met de manier waarop je met elkaar omgaat, hoe je dingen afsprekt, welke werkwijze hanteer je? Daarom hebben wij samen met andere fracties een amendement gemaakt in dit geval over de besteding van de Essent-gelden. Wij willen daarover met elkaar spreken. Dat is alles wat wij vragen. Dat kan over twee weken zijn. Wij als oppositie willen hierover ook iets kunnen zeggen en niet geconfronteerd worden met een voorstel dat is weggestopt in de bijlage bij een ander voorstel. Geef ons die kans om hierover mee te praten. Daarom dit amendement.

De **voorzitter**: Door het lid mw. De Hoon wordt de volgende motie voorgesteld:

*"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 18 september 2015,
overwegende dat;*

- er in Brabant, in het bijzonder in de regio Eindhoven, veel bekende problemen met verkeersknelpunten zijn,

constaterende dat;

- er met name iets gedaan moet worden aan de problemen met bereikbaarheid in de regio Eindhoven;

- in het Bestuursakkoord geen concrete projecten worden genoemd en men slechts spreekt over "smart mobility";

- deze problemen om urgente oplossingen vragen,

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- voor de volgende Statenvergadering te komen met een concrete lijst van infrastructuurprojecten om de bereikbaarheid van Brabant en de regio Eindhoven te verbeteren, inclusief kostenkader;

- deze lijst in integraliteit in een Themabijeenkomst met Provinciale Staten te behandelen, en gaan over tot de orde van de dag."

Deze motie maakt onderdeel uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M20

De heer **Van der Staak** (SP): Voorzitter. Zoals de heer Heijmans in eerste termijn heeft aangegeven, is vandaag de insteek van de SP vooral luisteren naar wat er gezegd wordt.

Ik dank de Staten voor hun bijdragen en voor de passie waarmee de verschillende punten zijn ingebracht en ik dank het college van GS voor de beantwoording van de gestelde vragen. Hierbij wil ik het laten, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan is het woord nu aan de heer Van Hattem. Ik heb begrepen dat hij een visueel zal tonen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker, voorzitter.

Het debat heeft de constatering bevestigd die wij in eerste termijn hebben gedaan. De uitwerking van het Bestuursakkoord is onvolledig en niet compleet. Dat GS nu al bezig zijn met zaken uit te voeren zonder dat PS daarvoor de kaders hebben kunnen vaststellen, is eigenlijk ongehoord. Al die mooie woorden over cocreatie zijn gebakken lucht en windhandel!

Dat geldt ook voor de mobiliteitsagenda voor Zuidoost-Brabant en voor het potverteren van publieke middelen uit de Essent-gelden. Over dat laatste heb ik een vraag. Worden de in de nadere uitwerking genoemde projecten soms niet betaald uit de derde tranche van de Essent-gelden?

Ik heb nog een aantal vragen openstaan. Ik heb bijvoorbeeld gevraagd wat de visuals die het college heeft laten maken nu eigenlijk gekost hebben, hoeveel ambtenarenuren daarmee gemoeid zijn geweest. Verder heb ik gevraagd naar de concrete wind-op-landprojecten die de Brabantse burgers de komende jaren op zich af zullen zien komen. Nog een belangrijke vraag: In welke opzichten zijn vanwege de signatuur van het huidige college de beleidsopvattingen over de Agenda van Brabant anders dan in het vorige college? Het vorige college, waarin een groot aantal van de huidige coalitiepartijen vertegenwoordigd was, zei immers keihard achter de Agenda van Brabant te staan, de VVD voorop.

Ik kom nu bij mijn laatste en voor ons misschien belangrijkste punt. Dat is een motie die ik ga indienen over het asielbeleid. Wij hebben gezien dat in deze Staten steun is voor de opvang. Wij doen dat niet en willen een paar duidelijke kaders stellen die passen bij onze provincie. Daarom heeft onze fractie ook een visueel gemaakt die laat zien wat de huidige asielzoekersinvasie concreet inhoudt; wat er op ons afkomt en wat

de zorgen van het grootste deel van onze bevolking inhouden. Welke bedreigingen zien wij allemaal? Juist die zorgen gaan ons aan het hart. Iets heel concreets dat in deze provincie speelt, betreft de oplopende wachtlijsten in de sociale woningbouw. De provincie is daar medeverantwoordelijk voor. Wij willen een visie zien en daarom vraag ik nogmaals en heel duidelijk aan dit college wat de boodschap is van dit college aan al die Brabanders die zich zorgen maken – of het college het er nu mee eens is of niet – over de asielinvasie die op ons afkomt. Ik wil een duidelijk antwoord hoe het college dit ziet in het kader van de sociale woningbouw en alle andere problemen rond leefbaarheid en andere zaken die in deze provincie spelen.

Ik dien deze motie in waarin het college wordt verzocht het asielbeleid in Brabant zeker niet te faciliteren.

De **voorzitter**: Door de leden Van Hattem en mw. Van der Kammen wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 18 september 2015, behandelend de nadere uitwerking van GS van het Bestuursakkoord 2015-2019, constaterende dat:

- *Nederland en ook Noord-Brabant overspoeld worden met economische asielzoekers en asielzoekerscentra;*
 - *Noord-Brabantse burgers ongevraagd opgezadeld worden met de vestiging van nieuwe en de uitbreiding van bestaande asielzoekerscentra;*
 - *er sprake is van een onaanvaardbare druk op de leefbaarheid van onze Brabantse gemeentes,*
- overwegende dat:*

- *beleid en steun voor economische asielzoekers de problemen alleen maar zullen vergroten, de mensonterende en gevaarlijke mensensmokkel in stand houden en enkel een nog grotere aanzuigende werking hebben op grote groepen kansloze economische immigranten;*
 - *een ontmoedigingsbeleid het enige juiste antwoord op de asielproblematiek is,*
- dragen GS op om:*
- *op geen enkel wijze provinciaal asielbeleid in Noord-Brabant te initiëren, faciliteren of (mede-)ontwikkelen, of erin te participeren, en gaan over tot de orde van de dag."*

Deze motie maakt onderwerp uit van beraadslaging. Zij krijgt nr. M21.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Wij hebben de visual nog niet gezien.

De **voorzitter**: Ik heb begrepen van de griffie dat die eraan komt. De techniek zit even niet mee. Wellicht is het goed even te wachten. Daar is de visual.

(De visual van de fractie van de PVV wordt aan de Statenleden getoond).

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. Ik heb even gewacht totdat de visual weer weg is, omdat het mij verstandig lijkt de bijdrage van D66 daar niet aan te koppelen.

Toch wil ik alle oppositiepartijen bedanken voor hun inbreng in dit debat. Het heeft in ieder geval duidelijk gemaakt waar de partijen voor staan de komende periode. Het college geeft aan dat het de input van PS zal meenemen in de verdere uitwerking. Dat is ook wat wij verwachten van het college: de inbreng van PS serieus nemen.

Uit een oogpunt van verwachtingsmanagement wijs ik erop dat bij de invulling van het Bestuursakkoord een aantal zaken kaderstellend is. Hoe teleurstellend dit ook moge zijn voor bepaalde partijen, maar een aantal uitgangspunten staat niet ter discussie. Laten wij onze energie constructief inzetten en richten op een constructieve invulling van dit Bestuursakkoord en niet veel tijd besteden aan de vraag of wij de uitgangspunten nog kunnen veranderen.

De nieuwe manier van werken zal voor iedereen wennen zijn. Uiteindelijk is het de bedoeling dat wij minder met emoties en politieke profilering werken en meer onze directe inbreng gaan leveren in de beleidsdebatten in de themabijeenkomsten.

Dat heeft ook gevolgen voor een belangrijk leerpunt uit de vorige periode: kortere PS-vergaderingen. Wij zitten nu op een bepaald tijdstip en het is duidelijk dat wij dat leermoment nog niet gehaald hebben, maar daaraan kunnen wij de komende periode gaan werken.

Eraan gaan werken, geldt eigenlijk ook voor de andere onderwerpen; onderwerpen die in de maatschappij horen te ontstaan of vanuit de maatschappij moeten worden ingevuld. Die vragen dus om een ander sturingsmechanisme of misschien zelfs helemaal geen sturing.

Als aanvulling op de interruptie van mevrouw Van Haften over de spanning tussen cocreatie en kaderstelling herhaal ik dat wij de discussie over de nieuwe rollen van Provinciale Staten intensief voortzetten. Een deel van de discussie die wij hier hebben gevoerd, zouden wij in een beleidsvormende discussie moeten terugbrengen, zodat wij weten wat wij aan elkaar hebben en niet onze emoties verkwisten aan zaken die niet haalbaar zijn of niet passen in het grote verhaal. Ik roep eigenlijk iedereen in de Staten op mee te werken aan zo'n debat. Ik heb al gezegd dat D66 daarin een actieve rol wil nemen, maar ik leg het initiatief graag bij de griffie om te kijken of dit georganiseerd kan worden.

Inhoudelijk zijn wij tevreden met de toezegging van gedeputeerde Spierings voor de themabijeenkomsten over het onderwerp energie. Uiteindelijk is dat ook een van de voorbeelden die wij kunnen aandragen om te bepalen waar wij uiteindelijk naar toe willen met deze provincie.

In de procedurevergadering is in eerste instantie ook gevraagd een mening te vormen over de moties en de amendementen. Wij hoeven niet te stemmen maar dan kan een en ander meegenomen worden bij de begroting. D66 staat achter het Bestuursakkoord. Dat geldt ook voor de uitwerking daarvan. Dat is misschien voor sommigen een teleurstelling maar geen verrassing. De amendementen die betrekking hebben op het Bestuursakkoord en zijn uitwerking, wijzen wij dan ook af.

De moties met financiële gevolgen behandelen wij liever tijdens de begrotingsbehandeling. Wij willen niet helemaal vooruitlopen op de inhoud, maar zoals de vlag er nu bij hangt, is het niet zo waarschijnlijk dat mijn fractie daarmee gaat instemmen.

Ik sluit af met de collegeleden te danken voor de toelichtingen, ook op de ingediende moties. Bij de beoordeling daarvan zullen wij zeker hun inbreng meenemen.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Ik dank het college voor de reacties op onze opmerkingen en vragen. Het kan zijn dat er nog enkele antwoorden ontbreken. Wij ontvangen die graag schriftelijk. Ik hoor dat het allemaal netjes wordt bijgehouden, dus dat komt goed.

Ook dank aan de oppositie en aan iedereen in de Staten voor het debat van vandaag. Het ging er soms stevig aan toe, maar dat mag ook, wij zitten tenslotte in het provinciale parlement!

Wij willen gedeputeerde Pauli nog een vraag stellen over de motie over de circulaire economie. Wij begrijpen dat die motie uitgaat van niet verplichten. Daar kunnen wij inkomen. Wij zijn wel benieuwd hoe wij dit toch kunnen meenemen in ons subsidiebeleid bij het aanbesteden van opdrachten.

Ik wil meteen reageren op motie M20 die het CDA zojuist heeft ingediend over de bereikbaarheid van Zuidoost-Brabant en hoe om te gaan met de middelen die wij gereserveerd hebben voor bereikbaarheid. De gedeputeerde voert in onze ogen gewoon het Bestuursakkoord uit door met de regio te verkennen waar de wensen liggen. Wij hebben in eerste termijn al laten weten dat wij als Staten en in ieder geval als

PvdA-fractie daarbij graag betrokken worden en het gesprek aangaan. In die zin steunen wij het betoog van het CDA helemaal. Natuurlijk moeten wij integraal bezien hoe wij met de middelen omgaan. Dat geldt zowel voor Zuidoost-Brabant als voor de rest van Brabant. Wij zullen maandag in de procedurevergadering misschien wel samen met het CDA voorstellen daarover een bijeenkomst te agenderen. Daar gaan wij als PS tenslotte zelf over. Wij kunnen wel tegen de gedeputeerde zeggen dat hij allerlei initiatieven moet nemen, maar wij gaan over onze eigen agenda, ook in dit geval.

Wij vinden deze motie echter niet nodig omdat wij in een procedurevergadering een bijeenkomst kunnen plannen. Ik zie ook een praktisch probleem. Over twee weken stemmen wij over deze motie terwijl in de motie gevraagd wordt over twee weken een bijeenkomst te organiseren. Dat is onhandig. Laten wij dat maandag in goed overleg waarschijnlijk ook met de gedeputeerde plannen, dan komen wij daar wel uit.

Ik weet dat het raar klinkt uit de mond van een kattenmepper, maar de motie van de Partij voor de Dieren om te stoppen met het afschieten van katten in Brabant steunen wij van harte. Wij zullen dan ook voor die motie stemmen.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Laat ik positief beginnen, dat doet de fractievoorzitter van het CDA ook, ondanks de teleurstelling van daarnet.

Ik dank het college voor de antwoorden, dank voor het harde werken en dat geldt ook voor ons allemaal. Wij hebben als fractie heel hard gewerkt om een constructieve bijdrage te leveren. Wij hebben dat gedaan in de vorm van moties en amendementen. Over een aantal moties en amendementen heeft het college een mening gegeven. Ik zal zo meteen aangeven wat wij daarmee doen. Ik moet echter ook zeggen dat ik het erg teleurstellend vindt dat bijna alles wordt afgeschoten, ontraden en ga zo maar door, terwijl zij richtinggevend bedoeld zijn om de komende tijd mee te nemen.

Ook zijn wij nu redelijk onzeker over wat er met onze inbreng gaat gebeuren. Was die voor de Bühne? Wordt die serieus genomen? Ik vind dat het vaag blijft.

Wij dachten, en zo begon ik ook mijn verhaal destijds, dat het college een fris beleid heeft opgesteld en de wil en de ambitie heeft om het anders te doen. Dat zien wij zeker en dat waarderen wij zeer, maar de weg waarlangs wij nu lopen, vinden wij gevaarlijk. Wij zijn immers de Staten en wij stellen de kaders. Ons idee is dat wij afglijden naar een projectorganisatie binnen het Bestuursakkoord. Wij gaan straks onze mening geven over projecten. Wij vinden dat echt een gemiste kans voor de komende jaren. Wij zouden willen suggereren om per programma een beleidskader te behandelen. Dat lijkt ons heel zinvol, zodat wij toch iets meer het idee hebben dat wij het integraal doen, vooral ook met het oog op de Essent-gelden. Dat is iets anders dan de plaatjes die wij tot nu toe hebben gezien.

Toen het ging over geld, kreeg ik ook steeds meer het idee dat het open verhaal waarmee wij zijn begonnen, financieel dichtgetimmerd is, dat de piketpalen gezet zijn en dat er heel weinig te schuiven valt. Dat zou ik verschrikkelijk jammer vinden.

Wij hebben vragen gesteld over de ijkpunten. Op ijkpunt 9 hebben wij een duidelijke visie gegeven. Wij hebben daarop echter geen reactie gekregen, terwijl die ijkpunten heel belangrijk zijn voor de manier waarop je omgaat met het beleid dat je vaststelt.

Ik ga verder niet inhoudelijk in op een aantal praktische zaken waarover gesproken is, want ik heb begrepen dat dit gedurende de rit gebeurt. Ik geef wel even aan wat wij met de moties gaan doen. Een aantal van onze moties is ontraden. Wij denken dat wij die beter kunnen intrekken of aanhouden. Ik doe het niet systematisch want het ligt een beetje door elkaar.

Wij hebben naar ons idee een toezegging gekregen op motie M12: stations en tunnels onder spoor. Wij willen die intrekken maar houden haar nog even vast totdat duidelijk is of wij die toezegging inderdaad hebben want ik zie enige verwarring. U ziet wel, ik blijf bezig.

Amendement A4 over de culturele budgetten houden wij aan tot na de begroting. Wij hebben de gedeputeerde een aantal dingen gevraagd en wachten even hoe daarmee wordt omgegaan bij de begroting.

De **voorzitter**: Amendement A4 wordt aangehouden en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Motie M14 over het intrekken van lege milieuvergunningen is voldoende beantwoord. Die trekken wij in.

De **voorzitter**: Motie M14 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Motie M19 over levensloop bestendige woningen houden wij wederom aan om bij de begroting daarop terug te komen.

De **voorzitter**: Motie M19 wordt aangehouden en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Het college stelt dat motie M18 over het Energie- en breedbandfonds een onmogelijke motie is. Die trekken wij dus in.

De **voorzitter**: Motie M18 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Het antwoord op onze motie M17 over de energieneutrale woningen vinden wij voldoende. Wij kunnen daarop terugkomen als dit punt wordt besproken. Wij trekken deze motie in.

De **voorzitter**: Motie M17 is ingetrokken en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Motie M9 over energietransitie houden wij aan.

De **voorzitter**: Motie M9 wordt aangehouden en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Ik zou nog graag mijn mening geven over de andere moties, maar dat heb ik tot nu toe nog niemand horen doen dus die houd ik nog maar even voor mijzelf. De PvdA heeft wel iets gezegd over motie M16 over het afschieten van katten. Ik kom daar op een andere manier op terug.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter. De discussie van vandaag was bedoeld om meer duidelijkheid te scheppen en meer concreet te worden. De kaders waarover wordt gesproken, zijn ons echter nog niet helemaal duidelijk geworden, zelfs niet met de plaatjes die het college in goed Brabants "visuals" noemt! De reactie van GS op onze inbreng vind ik teleurstellend maar daar zal ik mee moeten leven.

Ik denk dat wij er het verstandigst aan doen om alle voorstellen op hun merites te beoordelen. Voor het overige sluit ik mij aan bij de woorden van mevrouw Van der Sloot van de fractie van het CDA.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Het was een interessant debat. Ik heb niet met alles actief meegedaan maar het wel langs de zijlijn gevolgd. Er is de komende 3,5 jaar genoeg werk te doen.

Wij zijn blij met de toezegging dat er aandacht zal zijn voor de inkoop van de catering. Aandacht voor plantaardig/biologisch vinden wij voor de uitstraling van de provincie erg belangrijk.

De toezegging over sociaal beleid gaat niet zover als wij zouden willen. Kan het college concreet aangegeven of er ruimte is voor initiatieven zoals die er waren in het verleden bijvoorbeeld voedselbanken en voedseltuinen. Ik denk dat het een plus is voor het college om daar een richting in te zoeken.

Wij wachten de evaluatie van de BZV af. Wij hebben daarover onze bedenkingen geuit. Wij vinden het echt belangrijk om te kijken hoe het nu gaat en of er überhaupt iets te winnen is voor de boeren. Wij zien niet alleen oordelen in die technische ontwikkeling maar ook nadelen voor de boeren in de zin van extra kosten. Wij willen ook graag een ander beleid en zien die evaluatie graag tegemoet.

Ik zie de ambitie bij energie. Wij maken ons een beetje zorgen of het niet te ambitieus is. Er staat nogal wat in dat hoofdstuk. Ik wil graag zien hoe die voortgang gerealiseerd wordt, aangezien er geen middelen voor zijn. Daar gaan wij nog over praten.

Er wordt meer en beter gekeken naar gezondheid.

Het natuurbeleid vind ik nog steeds een negatief punt. Ik begrijp het college als er wordt gezegd dat er bezuinigd moet worden, dat is een taakstelling. Maar goed, bezuinigen op natuur is heel erg zonde want daar moeten wij het de komende honderden jaren meedoen. Als wij het nu niet voor elkaar krijgen, wanneer komt het geld dan wel? Wij moeten af van de gedachte eerst geld verdienen en dan aan onze omgeving denken. Zo werkt het niet. De Staten moeten echt op zoek gaan naar die middelen.

Dank voor alle moties. Gelukkig is er een aantal ingetrokken. Ik dank de collega's voor hun inzet en het college voor de goede beantwoording en voor steun voor onze motie. Binnen de kaders kunnen wij nog veel doen. Wij willen echt niet met lege handen blijven zitten. Als de kaders niet voldoen, zullen wij kijken wat wij buiten de kaders kunnen doen met voorstellen.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voorzitter. Voor mij zal deze dag in het geheugen blijven als dag waarop wij een motie aannamen om een warm hart voor vluchtelingen te tonen. Hoewel dit geen onderdeel was van het beleidsdebat maar een actuele motie vind ik dat wel een heel belangrijk signaal hoe wij in Brabant willen omgaan met sociale vraagstukken. Dat is winst.

Mijn fractie heeft een aantal punten ingebracht waarvan ik er nu vier wil uitlichten. Ik ben blij met de steun van de fractie van de SP om de werkgelegenheid in de zorg op te pakken. De gedeputeerde is erop ingegaan en voor mij is het wat vaag hoe wij dat gaan doen, maar ik proef de intentie en ik ga graag met de verschillende partijen en met het college aan de slag om te kijken hoe wij dit concreet vorm kunnen geven en om concrete voorstellen aan te dragen voor de invulling daarvan.

Ik ben ook blij met de ruimte die mevrouw Spierings bood voor goede initiatieven in de agrarische sector, passend binnen de verordening maar wel gebruikmakend van de flexibiliteit die er is. Hier is werk aan de winkel. Ik hoorde de SP zeggen dat de achterban in Deurne tevreden moet worden gehouden. Dan heb ik de fractie van D66 heel hard nodig om samen die balans te blijven vinden, ook met andere partijen. Laten wij samenwerking zoeken.

Ik heb ook gesproken over de binnenvaart. De gedeputeerde wees in dit verband op het Maritieme Cluster in Werkendam. Dat is heel belangrijk, maar daarnaast hebben wij ook te maken met onze schippers die op een andere wijze getroffen worden door deze crisis en waarbij andere aspecten spelen dan alleen de maritieme sector in Werkendam. Ik hoorde gedeputeerde hier gepassioneerd over praten. Ik neem aan dat

wij daarover in de volle breedte met elkaar kunnen spreken en kunnen bekijken hoe wij de binnenvaartsector waar nodig kunnen steunen. Dat is belangrijk.

Een laatste punt betreft het mobiliteitsvraagstuk. Ik ben van mening dat wij als Staten hierover nog breed moeten doorspreken. Ik pak het Bestuursakkoord erbij. Daarin hebben de Brabantcorridor en Hooipolder nadrukkelijk een plek gekregen. Ik ben daar nog steeds heel blij mee. Tegelijkertijd zie ik dat de motie van het CDA helemaal op Zuidoost-Brabant wordt geënt. Mevrouw Van der Sloot zegt dat het breder is, maar in de overwegingen zit een bepaalde spanning. Ik wil de komende periode scherp krijgen hoe de Staten kijken naar de mobiliteit in heel Brabant, hoe wij die vormgeven. Ik moet eerlijk zeggen, gedeputeerde Van der Maat, dat dit punt voor mij nog steeds ongrijpbaar is. Aan de ene kant zijn er drie prioritaire projecten, aan de andere kant is er de opdracht van de coalitiepartijen om Hooipolder en de Brabantcorridor nadrukkelijk een plek te geven. Voor mij is dat in dit debat blijven hangen. Dat is echt een punt waarover wij de komende periode moeten doorspreken omdat wij elkaar in deze Staten in dezen niet verstaan. Wat mij betreft staat het even los van de financiële middelen. Ik wil duidelijkheid over alle infrastructuurprojecten ookdir in West-Brabant.

De heer **Meijer** (D66): Laat ik namens D66 hier het eerste gebaar maken. Ik ondersteun volledig het betoog van de heer Vreugdenhil om samen een integrale mobiliteitsvisie te ontwikkelen, precies zoals hij zei.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Ik pak deze handschoen heel graag op. Laten wij dit gaan invullen en daarvoor afspraken maken in de procedurevergadering. Ik denk dat wij dan de weg naar de toekomst met elkaar kunnen inslaan en op een inhoudelijke manier over dit thema kunnen spreken.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Ik heb veel geleerd van de manier waarop dit debat is verlopen. Ik ben natuurlijk voor het eerst bij zo'n debat aanwezig. Dat geldt ook voor mijn partij. Wij hebben er veel van geleerd. Wij zullen het evalueren. Wij kijken uit naar samenwerking met iedereen die hier aanwezig is. Wij hopen dat wij nu echt aan de slag kunnen voor een beter Brabant en dat dit in 2018 betekent dat Lokaal Brabant heel veel zetels haalt.

De **voorzitter**: Ik kijk even of het college behoefte heeft aan een schorsing. Ik zie dat wij meteen kunnen doorgaan.

De heer **Pauli** (GS;VVD): Voorzitter. Voordat ik nog even inga op drie concrete onderwerpen wil ik ook namens mijn collega's een opmerking maken. Ik herhaal dat onze doelstelling vandaag was om met de Staten vooral het perspectief kader neer te zetten van het coalitieakkoord, hoe wij denken dat wij integraal gaan samenwerken en de werkwijze. Natuurlijk is daarin het coalitieakkoord leidend. Zoals ik al gezegd heb in eerste termijn: wij zijn ingehuurd om het akkoord voor te bereiden, te initiëren, uit te voeren en de verbinding te leggen met alle stakeholders die Brabant groot en sterk maken.

Binnen die kaders is nog heel veel te doen zoals de heer Van der Wel zei. Dit college stuurt niet aan op een wij-/zijverhouding maar op een echte nieuwe rol waarin het een luisterend oor is, waarbij wij de Staten willen betrekken, waarin wij willen veranderen en vooral een dynamisch akkoord realiseren, want de wereld verandert snel. Laat ik de commissaris citeren die nu niet aanwezig is, hij zegt dat zelfs de veranderingen soms binnen week of een maand weer veranderen. Het is natuurlijk wel zo dat wij daarin snelheid moeten betrachten. Uiteraard moet dat zorgvuldig gebeuren, maar wij denken dat kwaliteit en snelheid goed kunnen samengaan. Tegelijkertijd moeten wij accepteren dat heel veel voorstellen, ook die hier vandaag besproken zijn, en de kaders waarover is gesproken in het verleden zijn vastgesteld en nog steeds gebaseerd zijn op de Agenda van Brabant. Dat geldt voor het economisch programma, voor de

Cultuurnota, voor de Sportnota, voor breedband en voor energie. Op de tijden zoals wij die met de Staten hebben afgesproken, gaan wij die evalueren en bijstellen. Dit college heeft de intentie om binnen de P&C-cyclus de Staten de ruimte te bieden waar zij om vragen.

Brabant is letterlijk en figuurlijk in beweging. Het gaat ongelooflijk dynamische en snel. Mijn persoonlijke waarneming is dat nog heel veel zaken te maken hebben met informatieachterstand. U als Staten gaat over de agenda, u bepaalt de prioriteiten en u bepaalt de werkwijze. U hebt een Statentweedaagse gepland naar Brussel. Ik – ik denk dat ik mede namens mijn collega's spreek – zou het enorm toejuichen als de Staten ruimte zouden creëren voor een Statentweedaagse waarin ik u meeneem in de economie van Brabant, waar u spreekt met de spelers op het gebied van arbeidsmarktbeleid, op het gebied van innovatie etc., maar daar moet u ons dan wel de tijd voor gunnen en ruimte vrijmaken in de werkzaamheden van uw Staten.

Er zijn nog een paar onderwerpen blijven liggen. De heer Koevoets sprak over branding. Dat wordt inderdaad meegenomen in de schriftelijke beantwoording. Dat geldt ook voor de vragen van de heer Van Hattem.

De circulaire economie maar ook de andere zes opgaven uit het Bestuursakkoord zullen wij meenemen waar dat mogelijk is. De enige reden waarom wij het desbetreffende amendement van GroenLinks hebben ontraden, is dat wij het niet verplichtend centraal willen stellen in alle subsidievoorwaarden die vaak te maken hebben met kwetsbare economie, heel kleine bedrijfjes in de beginfase. Natuurlijk voeren wij het door in ons aanbestedingsbeleid. Bij mobiliteit bijvoorbeeld willen wij launching customer zijn. Dat betekent dat op het moment dat er nieuwe technieken beschikbaar komen voor circulaire economie mijn collega Van de Maat die gaat toepassen. Dat gebeurt ook in de samenwerking met collega Van den Hout. Als er nieuwe technieken komen voor de circulaire economie die wij kunnen betrekken bij het beheer van onze natuurgebieden, gaat mijn collega Van den Hout die toepassen. Dat doen wij ook in ons Huis van Brabant. Volgende week ontvangen wij drie certificaten, twee very good en een excellent. Daar kunnen wij trots op zijn. Dat hebben wij bereikt door harde uitspraken van de Staten. Dit is het enige overheidsgebouw dat die certificaten heeft gekregen op het gebied van duurzaamheid en circulaire economie. Kortom, wij doen ongelooflijk veel.

Datzelfde geldt voor de binnenvaartsector. Ik wil daarover graag met de Staten in discussie gaan. In de logistieke agenda van Brabant en de Havenstrategie van Moerdijk is juist vervat dat wij die haven niet alleen willen hebben om grote stromen te vervoeren, maar dat wij juist de sterke positie van onze binnenhavens en de verankeringen met het achterland willen gebruiken om het prachtige vak van binnenschipper ook de komende jaren in stand te houden.

De **voorzitter**: Ik constateer dat gedeputeerde Van den Hout geen behoefte heeft aan een tweede termijn.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voorzitter. Ik wil de Staten graag danken voor de voorbereiding en voor het interessante debat dat wij met elkaar hebben gevoerd. In ieder geval wat mijn portefeuille betreft heb ik ervan genoten en ik ben ook blij van mevrouw Brunklaus van GroenLinks te horen dat zij in ieder geval op twee moties voldoende antwoord heeft gekregen en die daarom kan intrekken.

Ik heb hier en daar complimenten gekregen, dank daarvoor. Ik wil nog even ingaan op een paar punten. Er is gevraagd wat er betaald wordt uit de Essent-gelden. Dat is zowel energietransitie als agrofood. Dat is overigens meteen een antwoord op een opmerking van de heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren dat er geen geld is voor energietransitie. Dat is er namelijk wel. Over wat daaruit betaald wordt, komen wij nog met elkaar te spreken. Zoals u kunt zien in de langetermijnagenda staan beide programma's geagendeerd voor de procedurevergadering: energie op 11 januari 2016 en agrofood op 15 februari 2016.

De vraag over de concrete wind- op landprojecten is voor een deel van technische aard.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voordat de gedeputeerde gaat naar de volgende zeer nuttige vraag, wil ik even ingaan op de opmerking over de projecten die betaald worden uit de Essent-gelden. Zegt de gedeputeerde dat op dit moment uit de derde tranche van de Essent-gelden nog geen concrete projecten worden betaald?

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Dat zeg ik inderdaad. Dat kan ook helemaal niet omdat de Staten die nog niet met een begrotingswijziging aan ons hebt toegekend. Dat is dus zeer vanzelfsprekend.

Wij zijn geen initiatiefnemer van wind-op-landprojecten. Wij kunnen hooguit berichten welke initiatieven wij op dit moment kennen, maar wij kunnen niet voorspellen wat er gaat komen.

Ik vond het een beetje jammer dat mevrouw Brunklaus toch teleurgesteld is over de manier waarop wij met de moties zijn omgegaan. Naast de twee moties die voldoende beantwoord zijn, tel ik er ook twee waartegen wij geen bezwaar hebben. De vraag of het voor de Bühne was, natuurlijk was het niet voor de Bühne. Wij hebben ijverig meegeschreven, wij goed naar de Staten geluisterd, wij praten er graag over door en wij vergeten niet wat er vandaag is gezegd.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Mevrouw Spierings, wij hebben veel moties ingediend en daarvan zijn er best veel ontraden. Dat verklaart onze teleurstelling. Op het beleidsterrein van mevrouw Spierings is er een toezegging gedaan of voldoende uitleg gegeven. Nogmaals dank daarvoor. Mijn vraag wat er met onze input gaat gebeuren, is meer bedoeld om te vragen of GS met een plan komen naar aanleiding van wat er per onderwerp opgemerkt is. Hoe gaan wij dat doen? Het was gewoon een praktische vraag.

Mevrouw **Spierings** (GS;D66): Voor mijn portefeuille gaat het om de tweede grote brokken agrofood en energie. Voor agrofoods staat zowel mest als het agrofoodprogramma zelf als de Essent-gelden in de langetermijnagenda. Daarover wil ik graag vooraf met de Staten spreken. Ik nodig de Staten uit om bij voorkeur in overleg – zodat wij processen op elkaar kunnen afstemmen – met ons de gewenste themabijeenkomsten te beleggen.

Dat is bijna ook het antwoord op de opmerking van de heer Van Overveld van 50PLUS dat het niet concreet is geworden. Op een aantal onderdelen is het heel terecht niet concreet. Wij willen immers graag in overleg treden met u als Staten, maar als wij een en ander nu concreet uitwerken en precies aangeven wat wij gaan bereiken, zetten wij u in de reactieve modus. Dat hebben bewust niet gewild.

In eerste termijn heeft de VVD een vraag gesteld over aandacht voor landbouw anders dan veehouderij. Dat is zeer terecht. Het is de afgelopen jaren veel over veehouderij gegaan, niet zonder reden, maar wij mogen zeker ook de andere onderdelen van de landbouw niet vergeten. Bij de evaluatie van de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood en de bijstelling daarvan stel ik voor het zeker ook over de andere vormen van landbouw te hebben.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Voorzitter. Ik dank de Staten voor hun passie en ambitie op het gebied van mobiliteit. Die heb ik van alle kanten in deze zaal mogen ervaren. In het bijzonder tegen de heer Vreugdenhil als inwoner van West-Brabant zou ik willen zeggen dat hij bij de begroting in volle omvang ook plannen voor West-Brabant gaat zien. Of het nu over Oosterhout/Dongen gaat, Baarle Nassau, de A58, de aanpak van Breda in het kader van Beter Benutten en zo kan ik nog even doorgaan. Maakt u zich geen zorgen, mijnheer Vreugdenhil, ook Hooipolder staat erbij. Ook in de richting van de heer Meijer zeg ik dat mijn aanpak van mobiliteit in de brede zin straks in te begroting te lezen valt, inclusief een ontwikkelkader voor het CIF. Ik verheug mij op de gesprekken die wij op dat punt gaan

voeren. Ik hoop u dan ook te kunnen bedienen en misschien een klein beetje terug te kunnen te inspireren. Wij gaan volle bak vooruit in deze provincie.

Er resteren mij nog drie opmerkingen. De eerste betreft motie M20 van het CDA. De heer Smeulders heeft gelijk dat er nu een motie voorligt waarover wij dadelijk niet gaan stemmen. Dat zou wel heel erg flauw zijn. Dat raakt ook niet de warme woorden die het CDA zelf spreekt over de samenwerking die zij graag zien met GS. Kunnen wij niet een werkafpraak maken? Ik weet niet of dit begrip bekend is in deze zaal, maar goed dat is dan misschien ook bestuurlijke vernieuwing. De heer Smeulders heeft gelijk met zijn opmerking dat de Staten zelf gaan over de invulling van themasessies. Daarvoor hebben zij de procedurevergadering. Ik ben het niet eens met de opmerking in de motie dat er geen concrete projecten genoemd worden in het Bestuursakkoord. Daarin staat wel degelijk focus op A58 en A67. Daarin staan ook de N279, de aansluiting op de A50, het sluipverkeer van Nuenen en zo kan ik nog even doorgaan. Ik begrijp heel goed wat het CDA bedoeld met de motie. Wij hebben vandaag een goed gesprek gehad. De Staten hebben al eerder gevraagd om op de kortst mogelijke termijn een themasessie te organiseren. Daar zijn wij mee bezig. In de geest van deze motie gaan wij proberen de Staten zo goed mogelijk te bedienen. Ik zal ook nog een suggestie doen voor de manier waarop wij die themasessie kunnen invullen, maar zoals de heer Smeulders zei: daar gaan de Staten zelf over. Als zij mijn suggestie niets vinden, hoor ik graag op welke manier zij het wel willen doen. Formeel moet ik de motie ontraden. Laten wij die werkafpraak maken. Dan kan ik de Staten in den brede informeren over de stand van zaken en ik ben vooral benieuwd naar hun ideeën.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Dat lijkt mij een fantastisch idee. Laten wij dat op zeer korte termijn doen. Wij maken de agenda daar graag voor vrij.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD) Er zijn al contacten met de griffie geweest tijdens deze vergadering, maar goed, u gaat er zelf over. Als u roept, dan kom ik.

(gelach in de zaal)

Ja, met een meerderheid roept!

Ik ga snel door met motie M12. De fractie van GroenLinks meende een toezegging gehoord te hebben, maar ik ben bang dat wij elkaar niet goed begrepen hebben. Ik heb gezegd dat dit debat bij de begroting gevoerd moet worden en misschien wel breder als wij met de Ontwikkelagenda OV aan de slag gaan. In de begroting staat bij de uitwerking van de BDU een raming opgenomen voor de Ontwikkelagenda OV. Het is aan de Staten om aan te geven of zij dat een goede raming vinden. In het kader van deze motie heb ik gezegd dat ik het een beetje meer geld zonder plan vind, dat ik de onderliggende gedachte sympathiek vind maar dat het nu niet het moment is om dit te behandelen. Temeer omdat het juist moet gebeuren vanuit de Ontwikkelagenda OV. Anders ben ik bang dat bijvoorbeeld LVO (Landelijk verbeterprogramma overwegen) vergeten wordt, of dat innovatie OV aan de onderkant vergeten wordt. Ik nodig de Staten graag uit om dat gesprek in de begrotingsbehandeling op te voeren en dan specifiek naar de BDU te kijken of u dat een goede uitwerking vindt.

Mevrouw **Brunklaus** (GroenLinks): Voorzitter. Dat betekent dat wij motie M12 aanhouden tot de begrotingsbehandeling.

De **voorzitter**: Motie M12 is aangehouden en maakt derhalve geen onderdeel meer uit van de beraadslaging.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): De heer Van Hattem van de fractie van de PVV heeft gevraagd wat de strips, de platen en de visuals hebben gekost. Ik dank hem voor die vraag want dat geeft mij als portefeuillehouder van deze mooie provinciale organisatie de gelegenheid om de hardwerkende ambtenaren te bedanken voor de voorbereiding van dit debat en voor de fantastische uitwerking van de visuals. Dat is in de eerste plaats gedaan door het concertteam. Die mensen zijn bij ons in dienst. Dat soort kwaliteiten hebben wij in huis, dat is heel erg fijn. Het heeft geen extra geld gekost anders dan de ambtelijke uren. Chapeau voor de ambtenaren!

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik dank de ambtenaren ook graag voor hun inzet, maar dat is het punt niet. Het was ook mogelijk geweest dat er een extern bureau voor was ingehuurd. In dit geval is het intern gedaan, maar er zijn wel ambtelijke uren voor ingezet. Ik heb ook gevraagd om hoeveel ambtelijke uren het ongeveer ging.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Ik heb geen antwoord op die vraag en dat vind ik in de setting van dit debat ook niet erg.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Voorzitter. Er zijn niet veel specifieke vragen meer aan mij gesteld in de tweede termijn. Gezien het verzoek van de Staten om meegenomen te worden bij de kaders, is het misschien goed dat ik even het spoorboekje van mijn portefeuille geef voor de komende tijd. Dan hebt u als Staten een idee wat u kunt verwachten.

Er komen binnenkort met de begroting twee kaders: een cultuur van nu kader en een erfgoedkader. Wij zullen een heel ruim kader formuleren. Zolang ik die projecten binnen die kaders weet te realiseren, hoop ik niet dat u mij steeds bij elke willekeurig project hier ter verantwoording roept, maar dat is aan u.

Vervolgens komt er begin volgend jaar een leefbaarheidskader richting sociale veerkracht. Daarin zitten die doebudgetten. Ik heb begrepen dat in mijn eerste termijn de indruk is ontstaan dat die aan cultuur gekoppeld zijn. Dat is niet zo, die zitten aan leefbaarheid gekoppeld. U zult begin van het jaar ook iets terugzien over de gehandicaptensport en later in dat jaar volgt het nieuwe sportplan want dat start pas in 2017. In 2016 geldt nog het sportplan 2016.

De heer **Hageman** (D66): Ik heb gesproken over de zorg van D66 over het ketendenken in de cultuur. Enerzijds hebben onze zorgen betrekking op de voorkant en anderzijds op de vraag of alle ketenpartners hun verantwoordelijkheid ook nemen. Daarover hebben wij nog twijfels.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ik kandaarvan zelfs een concreet voorbeeld geven. Er loopt iets dwars door dit spoor. Ik heb mij ingezet voor de buitenschoolse cultuureducatie. Ik heb zorgen over de wijze hoe deze zich in Brabant ontwikkelt en over de gaten die er vallen waardoor er even geen buitenschoolse cultuureducatie is of opnieuw moet worden ingevuld. Ik heb een werkgroep gevormd waarin de hele keten zijn zegje wil doen. Ik kom met de uitkomst van een en ander naar de Staten om te kijken welke rol de provincie eventueel daarin wil of kan nemen. Op die manier probeer ik daaraan invulling te geven.

Nog even over cultuur. Er is terecht gezegd dat cultuur wat meer aandacht mag krijgen. Dat ga ik nu dan wat meer aandacht geven. Ik wil ernaar streven de culturele identiteit van Brabant te versterken, net zo goed als ik de sociale veerkracht wil versterken. Die identiteit zit zowel bij de cultuur van nu als aan ons erfgoed. Immers, wie de geschiedenis kent, kent ook de toekomst en weet waar hij nu staat.

De heer Smeulders van de fractie van de PvdA verwees in eerste termijn naar het onderzoek van het PON dat recent verschenen is, waarin het als het ware een extra gelukspunt oplevert als iemand zich Brabander voelt. Dat tekent hoe sterk onze culturele identiteit kan bijdragen aan ons geluk. Wat mij betreft is dat een inclusieve samenleving. Niet voor niets hebben wij een heel mooi volksfeest, carnaval genaamd, met een

heel mooi liedje dat misschien onze identiteit benadrukt: Kom d'r maar bij! Daar wil ik het bij houden, voorzitter.

De heer **Van der Wel** (PvdD): De gedeputeerde sprak over het versterken van de sociale veerkracht en gaf een soort tip bij cultuur. Kan hij aangeven aan welke richting hij denkt bij sociale veerkracht.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Zonder op dat kader vooruit te lopen, wil ik daarover het volgende zeggen. Daarbij spelen vier elementen die ik nu gebruik bij mijn oriëntatie hoe wij zouden kunnen werken aan sociale veerkracht. Twee daarvan raken meteen aan de portefeuilles van mijn collega's. Het gaat bijvoorbeeld over mobiliteit en ruimtelijke invulling. Andere beleidsterreinen dragen net zo hard bij aan de sociale leefomgeving als dat dit kan vanuit sociale veerkracht. Het gaat ook over sociale netwerken en welzijn. Het is niet altijd even gemakkelijk om de aangrijpingspunten te vinden hoe wij daaraan werken en wat de provinciale rol daarin is, maar ik wil graag met de Staten overleggen wat wij kunnen doen in plaats van te constateren hoe moeilijk het is. Dat kader ga ik proberen aan te reiken.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik heb aan een half woord genoeg. Dank u wel.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Voorzitter. Er zijn nog twee zaken waarop ik heel kort wil ingaan. De heer Van Hattem vroeg of wij kunnen verzekeren dat de begrotingswijziging 2015 die wordt voorgelegd, niet ten laste van de Essent-middelen gaat. Ik kan bevestigen dat dit zeker niet het geval is. Dat is hetzelfde antwoord als mevrouw Spierings eerder gaf.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik wil even de vraag verduidelijken, want de gedeputeerde heeft die anders begrepen dan ik bedoelde. In het Statenvoorstel staan allerlei voorbeelden van projecten die voor het nieuwe beleid gaan gelden. De vraag is welke van die projecten gefinancierd worden uit investeringsmiddelen en welke projecten uit de reguliere middelen. Dat heeft niets te maken met de voorstellen die de heer Van Merrienboer doet om nog in 2015 te financieren.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Alle projecten die in de begrotingswijziging 2015 worden voorgelegd... Mevrouw Van der Kammen begint al nee te schudden, terwijl ik nog bezig ben met mijn antwoord. Al die projecten gaan ten lasten van het exploitatiesaldo. De vraag was of die ten laste komen van Essent, nee zij komen ten laste van het exploitatiesaldo. Bij de Burap wordt zichtbaar gemaakt waaruit wij deze intensiveringen voor 2015 kunnen financieren.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Nogmaals, dat was de vraag niet, mijnheer Van Merrienboer. Al die voorbeelden die u in het uw Statenvoorstel hebt opgeschreven over het beleid dat u gaat ontwikkelen, de voorbeelden die u noemt bij die visual, worden die gefinancierd uit de reguliere middelen of uit de investeringsmiddelen Essent?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Uit beide. Dat is de essentie. Als u de laatste pagina van het Bestuursakkoord erbij pakt, ziet u dat. Dat betekent dat de intensiveringen die wij in het Bestuursakkoord voorzien gecombineerd uit exploitatiemiddelen en de Essent-investeringstranche worden gefinancierd. Wij leggen u nu de ijkpunten voor en vervolgens is er een integrale afweging binnen de planning- en controlcyclus. Zo heeft het college de opdracht uit het bestuursakkoord aanvaard. Daar geven wij invulling aan en dus is er in 2015 geen sprake van dat het ten laste van die middelen gaat.

Dan ligt er nog motie M21. Het zal u weinig verbazen dat wij die ontraden. Het college herkent zich niet in de constatering en deelt ook de overwegingen niet.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het was niet alleen deze motie. Ik heb ook een concrete vraag gesteld. Wij hebben vandaag gezien dat er een beweging wordt gemaakt richting asielzoekers, dat er sprake is van een soort mededogen. Welk mededogen, welke boodschap heeft dit college voor de gewone Brabantse burger die zich zorgen maakt over die asielsunami? Dat is de vraag waarmee wij blijven zitten. Er wordt maar naar één kant geluisterd namelijk wat zijn de zorgen van de asielzoekers en niet naar wat de zorgen van de rest van de bevolking zijn. Daarop wil ik een duidelijk antwoord. Wat is de boodschap van GS voor al die Brabanders die zich daarover terechte zorgen maken?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): U hebt selectief geluisterd, mijnheer Van Hattem. Als u geluisterd had naar mijn reactie op de actuele motie, had u gehoord dat ik heb gezegd dat juist als het gaat om de doorstroming van vergunninghouders naar een stabiele woonsituatie, wij in de regionale woonagenda's die wij op de regionale tafel met elkaar doornemen daar kijken naar de consequenties voor de totale opgave. Ik heb zelfs het punt van de wachtlijsten genoemd. Dat betekent dat wij de impact van de opgave die uit de huisvesting statushouders volgt, meenemen in die regionale agenda. Dat doen wij altijd en dat doen wij nu ook. Als de taakstelling verzwaart, betekent dit dat er extra creativiteit nodig is om in die tijdelijke behoefte te voorzien. Dat heb ik vanmiddag uitvoerig uitgelegd. Wij kijken integraal naar de woonopgave voor zowel de Brabanders als voor mensen die hier op basis van een verblijfstitel ook aanspraak maken op onze huisvestingszorg.

De heer **Smeets** (D66): In de eerste termijn van de bijdrage van D66 is ook gevraagd hoe het college structureel invulling wil geven aan een beleidsevaluatie binnen de provincie.

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Die vraag stond inderdaad nog open. Onderdeel van de vernieuwing van de beleids- en begrotingscyclus is dat je in dat kader ook structureel evalueert. Dat betekent dat voor elk beleidskader dat de Staten bespreken er ook een evaluatiebepaling is opgenomen waarin zij vaststellen wanneer er een evaluatie voor de Staten komt voor dat betreffende beleidskader. Wij hebben dat tijdens een heisessie van het college helemaal doorgenomen. Ik denk dat wij daar grotendeels al dekkend zijn maar nog niet helemaal. U mag verwachten dat in de begroting die binnenkort naar de Staten komt de relevante beleidskaders inclusief de evaluatietermijnen genoemd zijn. Met de inzet o.a. van onze club kennis en onderzoek zorgen wij ervoor dat de Staten die evaluaties tijdig op tafel krijgen.

De heer **Smeets** (D66): Dank u wel.

Mevrouw **Van Haften-Harkema** (CDA): Ik heb nog één heel concrete vraag in het kader van verwachtingenmanagement. Als over twee weken wordt ingestemd met het voorliggende voorstel en met het veranderen en vaststellen van ijkpunten, hebben de Staten daarmee dan dit lijstje met verdeling van de derde tranche vrijgegeven zodat het college daarmee de komende 3,5 jaar aan de slag kan, of worden de verschillende voorstellen die binnen dit rijtje worden uitgewerkt elke keer met een begrotingswijziging aan de Staten voorgelegd?

De heer **Van Merrienboer** (GS;PvdA): Als het goed is niet met een begrotingswijziging maar gewoon in de begroting. Allocatiebesluiten neemt u als Staten. Als u nu instemt met de ijkpunten, is het zeker niet zo dat u ons daarmee de ruimte geeft om deze middelen te gaan uitgeven. Wij doen dat netjes in de begrotingscyclus.

Sluiting van de vergadering

De **voorzitter**: Daarmee komen wij aan het einde van beleidsdebat over de uitwerking van het Bestuursakkoord 2015-2019. De nu niet beantwoorde vragen zullen schriftelijk worden beantwoord. In de Statenvergadering van 2 oktober wordt gestemd over de amendementen, het besluit en de moties.

De voorzitter sluit om 20.32 uur de vergadering.